

POZIV

ZA IZBORNU SJEDNICU SKUPŠTINE HRVATSKE ODVJETNIČKE KOMORE

Na temelju zaključka 18. sjednice održane 16. lipnja 2018., Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore saziva redovitu

Izbornu Skupštinu Hrvatske odvjetničke komore u subotu 7. srpnja 2018. s početkom u 9:30 u Zagrebu, Koturaška 53/II.

Upravni odbor predlaže sljedeći

DNEVNI RED:

1. Otvaranje Skupštine i izbor predsjednika, članova radnog predsjedništva, zapisničara i ovjervitelje zapisnika
2. Usvajanje dnevnog reda Skupštine
3. Ovjera zapisnika Izvanredne Skupštine Hrvatske odvjetničke komore održane 3. veljače 2018. godine (objavljen u časopisu "Odvjetnik" br. 5-6/18.)
4. Pozdravna riječ gostiju
5. Izvješće predsjednika Hrvatske odvjetničke komore
6. Izbor Izborne komisije od najmanje 7 članova
7. Izvješće glavnog tajnika
8. Izvješće blagajnika
9. Izvješće disciplinskog tužitelja
10. Izvješće predsjednika Disciplinskog suda
11. Izvješće predsjednika Višeg disciplinskog suda
12. Izvješće predsjednika Odvjetničke akademije
13. Izvješće predsjednika Centra za mirenje
14. Izvješće predsjednika Udruge odvjetničkih vježbenika
15. Završni račun HOK-a za 2017. godinu
16. Financijski plan HOK-a za 2019. godinu
17. Izvješće Nadzornog odbora o pregledu financijskog poslovanja
18. Rasprava o točkama 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17.
19. Donošenje odluka o točkama 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17.
20. Implementacija Opće uredbe o zaštiti podataka u odnosu na HOK i odvjetnike
21. Prijedlog izmjena i dopuna Statuta Hrvatske odvjetničke komore
22. Prijedlog izmjena i dopuna Kodeksa odvjetničke etike
23. Rasprava o točkama 20., 21. i 22.
24. Donošenje odluka o točkama 20., 21. i 22.
25. Usvajanje kandidacijske liste za izbor u tijela HOK-a (predsjednika HOK-a, predsjednika i sudaca Višeg disciplinskog suda, predsjednika i sudaca Disciplinskog suda, disciplinskog tužitelja i njegovih zamjenika, članova Nadzornog odbora i zamjenika)

te članova Vijeća Vrhovnog suda RH – koju je utvrdio Upravni odbor HOK-a

26. Predstavljanje kandidata za predsjednika HOK-a i iznošenje programa rada za mandatno razdoblje 2018. - 2021.
27. Izbor za tijela HOK-a te članova Vijeća pri Vrhovnom sudu RH
28. Utvrđivanje članova Upravnog odbora HOK-a i njihovih zamjenika koje su izabrali odvjetnički zborovi
29. Davanje razrješnice članovima tijela HOK-a kojima je istekao mandat
30. Izvješće predsjednika Izborne komisije o rezultatima izbora te proglašenje rezultata izbora

Članovi Skupštine dužni su prisustvovati sjednici Skupštine.

Skupštinu Komore čine:

- predstavnici svih odvjetničkih zborova Komore izabrani na godišnjim skupštinama zborova,
- predsjednik Komore, predsjednici svih odvjetničkih zborova, predsjednik Disciplinskog suda Komore, predsjednik Višeg disciplinskog suda Komore, disciplinski tužitelj Komore, bivši predsjednici Komore koji nisu u mirovini i predsjednik Udruge odvjetničkih vježbenika.

Predsjednik zbora je predstavnik Skupštine po položaju, a broj predstavnika odvjetničkih zborova određuje se tako da svaki zbor izabere po jednog predstavnika u Skupštinu na svakih započelih 50 (pedeset) svojih članova.

Skupština se može održati i donositi pravovaljane odluke ako joj prisustvuje većina svih članova.

Skupština donosi odluke većinom glasova prisutnih članova.

Član Skupštine kojemu je pravomoćnom odlukom izrečena mjera zabrane obavljanja odvjetništva na određeno vrijeme, ili kojemu je obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva, nema pravo sudjelovati u radu Skupštine. U slučaju da zbor ne izabere člana Skupštine umjesto člana kojemu je izrečena pravomoćna mjera zabrane obavljanja odvjetništva na određeno vrijeme, ili kojemu je obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva, do dana održavanja Skupštine i o tome ne obavijesti HOK, quorum Skupštine prilagođuje se smanjenom broju članova.

Skupštini mogu biti nazočni i svi ostali članovi Hrvatske odvjetničke komore.

Uvodnik / Introductory note

- Robert Travaš, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore 2
Robert Travaš, President of the Croatian Bar Association

Iz Hrvatske odvjetničke komore / From the Croatian Bar Association

- Knjiga „Zaštita prava na osobnu slobodu“ dr. sc. Gregorija Graovca 4
predstavljena u HOK-u
*Book “Protection of the Right to Personal Freedom” by Gregori Graovac
presented at the CBA*

Članci i rasprave / Articles and discussions

- Igor Hrabar: Posebnosti i nedorečenosti instituta osiguranja odvjetnika od odgovornosti 5
*Igor Hrabar: Idiosyncrasies and ambiguities of the institution
of lawyers professional liability insurance*

- Vlatka Cvok/Sonja Majetić Pavlinić: Mirenje u kaznenom postupku 11
Vlatka Cvok/Sonja Majetić Pavlinić: Mediation in criminal proceedings

- Mihajlo Dika: Marginalije uz prijedlog novog uređenja 14
revizije u parničnom postupku (2018.)
*Mihajlo Dika: Marginal notes on the proposed changes
to appeal on a point of law in civil procedure (2018.)*

Engleski za odvjetnike / English for lawyers

- Oprez je majka mudrosti. Je li joj sporost otac? 41
Caution is the mother of wisdom. Is slowness her father?

Hrvatski za odvjetnike / Croatian for lawyers

- Jezik pravne struke (dostupnost, pristup, neponištavanje) 43
The language of law

Prisege / Oaths

- Prisege dane 18. travnja 2018. 45
Oaths taken on 18 April 2018

- Prisege dane 16. svibnja 2018. 47
Oaths taken on 16 May 2018

- Zapisnik s izvanredne sjednice Skupštine Hrvatske odvjetničke komore 49
Minutes of the Extraordinary General Meeting of the Croatian Bar Association

In memoriam / Obituaries

- Tomislav Milosavljević 54

Robert Travaš

predsjednik Hrvatske
odvjetničke komore

Poštovane kolegice i kolege,
red je da vam na kraju svog drugog mandata kao predsjednik HOK-a uputim nekoliko riječi putem ovog uvodnika. U ovih šest godina puno se toga dogodilo, a i promijenilo u obavljanju odvjetništva, a kako se čini te promjene neće stati i bit će sve brže i brže u našoj utrci za opstankom i očuvanjem statusa. Zato mislim da je došlo vrijeme za novu energiju i nove kolegice i kolege koji će voditi Komoru kroz ta nova vremena. Kako se više neću kandidirati, želim ovim putem zahvaliti svima vama na povjerenju i časti koju ste mi dali, kao i svim članovima Izvršnog i Upravnog odbora i članovima svih drugih tijela Komore. Posebno želim zahvaliti svim zaposlenicima Komore koji su zajedno s nama odradili ovu etapu života Komore. Komora i odvjetništvo još uvijek su u dobrom stanju, kada ih usporedimo sa statusom odvjetništva i komora u drugim državama EU-a. Mi smo se još uvijek uspjeli oduprijeti naletima Europske komisije koja svojim preporukama i propisima želi nametnuti jedinstveni način obavljanja odvjetništva anglo-saksonskog stila koji

odgovara velikim državama članicama EU-a i kod toga ne vodi računa o našoj tradiciji, kontinentalnom pravu, a svakako ne vodi računa ni o ravnopravnosti svih odvjetnika EU-a na tržištima svih država članica EU-a, odnosno uopće ne vodi računa o specifičnostima malih tržišta odvjetničkih usluga, kao što je naše. Nažalost, nikada nismo i ne možemo biti ravnopravni u utrci na tržištima velikih država članica EU-a, dok su velike odvjetničke kuće iz tih država u velikoj prednosti i privilegirane na malim tržištima odvjetničkih usluga kao što je to naše hrvatsko tržište. Kada je ta ravnopravnost deklaratorna i mrtvo slovo na papiru, zadatak je nacionalne Komore da prvenstveno zaštiti hrvatske odvjetnice i odvjetnike. Nadam se da će i novo vodstvo Komore u tome biti uspješno. O svemu što se događalo i na čemu smo radili ovih šest godina više ću reći u svom izvješću na Izornoj skupštini, pa ćete o tome moći čitati kad bude objavljen zapisnik sa Skupštine. U ovom uvodniku tome nije mjesto ni vrijeme. Samo ću reći da smo dali sve od sebe, nadamo se da smo uspostavili stalnu komunikaciju sa

ODVJETNIK 5-6/2018.

Glasilo-Časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 5 - 6 2018., god. 90.
Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 5 - 6 - 2018, annual file 90

Glavni i odgovorni urednik: Robert Travaš, odvjetnik, Zagreb, Jurkovićeve 24, tel: 466665; fax: 4665666; robert.travas@tip.hr, **Urednik:** dr. sc. Tin Matić, odvjetnik, Zagreb, Vlaška 95, tel: 6170791, fax: 6170792, tin.matic@zg.t-com.hr, **Izvršna i grafička urednica:** Nataša Barac, Zagreb, Koturaška cesta 53, tel: 6165 218, fax: 6170 838, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, **Uredništvo:** Leo Andreis, Ivica Crnić, dr. sc. Atila Čokolić, Igor Hrabar, Mario Janković, Boris Jukić, Mladen Klasić, Maroje Matana, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, mr. Šime Pavlović, Ranko Pelicarić, Mladen Sučević – odvjetnici, Arno Vičić, odvjetnik u m., Mato Arlović, sudac Ustavnog suda RH, mr. sc. Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda u m., Mladen Žuvela, sudac Ustavnog suda u m., mr. sc. Iris Gović Penić, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu **Lektor:** Zvonko Šeb, **Tisak:** Kerschoffset d.o.o., Zagreb, **Grafička priprema:** P.L. Studio, Zagreb. **Fotografije:** Grgur Žučko, Nataša Barac.

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II
tel: 6165 207; fax: 6170 838
e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Prodaja oglasnog prostora-marketing

1/1-6.800,00 kn,
1/1 (omot)-7.800,00 kn,
1/2-3.800,00 kn

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora, Zagreb
Koturaška cesta 53/II
tel: 6165-200; fax: 6170-686
www.hok-cba.hr

IBAN HR66 2360000-1101268409 **Godišnja pretplata za tuzemstvo** 200,00 kn, **za inozemstvo** 40 eura, **pojedinačni broj** za tuzemstvo 40,00 kn, za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i Uredništva Časopisa-glasila "Odvjetnik". Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na web stranici HOK-a. Materijali objavljeni na web stranici ne honoriraju se.

svim članovima Komore i da je svatko tko je htio otvoriti *e-mail* iz Komore ili Zbora mogao imati uvida u naše aktivnosti. Također se nadamo da je Komora od većina članova doživljena kao ona putem koje možemo ponajprije zastupati interese stranaka u obrani njihovih prava, kao i interese hrvatskog odvjetništva. Pojedinačno to svaki od nas jednostavno ne bi mogao. Koliko je to uspješno ili manje uspješno, često nije ovisilo samo o nama nego i o ministarstvima i drugim državnim institucijama koje gotovo u pravilu, ponekad radi čistog populizma, nisu naklonjene i, štoviše, ponekad žele čak naškoditi hrvatskom odvjetništvu i Komori kao predstavniku hrvatskog odvjetništva. Ono što nam daje snagu je i potpuna financijska neovisnost Komore, jer nema neovisnosti bez financijske neovisnosti. Komora se financira isključivo od svojih članova i odgovara za financijsko poslovanje Skupštini HOK-a. Komora nikada nije od niti jedine domaće ili inozemne vladine ili nevladine organizacije ili tijela, kao ni od bilo kojeg sponzora, primila niti jednu lipu, a upravo zato da budemo potpuno neovisni kako to i priliči hrvatskom odvjetništvu.

Puno puta članovi Komore pitaju što to imaju od Komore, koju korist? Parafrazirat ću riječi puno poznatije i pametnije povijesne osobe pa ću reći: nemojte pitati što Komora može učiniti za vas, nego što vi možete učiniti za Komoru. Naime, samo mi odvjetnici možemo stručno napisati primjedbe na neki zakon ili neki obrazloženi prijedlog, a ne možemo očekivati rješenje problema ako u naletu (ponekad i opravdane) ljutnje pritužbu pošaljemo Komori *e-mailom* bez obrazloženog prijedloga rješenja problema. Ne možemo očekivati da administrativno osoblje Komore (njih dvadesetak), koje opslužuje potrebe oko 4800 odvjetnika i oko 1600 odvjetničkih vježbenika, ima stručno znanje koje je potrebno za npr. primjedbe na prijedlog zakona. Dakle, koliko će Komora biti jaka i uspješna ovisi samo o nama odvjetnicima. Ali i da spomenem jednostavan odgovor na pitanje što to imam od Komore kao član Komore, dovoljno je spomenuti samo jednu stvar, a to je da su npr. sva predavanja koja organizira Odvjetnička akademija potpuno besplatna za sve članove Komore. Uvidom u svakodnevne *mailove* drugih organizatora stručnih predavanja, lako možete vidjeti i cijene za ta predavanja. Jednostavna matematika iznos članarine koju

plaćate i npr. nekoliko stručnih predavanja na kojima ste bili u Komori ili Zboru, daje već vaš materijalni dobitak odnosno uštedu. No puno je važnije od tog materijalnog dobitka ono što sam već spomenuo o svim ulogama i aktivnostima Komore kao naše organizacije. Mislim da svi znaju da naš broj nekontrolirano raste za 25 do 35 novih odvjetnika mjesečno. Svi koji vole i žele raditi i živjeti odvjetništvo dobrodošli su, no nažalost, ima i određeni broj novih kolega koji je u odvjetništvu iz nužde jer pravosuđe, državna administracija i gospodarstvo ne zapošljavaju nove pravnike. Pokazuje se nužnost uvođenja odvjetničkog ispita kojim bi se osigurala potrebna razina pravnog znanja, kao i poštivanja Kodeksa odvjetničke etike, za pristup odvjetničkoj službi. Sve su to pitanja kojima će se Komora morati baviti uz angažman svih nas. Ovim putem želim posebno zahvaliti i našim kolegama u uredima svih nas koji smo puno vremena potrošili za angažman u Komori, a koji su često radili umjesto nas odvjetnički posao od kojeg svi živimo. Mislim da još uvijek postoje kolege koje misle da se za funkcije u Komori dobiva materijalna naknada pa ih opet ovim putem moram razuvjeriti i ponoviti da su sve funkcije i sve što se radi za Komoru volonterske i bez materijalne naknade. Ono što je doista nemjerljiva i velika korist od mog angažmana u Komori je to da sam kroz to vrijeme upoznao veliki broj kolegica i kolega diljem Hrvatske koji su mi postali i prijatelji, kao i određeni broj odličnih kolegica i kolega iz inozemstva.

Poštovane i drage kolegice i kolege, potpuno iskreno, veselim se prestanku funkcije predsjednika i slobodnom vremenu koje ću moći iskoristiti u svom uredu i s meni bliskim ljudima kojima je već pomalo dojadio moj angažman u Komori, ali isto tako ostajem na raspolaganju pomoći novom predsjedniku i vodstvu Komore ako im ta pomoć ili savjet budu potrebni. Nakon izbora, novi će me predsjednik "objesiti", kao što sam i ja objesio portret bivšeg predsjednika Lea Andreisa u sobu za sastanke Izvršnog odbora, tako da ću i ja povremeno moći pogledati sliku svoju, što je doista čast s obzirom na portrete i imena ranijih predsjednika sve tamo od dvadesetih godina prošlog stoljeća do danas. Drage kolegice i kolege, bila mi je čast i zadovoljstvo. Vidimo se na sudu, na kavi ili negdje drugdje. *Over and out.*

Srdačno vaš

Knjiga „Zaštita prava na osobnu slobodu“ dr. sc. Gregorija Graovca predstavljena u HOK-u

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica
"Odvjetnika"

Knjiga „Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske“, autora dr. sc. Gregorija Graovca, predstavljena je 28. svibnja 2018. godine u Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Nakon uvodnih riječi predsjednika HOK-a Roberta Travaša i glavne urednice tjednika Informator i urednice knjige Slavice Banić, te moderatora predsjednika Odvjetničke akademije HOK-a Mladena Sučevića, o knjizi su govorili recenzenti prof. dr. sc. Zlata Đurđević i prof. dr. sc. Ivo Josipović s Katedre za kazneno procesno pravo Pravnoga fakulteta u Zagrebu. Nazočne je pozdravio i predsjednik Ustavnoga suda Republike Hrvatske Miroslav Šeparović koji je kazao da je Ustavni sud ponosan na autora knjige, te istaknuo važnu ulogu ustavnosudskih savjetnika u radu Ustavnoga suda.

Svi su govornici istaknuli izuzetnu vrijednost ove knjige koja govori o važnom segmentu ljudskih prava, spaja teoriju i praksu te predstavlja važan doprinos razvoju ljudskih prava u Hrvatskoj. Dr. sc. Gregori Graovac viši je ustavnosudski savjetnik, a u ovoj je knjizi, koja je bila i njegova doktorska disertacija, obradio 1.088 ustavnih tužbi u razdoblju od 2. prosinca 1998. godine, kada je Ustavni sud prvi put proglasio dopuštenom ustavnu tužbu

protiv pritvorskih odluka, do 15. rujna 2016. godine. Kao što je istaknula prof. dr. sc. Zlata Đurđević, „pred čitateljima se nalazi prvo i jedino samostalno, sveobuhvatno i sustavno djelo na hrvatskom jeziku o ustavnoj praksi zaštite osobne slobode u kaznenom postupku u Republici Hrvatskoj“. Autor je rad Ustavnoga sud podijelio u tri dijela: razdoblje uspanosti, buđenja i preopterećenosti, a ukazao je i na 19 „neuralgičkih točaka ustavnosudske prakse“.

„Ovo je izvršno teorijsko djelo iz ruku praktičara, osim toga ohrabruje i činjenica što je Graovac obradio velik broj ustavnih odluka, što je bio kritičan prema odlukama Suda na kojem radi i još za to nije dobio otkaz, nego pohvalu predsjednika svog Suda“, rekao je prof. dr. sc. Ivo Josipović.

Gregori Graovac rođen je 1971. godine u Zagrebu gdje je nakon završenog obrazovanja 1996. diplomirao na Pravnome fakultetu. Na tom je fakultetu 2017. godiner obranio *summa cum laude* disertaciju „Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske“. Od 2007. radi kao savjetnik na Ustavnom sudu Republike Hrvatske, gdje je 2012. godine promoviran u višeg ustavnosudskog savjetnika.

Posebnosti i nedorečenosti instituta osiguranja odvjetnika od odgovornosti

1. Uvodno o osiguranju odvjetnika od odgovornosti

Institut osiguranja od odgovornosti odvjetnika relativno je noviji institut i kao obvezno osiguranje prvi je put uveden Zakonom o odvjetništvu¹ iz 1994. godine. Zakon o odvjetništvu nekoliko je puta mijenjan odnosno ispravljan i upravo je osiguranje od odgovornosti odvjetnika, uređeno člankom 44., bilo predmetom izmjena – prvotno 2008. godine, a potom 2011. godine. Osobitu pažnju zavrjeđuje nekoliko odredaba prilično obimnoga čl. 44., pa će one biti predmetom naše analize, a s time u vezi važni su i *Uvjeti za osiguranje od odgovornosti odvjetnika* koje je u dogovoru s Ministarstvom pravosuđa i Hrvatskom odvjetničkom komorom utvrdio Upravni odbor Hrvatskog ureda za osiguranje na 27. sjednici održanoj 21. prosinca 1994. godine. Predmetni *Uvjeti* inkorporirani su u većinu uvjeta osiguranja koje nam nude osiguravajuća društva, naravno prilagođena zahtjevima Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu².

Od stupanja na snagu spomenutih zakonskih izmjena prošlo je dovoljno vremena da bi se moglo sagledati njihovo značenje danas, te prosuđivati njihova vrijednost, prijeporima

¹ Zakon o odvjetništvu, Narodne novine, 9/1994.

² Izmjene i dopune odnosno ispravci Zakona o odvjetništvu, Narodne novine, 117/2008, Narodne novine, 50/2009, Narodne novine, 75/2009, Narodne novine, 18/2011.

koje izazivaju i učincima koje postižu, od kojih su mnoge na štetu upravo odvjetnika. U radu ćemo se usredotočiti na probleme koje spomenute odredbe izazivaju, ne ulazeći u opću problematiku osiguranja od odgovornosti odvjetnika.

2. Zaštita trećih

Prema zakonskoj odredbi čl. 44. st. 1. koja glasi:

Odvjetnik je dužan osigurati se od odgovornosti za štetu koju bi mogao počinuti trećima obavljanjem odvjetništva.,

obveza je odvjetnika da se osigura za slučaj počinjenja štete trećima u vrijeme obavljanja odvjetništva, odnosno svoje profesije. Ova striktna odredba (*ius cogens*) imperativ je nametnut odvjetnicima radi zaštite trećih. Danas je na tržištu rada sve više prisutan takav segment odgovornosti od djelatnosti, pa ga susrećemo naročito kod liječnika, stomatologa, a u novije vrijeme i kod odvjetnika. Razlozi za takvo obvezivanje leže u potrebi pružanja što bolje profesionalne usluge.

Cilj odredbe čl. 44. st. 1. je dvostran. S jedne strane zakon štiti stranku od štete koja joj prijete radi nestručne ili manjkave odvjetničke usluge. S druge strane pruža se zaštita i samom odvjetniku koji bi, radi počinjenja pogreške u obavljanju profesionalne djelatnosti, mogao biti izložen znatnom novčanom potraživanju treće osobe.

Piše:
Igor Hrabar

odvjetnik u Zagrebu

Naime, treba biti svjestan činjenice da odvjetnička djelatnost, premda neovisna i samostalna služba koja osigurava pružanje pravne pomoći fizičkim i pravnim osobama u ostvarenju i zaštiti njihovih prava i pravnih interesa, postaje sve rizičnija za odvjetnike i na poseban je način kauzalno povezana s rezultatima te djelatnosti. U vremenu kad se zakoni svakodnevno mijenjaju, a odluke europskih sudova (poglavito Europskoga suda za ljudska prava u Strasbourgu i Suda pravde u Luxemburgu, te nacionalnih sudova stranih država koji mogu imati utjecaja na primjenu stranog prava u Republici Hrvatskoj) postaju sastavni dio našega pravnog sustava, te činjenice neusuglašenosti sudske prakse, obavljanje odvjetničke djelatnosti postaje vrlo zahtjevno, nosi mnogo rizika, od odvjetnika iziskuje cjeloživotno obrazovanje, upravo zato da bi se upoznali s promjenama i znali valjano zastupati svoje stranke. Mogući propusti, te na taj način moguće štete učinjene trećim osobama, sve su prisutnije i sve se više aktualizira pitanje obaveznog osiguranja odvjetnika. S jedne je strane važno omogućiti oštećeniku da sigurno naknadi štetu nastalu propustom odvjetnika, a s druge strane zajamčiti sigurnost odvjetniku da u slučaju pogreške neće doći u nezavidan financijski položaj.

Važnost tog instituta ogleda se i u činjenici da je Zakonom o odvjetništvu čl. 48. t. 12. propisano da je uvjet za upis u imenik odvjetnika obavezan, tj. da budući odvjetnik ima "sklopljen ugovor o osiguranju o odgovornosti za obavljanje odvjetničke službe". U Zakonu o odvjetništvu predviđena je u čl. 44. t. 12. i obaveza odvjetnika da dostavi dokaz o osiguranju Hrvatskoj odvjetničkoj komori, a kao sankcija za neudovoljavanje toj obvezi predviđena je i zabrana rada odvjetniku (*Ako odvjetnik, zajednički odvjetnički ured ili odvjetničko društvo na poziv Komore u roku od 15 dana od dana poziva ne dostavi dokaz o osiguranju, Komora zabranjuje rad imenovanim do trenutka dostave dokaza o ispunjenju ove obaveze.*).

3. Pravo regresa i namjera/gruba nepažnja

Obveznim osiguranjem odvjetnika ponajprije su zaštićeni interesi njegovih stranaka, jer im je osiguravajuće društvo kod kojeg je odvjetnik osiguran dužno isplatiti štetu koju je odvjetnik počinio u obavljanju svoje djelatnosti. Osiguravatelj koji je nadoknadio štetu trećima, ima pravo regresa prema odvjetniku odnosno odvjetničkom društvu ako je odvjetnik štetu prema trećima počinio namjerno ili iz grube nepažnje. Namjera kao takva nije sporna, jer je logično da u slučaju namjernog počinjenja štete osiguravajuće društvo ima pravo regresa prema odvjetniku. Problem nastaje u tumačenju grube nepažnje kao razloga za regresno potraživanje osiguravajućih društava i to zato jer se gotovo svaka odvjetnička radnja može podvesti pod grubu nepažnju, pa se zbog toga u praksi vrlo često postavlja pitanje od kakvog propusta su odvjetnici stvarno osigurani.

Za pravilno tumačenje ove zakonske obaveze bitni su *Uvjeti za osiguranje od odgovornosti odvjetnika* pa se tako u članku 26. *Uvjeta* navodi da je "odvjetnik odnosno odvjetnički vježbenik učinio štetu namjerno ako je kod obavljanja djelatnosti štetnu radnju učinio sa voljom i znanjem. Znanje i volja moraju se odnositi podjednako na uzrok i na posljedicu štetne radnje".

Uvjetima je, i to čl. 27., propisano da je "odvjetnik odnosno odvjetnički vježbenik štetu učinio iz grube nepažnje onda kada je u obavljanju djelatnosti propustio onu pažnju koju bi u svom radu upotrijebio svaki prosječan čovjek". Dakle, kod prosuđivanja radnje odnosno propusta odvjetnika, treba postaviti pitanje bi li taj propust mogao počinuti i prosječan čovjek, a ne profesionalac u obavljanju djelatnosti. Ova odredba iz *Uvjeta* izrazito je bitna, jer daje sigurnost odvjetnicima da će vrlo veliki broj propusta koje odvjetnici mogu počinuti u obavljanju svoje djelatnosti biti pokriven osiguranjem bez prava regresnog potraživanja osiguravatelja prema odvjetniku.

4. Kolizija osiguranja odvjetnika i osiguranja odvjetničkog društva s ograničenom odgovornošću

Zakonom o odvjetništvu kao najniža osigurana svota za svakog odvjetnika propisan je iznosi od 800.000,00 kuna po osiguranom slučaju, bez ograničavanja broja slučaja. Na navedeni iznos mora biti osiguran svaki odvjetnik kao pojedinac, svaki odvjetnik u zajedničkom odvjetničkom uredu te svaki odvjetnik zaposlen u odvjetničkom društvu. Iznos od 800.000,00 kuna po osiguranom slučaju, prema našem mišljenju, primjeren je iznos osiguranja u Republici Hrvatskoj, jer se vrlo velik broj eventualnih odvjetničkih propusta u obavljanju djelatnosti može namiriti iz navedene svote osiguranja. Odvjetnici koji pružaju usluge kojima bi njihov propust mogao izazvati štetu veću od 800.000,00 kuna, uvijek se mogu reosigurati i na taj način zaštititi i svoje stranke i sebe.

U Zakonu, točnije u čl. 44. toč. 13., postoji nedosljednost, nelogičnost i nejasnoća. Naime, Zakon određuje:

Najniža osigurana svota za svakog odvjetnika mora iznositi 800.000,00 kuna po osiguranom slučaju bez ograničavanja broja slučajeva. Odgovornost svakog odvjetnika u zajedničkom odvjetničkom uredu te svakog odvjetnika zaposlenog u odvjetničkom društvu mora biti osigurana na navedenu svotu. Odgovornost odvjetničkog društva osnovanog kao društvo s ograničenom odgovornošću mora biti osigurana na najnižu svotu od 9.000.000,00 kuna po osiguranom slučaju bez ograničenja broja osiguranih slučajeva.

Ta odredba otvara pitanje tumačenja i njezina dosega. Premda je ideja zaštite trećih od propusta odvjetnika prihvatljiva i bila primarnim ciljem, smatramo da je neprimjerena, jer predstavlja obvezu dvostrukog osiguranja odvjetnika. Naime, odvjetnici koji su zaposleni u odvjetničkom društvu s ograničenom odgovornošću, moraju slijedom ove odredbe biti osigurani na minimalni iznos od 800.000,00 kuna, a odvjetničko društvo isto tako, istovremeno na najniži iznos od 9.000.000,00 kuna. Postavlja se pitanje čemu

takvo dvostruko osiguranje? Ako je cilj što bolja i sigurnija zaštita stranaka, on je mogao biti postignut ili povećanjem minimalne svote osiguranja odvjetnika koji su zaposleni u odvjetničkim društvima s ograničenom odgovornošću ili povećanjem minimalnog iznosa na koji su u obvezi osigurati se odvjetnička društva s ograničenom odgovornošću. Odvjetničko društvo s ograničenom odgovornošću ne može počinuti štetnu radnju, nego je može počinuti samo odvjetnik kao zaposlenik. Zakon nije jasan u pogledu pitanja tko je u konkretnom slučaju osiguranik, tj. koga treća osoba treba tužiti za naknadu štete. Konkretno, treba li tužiti odvjetnika iz odvjetničkog društva s ograničenom odgovornošću ili/i odvjetničko društvo s ograničenom odgovornošću. Osim toga, pitanje je u kojoj su procesnoj poziciji tuženici, tj. odvjetnik odnosno odvjetničko društvo s ograničenom odgovornošću, utječe li visina štete na izbor tuženika, tj. da za štetu do 800.000,00 kuna valja tužiti odvjetnika iz odvjetničkog društva s ograničenom odgovornošću, a za štetu veću od tog iznosa – odvjetničko društvo s ograničenom odgovornošću, ili oboje? Postoji li solidarni odnos odvjetnika i odvjetničkog društva s ograničenom odgovornošću, osobito u slučaju kad šteta premašuje iznos na koji je odvjetnik osiguran? Zakon ne daje odgovor ni na jedno od tih pitanja.

U pronalaženju ispravnog odgovora na pitanje kolizije osiguranja odvjetnika i osiguranja odvjetničkog društva možemo pristupiti na dva različita načina. Prihvatimo li tvrdnju da su odvjetnici zaposlenici društva, onda je potrebno povisiti minimalni iznos osiguranja za odvjetničko društvo, analogno odgovornosti poslodavca trećima za štetu koju je počinio njegov zaposlenik, a kako to određuje čl. 1061. Zakona o obveznim odnosima³.

3 Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, 32/05; 41/08; 125/11; 78/15, u čl. 1061. određuje:

- (1) Za štetu koju zaposlenik u radu ili u svezi s radom prouzroči trećoj osobi odgovara poslodavac kod kojega je radnik radio u trenutku prouzročenja štete, osim ako dokaže da su postojali razlozi koji isključuju odgovornost zaposlenika.
- (2) Oštećenik ima pravo zahtijevati popravljavanje štete

Ako se prihvati teza da je odvjetničko društvo – društvo osoba, specifično u odnosu na ostala društva, te da odvjetnik postupa po nalogu svoje stranke, tad bi trebalo povećati minimalni iznos osiguranja odvjetnika te propisati da odvjetnici zaposleni u odvjetničkome društvu s ograničenom odgovornošću, moraju biti osigurani na minimalan iznos koji je veći nego li je propisan za samostalne odvjetnike (tj. 800.000,00 kuna). U pravilu, naime, više odvjetnika iz istoga odvjetničkog društva zastupa istu stranku po potrebi i sukcesivno u obavljanju različitih pravnih radnji. Po toj logici, svi oni mogu i participirati u nastanku štete.

Odvjetnička društva koja posluju s većim rizicima i time s mogućim štetama, mogu se osigurati na veće iznose. Takvo bi rješenje zadovoljilo kriterije pravednosti spram različitih odvjetničkih društava koja imaju manje ili veće rizike poslovanja, te zaštite trećih koji mogu biti ugroženi djelatnošću odvjetničkog društva.

Dostupni podatci europskih komparativnih rješenja pokazuju velike različitosti. Tako je u Austriji limit osiguranja 400.000 eura, u Češkoj otprilike 1.765 eura za odvjetnika, a 1.960.000 eura za odvjetničko društvo, u Francuskoj 1.500.000 eura za odvjetnika, u Slovačkoj 100.000 eura za odvjetnika, a 1.500.000 eura za odvjetničko društvo. U Sloveniji iznos je 250.000 eura za odvjetnika, a 500.000 eura za odvjetničko društvo⁴.

5. Obvezatnost ili fakultativnost sklapanja ugovora o osiguranju društva s ograničenom odgovornošću

Pažnje je vrijedna i odredba toč. 14. članka 44., koja je kontradiktorna toč. 13. istog članka, a koja glasi:

i neposredno od zaposlenika ako je štetu prouzročio namjerno.

(3) Poslodavac koji je oštećeniku popravio štetu ima pravo zahtijevati od zaposlenika naknadu troškova popravljivanja štete, ako je ovaj štetu prouzročio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

(4) Pravo iz stavka 3. ovoga članka zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kad je šteta popravljena.

4 Usp. ENI NS 20141107 RESPONSES TO THE CCBE QUESTIONNAIRE ON PROFESSIONAL INDemnITY INSURANCE, pristup: 21. veljače 2018.

U slučaju da društvo s ograničenom odgovornošću nema sklopljen ugovor o osiguranju na najnižu svotu od 9.000.000,00 kuna, članovi društva solidarno odgovaraju za obveze društva do visine najniže svote osiguranja propisanog za društvo.

Ponajprije, iz te odredbe proizlazi da se odvjetničko društvo, zapravo, ni ne mora osigurati, a o eventualnom osiguranju ne govori ništa ni Zakon o trgovačkim društvima. Dakako, zbog toga i postoji takva odredba koja nastoji regulirati odgovornost za štetu onih odvjetničkih društava s ograničenom odgovornošću koja se nisu osigurala. U tome slučaju nastaje solidarna odgovornost članova društva do visine najniže svote osiguranja. U tom slučaju mogla bi doći do primjene odredba toč. 13. koja govori o osiguranju odvjetnika (do 800.000,00 kuna). Nejasno je pokriva li ova odredba osiguranja koja su sklopljena, ali za manji iznos od 9.000.000,00 kuna ili se odnosi na društva koja nisu uopće osigurana. Prema našem mišljenju, potrebno je obvezati odvjetnička društva s ograničenom odgovornošću na sklapanje polica analogno čl. 48. Zakona o odvjetništvu koji to predviđa za samostalne odvjetnike. Ako bi odvjetničko društvo s ograničenom odgovornošću *in spe* počinilo štetu u vremenskom razdoblju od upisa u registar Trgovačkog suda i obavijesti Hrvatskoj odvjetničkoj komori, za štetu odgovara odvjetnik koji ju je počinio. U skladu s time, valjalo bi dopuniti *de lege ferenda* Zakon o odvjetništvu odredbom koja bi uvjetovala osnivanje odvjetničkih društava sklapanjem ugovora o osiguranju.

6. Predmet osiguranja i štetne radnje

U *Uvjetima osiguranja* definiran je pojam osiguranog slučaja na način da se pod njime "smatra se svaki pojedinačno određen propušteni oblik pravne zaštite ili učinjena pogreška kojim se trećim osoba prouzroči šteta". Proizlazi da je nužan kauzalitet između propusta u pravnoj zaštiti i nastaloj šteti odnosno kauzalitet između pogreške odvjetnika iz obavljanja odvjetničke djelatnosti i nastale štete.

Propust u pravnoj zaštiti mora biti učinjen od strane odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika u obavljanju odvjetničke djelatnosti koja se definira kao pružanje svih oblika pravne zaštite fizičkim i pravnim osobama u ostvarenju i zaštiti njihovih prava i pravnih interesa. Pod oblicima pravne zaštite podrazumijeva se osobito: davanje pravnih savjeta, sastavljanje isprava (ugovori, oporuke i sl.), sastavljanje tužbi, žalbi, prijedloga, izvanrednih pravnih lijekova i dr., te zastupanje stranke.

Dakle, da bi postojala odgovornost odvjetnika, šteta trećima mora biti učinjena u obavljanju odvjetničke djelatnosti, a štetu treba utvrditi prema općim pravilima o odgovornosti za štetu. To znači da je potrebno utvrditi protupravnu štetnu radnju štetnika, štetu, te uzročnu vezu između štetne radnje i štete. Pritom štetu predstavlja svaka štetnikova aktivna radnja ili propuštanje radnje (štetnik je propustio učiniti nešto što je na temelju zakona ili ugovora morao učiniti).

Primjera radi, propuštanje roka za tužbu ili žalbu ne mora nužno značiti i odgovornost odvjetnika za štetu počinjenu trećima, jer je u postupku potrebno utvrditi bi li žalba bila osnovana ili ne, a što je u praksi izuzetno teško. Naime, od suda bi se tražilo da prejudicijalno odgovori na pitanje bi li tužitelj uspio u sporu, odnosno bi li žalba bila osnovana ili ne bi, u slučaju da je pravodobno bila izjavljena. Iz sudske prakse vidljivo je da je propuštanje rokova najčešći razlog za tužbe protiv odvjetnika. Navodimo dva primjera, te ističemo gledište suda kako "Kontrola rokova pripada među temeljne odvjetnikove obveze" (Pn-5648/05, Gžn-1280/09 Općinski sud Zagreb). Tako u presudi Županijskog suda u Varaždinu broj Gž-1335/10-2 od 15. lipnja 2011. godine sud u obrazloženju navodi: "Pritom tužitelj inzistira na značaju činjenice da je tuženik počinio težu povredu dužnosti i ugleda odvjetništva, što proizlazi iz sadržaja odluka prvostupanjskog i drugostupanjskog disciplinskog tijela Hrvatske odvjetničke komore, i na činjenicu da je žalba podnesena nepravovremeno, što proizlazi iz prvostupanjske i drugostupanjske odluke u vezi s pravovreme-

nosti žalbe i iz odluke Ustavnog suda, kojom su prvostupanjska i drugostupanjska odluka ocijenjene zakonitima. Međutim, time, kako je pravilno zaključio prvostupanjski sud, nisu utvrđeni ni dokazani svi bitni elementi odštetne odgovornosti tuženika u smislu odredbe čl. 1063. Zakona o obveznim odnosima."

I Županijski sud u Bjelovaru istog je mišljenja, pa tako u presudi broj Gž-2065/11-4 od 2. veljače 2012. navodi: "Kada stranka izgubi parnicu u radnom sporu zbog odvjetnikova (punomoćnikova) propusta podnošenja tužbe u zakonom propisanom roku, odštetna odgovornost odvjetnika zbog navedene pogreške (propusta) u zastupanju postoji samo ako bi stranka uspjela u izgubljenoj parnici da je tužba pravodobno podnesena, jer se samo u tom slučaju može govoriti o postojanju uzročne veze između propusta odvjetnika i štete koja je nastala kao posljedica nepravilnog zastupanja... Međutim, u ovom sporu za naknadu štete, valja ocijeniti i bi li tužiteljica uspjela u sporu da je tužba podnesena pravodobno, jer je za postojanje odštetne odgovornosti, uz postojanje štetne radnje ili propusta u poduzimanju dužne radnje, potrebno da postoji uzročno-posljedična veza između propusta i nastale štete, a kako to pravilno navodi sud prvog stupnja."

Također, ne mora značiti da svaka odvjetnička radnja koja je za posljedicu imala štetu za stranku, nužno predstavlja i odgovornost odvjetnika. Premda bi, primjerice, kupnja nekretnine od nevlasnika u pravilu bio velik propust odvjetnika, propusta neće biti u slučaju da je osoba koja se predstavila kao vlasnik imala svu potrebnu dokumentaciju, koju je odvjetnik s pažnjom pregledao, no naknadno se ustanovilo da je krivotvorena. Sličan bi slučaj bio ako je neposredno prije zaključenja kupoprodajnog ugovora i isplate kupoprodajne cijene prodavatelj nekretninu prodao drugoj osobi koja se već upisala u zemljišne knjige.

Iz *Uvjeta osiguranja* proizlazi da osiguranje odvjetnika iz djelatnosti pokriva imovinsku štetu, premda ne u svim oblicima. Nije, naime, pokrivena šteta koja je blisko veza-

na uz obavljanje odvjetničke djelatnosti u smislu slučajeva oštećenja, gubitka ili krađe dokumentacije. Primjerice požar ili poplava u odvjetničkom uredu može rezultirati uništenjem dokumentacije koju je stranka odvjetniku povjerila u zastupanju kao i provala u odvjetnički ured s posljedicom otuđenja novca pohranjenog kod odvjetnika. Sve navedene slučajeve valjalo bi pokriti policom i uvjetima osiguranja.

Daljnji problem *Uvjeta* vidimo u nedovoljno jasnom načinu "stvarno nanese štete ali najviše do ugovorenog iznosa". Postavlja se pitanje ulaze li u osigurani iznos samo glavica ili i kamate ako ukupno prelaze iznos osiguranja? Dodatno, nejasno je i pitanje parničnih troškova u slučaju da premašuju limit osiguranja. Mišljenja smo da bi u *Uvjetima*

osiguranja trebalo jasnije navesti da se iznos osigurane svote odnosi samo na glavicu, a ne i na kamate i parnične troškove.

7. Umjesto zaključka

Razvoj odvjetništva kao profesije donosi nove izazove i u smislu pravne regulative odvjetničke profesije, a time i odgovornosti za štetu. Postojeći zakonodavni okvir kao i *Uvjeti za osiguranje od odgovornosti odvjetnika* manjkavi su, a u ponekim dijelovima i proturječni. Zbog toga bi, radi što kvalitetnije zaštite odvjetnika, a uzimajući u obzir porast broja sporova u vezi s odvjetničkom odgovornošću, bilo *de lege ferenda* potrebno dopuniti, proširiti i izmijeniti institut osiguranja odvjetnika od odgovornosti.

IUS-INFO®
LEXPERA®

Vaše pravno rješenje

www.iusinfo.hr

Mirenje u kaznenom postupku

Kaznenim djelom povređuju se najvažnije društvene vrijednosti, odnosno kaznena djela su djela koja vrijeđaju temeljne osjećaje samilosti i poštenja i/ili su djela kojima se ugrožava temeljni društveni interes. Kaznena djela propisana su uglavnom u Kaznenom zakonu, a zaštita i represija za počinjena kaznena djela ostvaruje se u kaznenom postupku propisanom Zakonom o kaznenom postupku.

Iako su kaznena djela od posebnog interesa za državu, vođenje kaznenog postupka za državu je skupo pa zato svaka država predviđa aparate kojima se postiže cilj kaznenog postupka i pruža ciljano zaštitu društvenih vrijednosti uz manju cijenu koštanja, i za državu i za zainteresirane osobe.

Ta tendencija prisutna je u Europskoj Uniji, u velikom broju država diljem svijeta, a slijede je i naši kazneni propisi. Tako, primjerice, u Luksemburgu, u kaznenom postupku državni odvjetnik, u određenim okolnostima, prije nego odluči o tužbi (*action publique*), može odrediti mirenje ako takva mjera može osigurati naknadu štete nanesene žrtvi ili okončati prijemor uzrokovan prekršajem ili doprinijeti rehabilitaciji počinitelja prekršaja. Postupkom mirenja ne sprečava se donošenje naknadne odluke o pokretanju sudskog postupka, osobito ako se ne poštuju uvjeti mirenja.

U našem zakonodavstvu prva mjera u pravcu odterećenja države je distinkcija na djela koje se gone po službenoj dužnosti uz optužni akt državnih odvjetnika i djela koja se gone po privatnoj tužbi uz optužni akt privatnih tu-

žitelja, a daljnji od tih aparata je i mirenje u kaznenom postupku.

Kazneni zakon u članku 1. određuje da se kaznena djela i kaznenopravne sankcije propisuju samo za ona ponašanja kojima se tako povređuju ili ugrožavaju osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim pravom da se njihova zaštita ne bi mogla ostvariti bez kaznenopravne prisile.

U pravilu, kazneni postupak vodi se prema načelu oficijelnosti kaznenog progona, prema kojem je započinjanje i vođenje kaznenog postupka službena dužnost nadležnog državnog odvjetnika bez utjecaja privatne oštećene osobe. Iznimno, država je odredila da se gone ili po prijedlogu oštećenika ili po privatnoj tužbi za djela koja pretežito povređuju privatne interese pojedinca i za koje su posljedice za državu minorne, ali i za djela za koja se smatra da bi kazneni progon, ako bi se poduzimao po službenoj dužnosti, nanio veću štetu žrtvi kaznenog djela nego samo počinjeno djelo.

Za kaznena djela za koja se progona po privatnoj tužbi, ovlaštenu tužitelj je privatni tužitelj kao osoba koja ima interes da sudjeluje u kaznenom postupku radi vršenja represije i kažnjavanja počinitelja, a također i radi ostvarenja svojih imovinskih i drugih zahtjeva. Broj kaznenih djela za koja se progon poduzima temeljem privatne tužbe znatno je manji od onih za koja se progona po službenoj dužnosti, i to su kaznena djela protiv ugleda i časti, imovinska kaznena djela pod

Pišu:

Vlatka Cvok
i

**Sonja Majetić
Pavlinić**

odvjetnice u Zagrebu

određenim uvjetima, te neka djela protiv osobne slobode i protiv života i tijela.

Radi se o sljedećim kaznenim djelima:

- Uvreda – članak 147.
- Teško sramoćenje – članak 148.
- Kleveta – članak 149.
- Tjelesna ozljeda – osnovno djelo – članak 117. st. 1.
- Prisila – članak 138., osim ako je počinjena iz mržnje, prema djetetu, osobi s težim invaliditetom, bliskoj osobi, odvjetniku u obavljanju njegove djelatnosti ili prema odgovornoj osobi u obavljanju javne ovlasti
- Prijetnja – osnovno djelo – članak 139. st. 1., osim ako je počinjena iz mržnje, prema djetetu ili osobi s težim invaliditetom ili bliskoj osobi
- Sitna krađa – članak 228. st. 2., osim ako je počinjena na štetu državne imovine
- Utaja, osim kod velike imovinske vrijednosti – članak 232. st. 1., 2. i 4., i ako je počinjena na štetu državne imovine
- Pronevjera male vrijednosti – članak 233. st. 3., osim ako je počinjena na štetu državne imovine
- Prijevarena male vrijednosti – članak 236. st. 3., osim ako je počinjena na štetu državne imovine
- Zloupotreba povjerenja – osnovno djelo – članak 240. st. 1., osim ako je počinjena na štetu državne imovine
- Krađa – osnovno djelo – članak 228. st. 1., počinjena na štetu bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvi u ravnoj lozi, brata ili sestre, posvojitelja, posvojenika ili na štetu osobe s kojom počinitelj živi u zajedničkom kućanstvu
- Teška krađa – članak 229., počinjena na štetu bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvi u ravnoj lozi, brata ili sestre, posvojitelja, posvojenika ili na štetu osobe s kojom počinitelj živi u zajedničkom kućanstvu
- Razbojništvo – osnovno djelo – članak 230. st. 1. počinjeno na štetu bračnog ili

izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvi u ravnoj lozi, brata ili sestre, posvojitelja, posvojenika ili na štetu osobe s kojom počinitelj živi u zajedničkom kućanstvu

- Neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari – članak 234., počinjena na štetu bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvi u ravnoj lozi, brata ili sestre, posvojitelja, posvojenika ili na štetu osobe s kojom počinitelj živi u zajedničkom kućanstvu
- Prijevarena – članak 236. st. 1. i 2., počinjena na štetu bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvi u ravnoj lozi, brata ili sestre, posvojitelja, posvojenika ili na štetu osobe s kojom počinitelj živi u zajedničkom kućanstvu.

Zakon o kaznenom postupku prilagodio je i postupak po privatnoj tužbi, te je on propisan odredbama Glave XXV., članci od 520. do 536. (537. do 539. su brisani).

U članku 527. Zakona o kaznenom postupku propisana je mogućnost suda da u postupcima koji se vode po privatnoj tužbi, održi ročište radi mirenja stranaka ili radi prethodnog razjašnjenja stvari, ako smatra da bi to bilo korisno za brži završetak postupka, ili može uputiti stranke mirovnom vijeću radi pokušaja mirenja pod uvjetom da obje stranke imaju prebivalište na području na kojem djeluju mirovna vijeća.

Suci prema toj odredbi mogu sami provoditi postupak mirenja. Međutim, svjesni su ograničenja prostora, vremena i drugih uvjeta za provođenje mirenja u sudnici, a znaju da postoje osobe koje su obučene za provođenje mirenja kod ovlaštenih institucija i koji su registrirani izmiritelji, te rade u centrima za mirenje, kako pojedinačno tako i u vijećima. Zbog toga kazneni suci sve češće u postupcima po privatnoj tužbi stranke radi pokušaja mirenja upućuju na centre za mirenje u kojima postoje formirana mirovna vijeća.

Ne postoji izričita odredba o tome koliko

članova moraju imati mirovna vijeća, ni način na koji se formiraju. U nedostatku toga, u praksi se primjenjuje analogija s vijećima kaznenog postupka te se formiraju vijeća od tri člana. Budući da je jedan od osnovnih principa mirenja mogućnost da stranke same biraju izmiritelje i da se usuglašavaju o osobama izmiritelja, vijeća se formiraju za svako mirenje posebno tako da stranke mogu same predložiti izmiritelja, a ako to ne učine, prijedlog izmiritelja daje im Centar za mirenje kojem su se obratili između svojih registriranih članova, te u konačnici stranke daju pristanak za sve članove mirovnog vijeća. Tako je to i u Centru za mirenje pri Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Rokovi koje suci dodjeljuju za pokušaj mirenja su različiti: od 3 mjeseca do godine dana. Iako sami po sebi to nisu dugački rokovi, u svjetlu činjenice da nijedan prekid ili zastoje kaznenog postupka, pa tako ni mirenje, ne utječe na apsolutnu zastaru, privatnom tužitelju, u situaciji u kojoj je upućen na pokušaj mirenja, svakako je u interesu da taj postupak što prije pokrene. Osim toga, u postupku mirenja može se riješiti odnos između stranaka konačno – dogovoriti se o svim aspektima i posljedicama počinjenog djela, uključujući i imovinskopravne zahtjeve i moralnu zadovoljštinu, i za tužitelja i za okrivljenika. To postupak mirenja čini izuzetno efikasnim i zadovoljavajućim za sve strane koje u njemu sudjeluju.

U postupku mirenja zadovoljstvo strankama donosi i način provođenja mirenja, jer u postupku mirenja stranke u cijelosti iznose svoje viđenje situacije, interese i probleme, a iskusni izmiritelji ih potiču da sami iznađu mirno rješenje svog prijepora, bez da im se nameću rješenja. Rješenje prijepora može biti vrlo različito, jedino ograničenje je protivnost zakonu i moralu društva, i ne smije ići na štetu trećih osoba.

Odvjetnici kao punomoćnici stranaka sudjeluju u postupku mirenja zastupajući interese svoje stranke i pružajući im informacije o njihovoj pravnoj poziciji. Odvjetnici imaju

pravo svoje sudjelovanje u postupku mirenja kao punomoćnika stranke naplatiti prema važećoj Tarifi o nagradama i naknadama za rad odvjetnika. Uloga odvjetnika u postupku mirenja je važna, jer odmah svojoj stranci pruža informaciju o pravnoj poziciji i mogućim ishodima kaznenog postupka. Također, odvjetnici kao punomoćnici stranaka u postupku mirenja mogu iznositi činjenice kojima pomažu da se postupak mirenja uspješno okonča.

U slučaju da se stranke sporazumiju, sklapa se nagodba. U sastavljanju nagodbe sudjeluju stranke u postupku mirenja uključujući i odvjetnike – njihove punomoćnike. Nagodba sadrži sudbinu postupka (uglavnom se tužba povlači) te uvjete okončanja postupka i eventualne obaveze koje su stranke prihvatile.

U slučaju da stranke u postupku mirenja ne postignu nagodbu, izdaje im se potvrda o provedenom postupku mirenja i nastavlja se kazneni postupak pod istim uvjetima pod kojima je i započeo. Sve što je u mirenju rečeno povjerljivo je i ne utječe na dokazivanje u kaznenom postupku, a članovi mirovnog vijeća, odvjetnici i stranke vezani su potpisanim izjavom o tajnosti svih sadržaja iznesenih u postupku mirenja.

Postupak mirenja pokreće se prijedlogom koji se dostavlja Centru za mirenje, a zatim Centar pribavlja suglasnost druge strane za provođenje postupka mirenja bez koje se mirenje ne može provesti te organizira sam postupak mirenja. Napominjemo da ako se stranke odluče za Centar za mirenje pri Hrvatskoj odvjetničkoj komori, obrazac za pokretanje postupka mirenja kao i sve detaljne upute mogu naći na internetskoj stranici Hrvatske odvjetničke komore –Centar za mirenje.

Iako mnogi smatraju da mirenju nema mjesta u kaznenom postupku, ono se sve češće primjenjuje, kako u Europi, tako i u našoj kaznenopravnoj praksi. Mi smatramo da su koristi od mirenja višestruke te da se svima isplati upoznati s tim postupkom i njemu riješiti prijepor.

O nekim novinama u uređenju parničnog postupka prema nacrtu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz svibnja 2018.

Piše:
**prof. emeritus
Mihajlo Dika**

---

1. Uvod

Na početku 2018. godine Ministarstvo pravosuđa reaktualiziralo je rad na Nacrtu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13. i 89/14. – odluka Ustavnoga suda Republike Hrvatske; ZPP, Zakon) (ZIDZPP 18, Novela), kojim bi se zahvatilo u uređenje većeg broja instituta, uz ostalog i u uređenje stvarne nadležnosti, utvrđivanja vrijednosti predmeta spora, izuzeća, zastupanju stranaka u revizijskom postupku, zapisnika i tonskog snimanja, glasovanja u vijeću, oblika (elektroničke) komunikacije, dostave, uz ostalo i preko pretinaca u sudu i preko e-oglasne ploče, troškova postupka, postupka mirenja, preinake tužbe, naknadnog suparničarstva, prekida i nastavljanja prekinutog postupka, dokazivanja ispravama, dokazivanja saslušanjem stranaka, osiguranja dokaza, odbacivanja tužbe nakon prethodnog ispitivanja i na pripremnom ročištu, odgovora na tužbu, načela otvorenog pravosuđenja, povlačenja tužbe, očitovanja stranaka, presude zbog ogluhe i presude bez održavanja rasprave, objave i dostave presude, bitnih povreda odredaba parničnog postupka, ovlaštenja žalbenog suda, drugostupanjske presude, postupka nakon vraćanja predmeta na ponovno suđenje, revizije, postupka u parnicama iz radnih odnosa, postupka u parnicama zbog smetanja posjeda,

platnog naloga, postupka u sporovima male vrijednosti, postupka pred trgovačkim sudovima, europskih parničnih postupaka. Bio bi uveden i novi institut ogledne parnice.

U ovom će se radu nastojati dati osvrt na pretežni dio navedenih intervencija u Zakon, uz izuzetak izmjena i dopuna koje bi se trebale ticati instituta revizije, posebnih postupaka, ogledne parnice te europskih parničnih postupaka.

2. Izmjene stvarne nadležnosti sudova (članci 1. i 2. Novele)

2.1. Proširenje stvarne nadležnosti općinskih sudova

Prema Noveli, pravostupanjska nadležnost općinskih sudova u parničnom postupku bila bi dvojako izmijenjena. Prvo, ona bi bila sužena izostavljanjem iz kruga sporova za koje su ti sudovi uvijek nadležni, sporova za zaštitu od nezakonite radnje, i, drugo, ona bi bila proširena uključivanjem u taj krug izvjesnih kategorija sporova određenih prema kauzalnom kriteriju.

Prema Noveli, općinski sudovi ne bi više bili nadležni rješavati **sporove za zaštitu od nezakonite radnje**, što znači da bi te sporove trebalo prenijeti (vratiti) u nadležnost upravnih sudova u čijoj su nadležnosti i bili (čl. 67.-76. ZUS 91). Ova bi izmjena bila provedena brisanjem dosadašnje odredbe točke 10. stavka 1. članka 34. ZPP-a, prema kojoj općinski sudovi

u parničnom postupku uvijek sude, uz ostalo, i u sporovima “9. za zaštitu od nezakonite radnje”. Zbog te bi izmjene dosadašnja točka 10. navedenog stavka, prema kojoj općinski sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju uvijek sude u sporovima iz radnih odnosa, postala točka 9. stavka 1. članka 34. ZPP 18¹

Prema Noveli, do proširenja stvarne nadležnosti općinskih sudova *ratione materiae* došlo tako što bi ti sudovi postali **uvijek** stvarno nadležni po kauzalnom kriteriju za suđenje i u sporovima “**11. radi naplate: – naknada za opskrbu pitkom vodom, plinom, toplinskom i električnom energijom; – naknada za održavanje čistoće i komunalnih naknada; – naknada iz pretplatničkog ugovora javnih komunikacijskih usluga; – naknada za korištenje općekorisnih funkcija šuma; – naknada za rtv pristojbu; – naknada za parkiranje; – regresnih zahtjeva iz zdravstvenog, mirovinskog i invalidskog osiguranja**” (čl. 1. st. 3. ZID ZPP 18; čl. 34. st. 1. toč. 10. ZPP 18), dakle, neovisno o tome tko su stranke u postupku. Time bi bila sužena stvarna nadležnost trgovačkih sudova, jer bi općinski sudovi postali stvarno nadležni za suđenje u nekim od navedenih sporova i u slučajevima u kojima bi u njima stranke bile pravne osobe, pravne osobe i obrtnici, uključujući i trgovce pojedince, zatim (samo) obrtnici uključujući i trgovce pojedince, ako bi se radilo o sporovima u vezi s njihovom djelatnošću, sporovima za koje su *de lege lata* stvarno nadležni trgovački sudovi (čl. 34.b t. 1. ZPP-a).

Razloge tog proširenja stvarne nadležnosti općinskih sudova treba, čini se, tražiti u nastojanju da se, s jedne strane, trgovački sudovi rasterete grupe sporova u pravilu male vrijednosti koji se, s obzirom na svoju prirodu, ne razlikuju bitno od odgovarajućih sporova između stranaka za koje su *de lege lata* nadležni općinski sudovi, te time omogući da se trgovački sudovi posvete rješavanju specifičnih pravnih stvari iz svoje nadležnosti – predstečajnih i stečajnih postupaka, drugih sporova iz njihove stvarne nadležnosti, uređenju odnosa između trgovačkih društava itd., a da se, s druge strane, osigura dovoljno posla za niz općinskih sudova, osobito nakon što im se,

najvjerojatnije, u relativno skoroj budućnosti, pripoje prekršajni sudovi. Takvo bi suženje stvarne nadležnosti trgovačkih sudova trebalo osobito pridonijeti skraćivanju prosječnog vremena u kojemu Visoki trgovački sud odlučuje u žalbenom postupku.

Moglo bi se, međutim, primijetiti da neki od navedenih sporova zapravo imaju značenje svojevrstnih (para)fiskalnih nameta i da bi trebalo razmisliti ne bi li bilo primjerenije za njihovo rješavanje predvidjeti nadležnost upravnih sudova, svakako u okviru šire reforme prema kojoj bi ovlaštenici tih “nameta”, kao nositelji “javnih ovlasti”, izdavali naloge za ispunjenje odgovarajućih isplata u upravnom postupku. Ipak, valjalo bi također razmisliti i o tome ne bi li se rješavanje tih sporova moglo, neovisno o rečenom, povjeriti upravnim sudovima, koji bi ih rješavali po pravilima o parničnom postupku. Nema, čini se, načelnih razloga zbog kojih upravni sudovi ne bi mogli postupati primjenjujući pravila različitih procedura, kako to, uostalom, čine i općinski sudovi.

2.2. Izmjene stvarne nadležnosti trgovačkih sudova

2.2.1. Općenito

Novelom 2018., stvarna nadležnost trgovačkih sudova bila bi dvojako izmijenjena. Ona bi, s jedne strane, bila sužena prenošenjem određene kategorije sporova za koje su ti sudovi nadležni po personalno-kauzalnom kriteriju, u nadležnost općinskih sudova po kauzalnom kriteriju (v. *supra ad* 2.1.). S druge strane, stvarna nadležnost trgovačkih sudova bila bi proširena u sporovima u kojima kao stranka sudjeluje stečajni dužnik.

2.2.2. Sporovi u kojima kao stranka sudjeluje stečajni dužnik

Kad je riječ o drugoj *supra ad* 2.2.1. naznačenoj izmjeni, prema novome, trgovački bi sudovi u prvom stupnju u parničnom postupku sudili, uz ostalog, i “**5. sporove u kojima je stranka pravna osoba ili dužnik pojedinac u smislu Stečajnog zakona nad kojom je otvoren stečajni postupak bez obzira na svojstvo druge stranke te sve sporove u povodu stečajnog postupka, osim ako nije riječ o sporovima**

1 ZPP 18 – ZPP kakav bi bio ako se prihvati Novela 2018.

u kojima prema ovom Zakonu uvijek sudi općinski sud, odnosno ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekog drugog suda. Sporovi koji su pokrenuti prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka dovršit će se pred sudom koji vodi stečajni postupak” (čl. 34.b t. 5. ZPP 18).

Prva bi razlika prema važećem uređenju bila u tom što bi nadležnost trgovačkih sudova za sporove u kojima se kao stranka javlja stečajni dužnik bila ograničena samo na sporove u kojima bi stečajni dužnik bila pravna osoba ili dužnik pojedinac u smislu Stečajnog zakona 2015., što znači da ti sudovi ne bi bili nadležni – prema toj odredbi – za sporove u kojima se kao dužnik pojedinac ne bi javljali navedeni subjekti, dakle u kojima bi dužnik bila osoba koja se ne smatra dužnikom pojedincem prema Stečajnom zakonu 2015. – osobe koje se kao dužnici javljaju u tzv. osobnom stečaju (stečaju potrošača).

Druga bi izmjena bila u tome što bi se po novome sporovi koji bi bili pokrenuti prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečaja (a za koje bi, da su pokrenuti nakon otvaranja stečajnog postupka, bio nadležan sud koji vodi stečajni postupak) dovršavali pred sudom koji vodi stečajni postupak, što znači da bi dolazilo do **naknadne atrakcije stvarne i mjesne nadležnosti**. Razlika bi, prema važećem uređenju, bila u tome što se po tom uređenju sporovi koji su pokrenuti prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečaja dovršavaju pred sudovima pred kojima su pokrenuti, što, dakle, prema tom uređenju ne dolazi do naknadne atrakcija stvarne nadležnosti. Predloženo novo rješenje bilo bi u izvjesnom smislu “povratak na staro”, na uređenje koje je bilo na snazi prije nego što je Novelom ZPP-a iz 2011. uvedeno važeće rješenje, koje zapravo isključuje naknadnu atrakciju stvarne i mjesne nadležnosti kao pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka.

Treba primijetiti da bi odredba članka 34.b točke 5. reč. 2. ZPP 18 mogla, s obzirom na način na koji je redigirana, izazvati izvjesne nedoumice u praksi. Naime, u toj bi odredbi trebalo određeno reći da se naknadna atrakcija stvarne nadležnosti suda pred kojim se vodi stečajni postupak za sporove koji su pokrenuti

prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka tiče samo sporova u kojima dolazi do atrakcije stvarne nadležnosti trgovačkih sudova za sporove iz prve rečenice točke 5. članka 34.b ZPP 18, dakle ne i sporova u kojima bi prema ZPP 18 uvijek sudio općinski sud, odnosno ne i sporova za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekog drugog suda.

Kad je riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekog drugog suda, dolazili bi u obzir sporovi za koje je predviđena posebna prvostupanijska nadležnost županijskih sudova, ali i nekih trgovačkih sudova. Tako bi, npr., nakon nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka pred Trgovačkim sudom u Zagrebu, Županijski sud u Zagrebu, pred kojim bi bio pokrenut postupak radi pobijanja arbitražnog pravorijeka kao pred stvarno nadležnim sudom prije nastupanja tih pravnih posljedica, bio i nakon nastupanja tih pravnih posljedica nadležan suditi u tom sporu (*arg. ex* čl. 43. st. 1. ZA-a,² čl. 34.b t. 5. ZPP 18). Isto tako, nakon nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka koji bi bio pokrenut pred Trgovačkim sudom u Bjelovaru, Trgovački sud u Zagrebu bio bi nadležan nastaviti suditi u pomorskom sporu koji bi prije nastupanja tih posljedica bio pred njim pokrenut – Trgovački sud u Bjelovaru nije, naime, prema općim pravilima stvarno nadležan za suđenje u tim sporovima (ali i drugim posebnim vrstama sporova navedenim u članku 8. ZPSS-a³), već je za te sporove, kad bi Trgovački sud u Bjelovaru bio tako nadležan, stvarno nadležan Trgovački sud u Zagrebu (*arg. ex* čl. 8. ZPSS-a).

3. Utvrđivanje vrijednosti predmeta spora

(članci 3., 4. i 26. Novele)

U skladu s predviđenom reformom instituta revizije (čl. 55. i slj. Novele), prema kojoj, uz ostalo, vrijednost predmeta spora ne bi više bila kriterij revizibilnosti, bile bi izmijenjene i odredbe o mjerodavnosti vrijednosti predmeta spora za utvrđivanje prava na izjavljivanje revizije. U tom bi se smislu, najprije iz odredbe čl.

² ZA: Zakon o arbitraži, Narodne novine, 88/2001.

³ ZPSS: Zakon o područjima i sjedištima sudova, Narodne novine, 128/14

35. st. 1. ZPP-a, prema kojoj se kao vrijednost predmeta spora uzima u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva kad je, uz ostalo, za utvrđivanje prava na izjavljivanje revizije mjerodavna vrijednost predmeta spora, brisale riječi “prava na izjavljivanje revizije”, a zatim bi se te riječi brisale i u odredbi čl. 40. st. 3. ZPP 13, koja uređuje postupanje suda u slučajevima u kojima je vrijednost predmeta spora očito suviše visoko ili suviše nisko naznačena – onda kad je određivanje te vrijednosti prepušteno tužitelju (čl. 40. st. 2. ZPP 13) (čl. 3. i 4. Novele).

S navedenim izmjenama bila bi usklađena i izmjena odredbe čl. 186. st. 2. ZPP-a. Prema novome, tužitelj više ne bi bio dužan u tužbi naznačiti vrijednost predmeta spora kad bi o tome ovisilo pravo na izjavljivanje revizije – on bi to bio dužan učiniti samo kad bi o tome ovisila stvarna nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka, a predmet tužbenog zahtjeva ne bi bila novčana svota. Naime, i u toj bi se odredbi brisale riječi: “pravo na izjavljivanje revizije” (čl. 26. Novele).

Ovu bi izmjenju trebalo vrednovati u sklopu opće ocjene predložene reforme instituta revizije.

4. Izuzeće

(članak 5. Novele)

Izmjene koje bi se ticale izuzeća u parničnom postupku, iako bi se na prvi pogled mogao steći takav dojam, ne bi, ipak, bile samo redakcijsko-kozmetičke naravi. Dok prema važećem uređenju nedopušten zahtjev za izuzeće **istaknut u pravnom lijeku** odbacuje predsjednik prvostupanjskog suda (čl. 73. st. 2. i 5. ZPP-a), prema novome zahtjev za izuzeće **podnesen u povodu pravnog lijeka odbacivao bi predsjednik prvostupanjskog suda** (nov. čl. 73. st. 5. ZPP 18). S tom bi izmjenom bila usklađena i odredba čl. 73. st. 6. ZPP-a, prema kojoj je stranka dužna podnijeti zahtjev za izuzeće čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave pred **prvostupanjskim sudom**, a ako ne bi bilo rasprave, do donošenja odluke. Prema novome, stranka bi bila dužna podnijeti zahtjev za izuzeće čim bi saznala da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije do **završetka rasprave**, što znači da bi se, zato što bi

iz odredbe stavka 6. članka 73. ZPP-a bile brisane riječi “pred prvostupanjskim sudom” (čl. 5. st. 2. Novele), taj zahtjev mogao podnijeti ne samo do završetka rasprave pred prvostupanjskim, već i pred drugostupanjskim sudom (čl. 373.b ZPP-a) (*arg. ex* čl. 73. st. 6. ZPP 18). Ako ne bi bilo rasprave, stranka bi mogla podnijeti zahtjev za izuzeće ne samo do donošenja odluke pred prvostupanjskim sudom, kako je prema važećem uređenju (*arg. ex* čl. 73. st. 6. ZPP-a), već do donošenja odluke **pred nadležnim sudom**, koji bi zbog toga mogao biti ne samo drugostupanjski već i revizijski sud (*arg. ex* čl. 73. st. 6. ZPP 18). Iz istog bi razloga bila brisana i odredba čl. 73. st. 7. ZPP-a, prema kojoj stranka može staviti zahtjev za izuzeće suca višeg suda u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek.

Prema novome se, dakle, zahtjev za izuzeće suca višeg suda ne bi morao istaknuti samo u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek, već bi se mogao podnijeti i u **posebnom podnesku** koji bi se mogao podnijeti i nakon podnošenja pravnog lijeka i odgovora na taj lijek – čim bi stranka saznala za suca koji bi trebao odlučivati o pravnom lijeku i o razlogu za njegovo izuzeće, ali najkasnije do završetka rasprave pred “nadležnim sudom”, dakle, pred prvostupanjskim ili drugostupanjskim sudom, a ako rasprave ne bi bilo – do donošenja odluke pred prvostupanjskim, drugostupanjskim i revizijskim sudom.

Moglo bi se primijetiti da pri noveliranju odredbe čl. 73. st. 5. ZPP 13 nije uzeta u obzir okolnost da bi stranka mogla **istaknuti zahtjev za izuzeće i na drugostupanjskoj raspravi** (čl. 373.b, 373.c ZPP-a), odnosno i na **sjednici vijeća drugostupanjskog suda** (čl. 362. ZPP-a), zbog čega o odbacivanju zahtjeva u takvim slučajevima ne bi trebao odlučivati predsjednik prvostupanjskog suda, već **predsjednik drugostupanjskog suda**. Naime, ako bi se prihvatilo rješenje koje bi proizlazilo iz novelirane odredbe st. 5. čl. 73. ZPP 18, prema kojemu bi predsjednik prvostupanjskog suda uvijek odbacivao nedopuštene zahtjeve za izuzeće, to bi značilo da bi se i zahtjevi za izuzeće koji bi se htjelo podnijeti tijekom drugostupanjskog postupka morali podnositi preko prvostupanjskog suda kako

bi predsjednik toga suda mogao o njima odlučiti – čak i u situaciji u kojoj bi spis u povodu pravnog lijeka bio proslijeđen višem sudu. Zahtjeve za izuzeće sudaca višeg suda ne bi se moglo podnijeti na sjednici vijeća drugostupanjskog suda na koju bi bile pozvane stranke i na raspravi pred tim sudom, ili bi se, ako bi bili podneseni, morali proslijediti predsjedniku prvostupanjskog suda da bi o njima odlučio. Da bi se izbjegle naznačene komplikacije, trebalo bi u st. 5. čl. 73. ZPP 18 umjesto točke staviti zarez i dodati riječi: “a ako je zahtjev za izuzeće podnesen na sjednici vijeća drugostupanjskog suda (članak 362.) ili na raspravi pred tim sudom (članci 373.b i 373.c), predsjednik drugostupanjskog suda.” Predsjednik drugostupanjskog odnosno revizijskog suda trebao bi odlučivati i o zahtjevu za izuzeće koji bi bio podnesen tijekom drugostupanjskog ili revizijskog postupka do donošenje odluke u tim postupcima. Ne čini se primjerenim da o izuzeću suca drugostupanjskog ili Vrhovnoga suda odlučuje predsjednik prvostupanjskog suda – on bi mogao, eventualno, odlučivati o formalnoj dopuštenosti zahtjeva za izuzeće tih sudaca, ali ne i o osnovanosti. On ne bi trebao biti ovlašten pribavljati očitovanja tih sudaca o zahtjevu za izuzeće i nakon toga ih vrednovati itd. – za to bi nedostajala i potrebna razine neovisnosti suca nižeg suda u odnosu na suce viših sudova.

Ako se zbiljski hoće u potpunosti osigurati pravo stranke da se koristi pravom da traži izuzeće sudaca, trebalo bi utvrditi dužnost drugostupanjskog i revizijskog suda da obavještavaju stranke o vijeću u kojemu će ti sudovi odlučivati, a svakako i o sucima izvjestiteljima, odnosno savjetnicima koji bi pripremali predmet za sjednice vijeća. Zaziranje od te mogućnosti, uz ostalo i radi toga da bi se suci viših sudova zaštitili od mogućih pritisa, ali i ometajućih radnji nesavjesnih stranaka, motivirano je zapravo neopravdanim implicitnim nepovjerenjem u suce tih sudova, ali i nepovjerenjem u stranke i njihove zastupnike.

Valjalo bi, zapravo, iznova preispitati ukupno uređenje instituta izuzeća u parničnom postupku i uskladiti ga s planiranim izmjenama.

5. Zastupanje stranaka u revizijskom postupku

(članak 6. Novele)

Odredbi o osobama ovlaštenim da kao punomoćnici podnose reviziju, prema vežećem ZPP-u bile bi usklađene (čl. 6. Novele 2018.) s predviđenom reformom revizijskog postupka koji bi se, prema novome, provodio u dva stadija – prvom, u kojemu bi se odlučivalo o prijedlogu za dopuštenje revizije, i drugom, u kojemu bi se odlučivalo o dopuštenoj reviziji. Upravo je zbog toga predviđeno da bi, prema novome, stranka mogla podnijeti ne samo reviziju, već i prije toga **prijedlog za dopuštenje revizije** u pravilu jedino preko punomoćnika koji je odvjetnik (nov. čl. 91.a st. 1. ZPP 18). Ipak, oba bi podneska stranka mogla podnijeti sama ako bi imala položen pravosudni ispit, odnosno preko određenih osoba kao punomoćnika, jednako kao i prema važećem uređenju, uz uvjet da i one imaju položen pravosudni ispit (nov. čl. 91.a st. 2. ZPP 18). Prema izmijenjenoj odredbi stavka 3. članka 91.a ZPP 18, stranka, odnosno njezin opunomoćenik iz stavka 2 članka 91.a ZPP 18, dakle, ne i odvjetnik kao punomoćnik, bili bi dužni uz prijedlog za dopuštenje revizije ili reviziju ili najkasnije do isteka roka za njihovo podnošenje, priložiti izvornik ili presliku potvrde o položenom pravosudnom ispitu ili drugu javnu ispravu u izvorniku ili preslici iz koje bi proizlazilo da stranka ili njen punomoćnik⁴ imaju položen pravosudni ispit, ako takva potvrda ili druga javna isprava u izvorniku ili preslici prethodno ne bi bila podnesena sudu u istom postupku. Novo bi rješenje bilo unekoliko elastičnije od važećeg utoliko što bi se prema njemu navedena potvrda mogla i naknadno podnijeti do isteka roka za podnošenje prijedloga za dopuštenje revizije odnosno revizije, a ne samo uz navedena dva podneska. Potvrda bi u svakom slučaju trebala biti podnesena prije odlučiva-

⁴ Valja primijetiti da se u istoj odredbi, st. 3. čl. 91.a ZPP 18, za označavanje iste osobe jednom koristi riječ “opunomoćenik”, a drugi put “punomoćnik”, iako je standardna riječ koju ZPP koristi punomoćnik. Do toga je došlo zato što je lektor u jednoj od prethodnih novela ZPP-a zauzeo stav da riječ “opunomoćenik” više odgovara “duhu hrvatskog pravnog jezika” od riječi “punomoćnik”, pa je u odnosnoj noveli ZPP-a korišten samo izraz opunomoćenik, koji je onda unijet u Zakona u odredbama u koje se interveniralo tom novelom.

nja o svakoj od tih inicijelnih radnji. Novu bi potvrdu u povodu revizije trebalo podnijeti samo ako bi se u međuvremenu, dakle, nakon donošenja odluke o dopuštenju revizije, promijenio punomoćnik s pravosudnim ispitom koji bi podnio prijedlog za dopuštenje revizije.

6. Podnesci u elektroničkom obliku

(članak 7. Novele)

Člankom 7. Novele bio bi unijet u Zakon novi članak 106.a s posebnim podnaslovom "Podnesci u elektroničkom obliku".

Prema novome, podnesak bi se mogao podnijeti i u elektroničkom obliku. Podnesak u elektroničkom obliku morao bi biti potpisan naprednim elektroničkim potpisom u skladu s posebnim propisima. Podnesak u elektroničkom obliku potpisan naprednim elektroničkim potpisom smatrao bi se vlastoručno potpisanim. (Čl. 106.a st. 1. ZPP 18). Podnesak u elektroničkom obliku podnosio bi se na propisanom obrascu na način da se elektroničkim putem pošalje središnjem informacijskom sustavu. Informacijski sustav automatski bi potvrđivao primitak podneska podnositelju. Dan predaje podneska informacijskom sustavu smatrao bi se danom predaje sudu kojemu je upućen. (Čl. 106. st. 2. ZPP 18). Ako podnesak podnesen elektroničkim putem ne bi bio prikladan za obradu na sudu (ne bi imao odgovarajući format), sud bi bio dužan elektroničkim putem obavijestiti podnositelja o propisanom obliku formata u elektroničkom obliku i naložiti da podnesak ispravi (čl. 106. st. 3. ZPP 18). Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa bilo bi dužno uspostaviti jedinstveni informacijski sustav (čl. 106. st. 4. ZPP 18). Sadržaj i oblik obrasca te pretpostavke za podnošenje podnesaka u elektroničkom obliku, oblike zapisa podnesaka u elektroničkom obliku (formate) te organizaciju i djelovanje informacijskog sustava, bio bi dužan propisati pravilnikom ministar nadležan za poslove pravosuđa. (Čl. 106. st. 5. ZPP 18).

Budući da se novi članak 106.a ZPP 18 sadržajno podudara s člankom 492.a ZPP-a, koji uređuje podneske u elektroničkom obliku u postupku pred trgovačkim sudovima i da bi se unošenjem tog novog članka u Zakon uporaba elektroničkog podneska generalizirala,

prestala bi potreba za posebnim odredbama o elektroničkom podnesku u postupku pred trgovačkim sudovima, pa bi zato bilo moguće preinačiti članak 492.a ZPP-a i dati mu drugi sadržaj i normativnu funkciju (čl. 88. Novele).

7. Ročišta

(članci 8. i 25. Novele)

I po novome bi se ročišta, u pravilu, održavala u sudskoj zgradi (čl. 115. st. 1. ZPP). Sud bi i dalje mogao odlučiti da se ročište održi izvan sudske zgrade kad bi ustanovio da je to nužno ili da će se na taj način uštedjeti u vremenu ili u troškovima postupka (čl. 115. st. 2. reč. 1. ZPP-a).

Novost bi bila odredba prema kojoj bi sud mogao odrediti da se ročište **održi na daljinu, uz korištenje odgovarajućih audiovizualnih uređaja, ili da se na taj način izvede pojedini dokaz** (čl. 8. ZIDZPP 18; nov. st. 2. čl. 115. ZPP 18).⁵

U vezi s tom izmjenom, koju svakako valja pozdraviti, uz eventualnu rezervu o njezinoj nedorađenosti, npr. u pogledu načina utvrđivanja identiteta sudionika komunikacije na daljinu, osobito svjedoka, tehničkih pretpostavki koje bi pritom trebale biti ispunjene, suglasnosti stranaka, snošenja troškova takve komunikacije, trebalo bi napomenuti da je ona i nomotehnički nedotjerana. Naime, važeći čl. 115. već ima dva stavka, te bi se izmjena koja bi se, prema članku 8. st. 1. Novele 2018 sastojala u brisanju treće rečenice stavka 1. toga članka ticala, zapravo, druge rečenice njegova stavka 2. S navedenom bi izmjenom bila usklađena i odredba o izvođenju dokaza pred zamoljenim sucem. Prema novome, i zamoljeni bi sud, od kojeg bi se tražilo izvođenje dokaza saslušanjem (svjedoka, vještaka i stranaka), bio dužan osigurati, ako bi to bilo moguće, izvođenje tog dokaza odgovarajućom primjenom članka 115.

5 Čini se da bi tu ipak bila riječ o novom stavku 3. članka 115. ZPP-a. Naime, važeći članak 115. ima dva stavka, od kojih drugi ima dvije rečenice, od kojih bi se Novele 2018. brisala druga rečenica, prema kojoj protiv rješenja o određivanju ročišta izvan zgrade suda nije dopuštena žalba. Odredba koja je sadržana u toj rečenici bila bi nadomještena novim stavkom "3.", zapravo st. 4. članka 115. Prema toj odredbi, protiv rješenja o određivanju održavanja ročišta izvan sudske zgrade (st. 2. članka 115. ZPP-a) i protiv rješenja o održavanju ročišta na daljinu uz korištenje audiovizualnih uređaja (čl. 115. st. 3. ZPP 18) ne bi bila dopuštena žalba.

stavka 3. ZPP 18 (novi čl. 179. st. 4. ZPP 18; čl. 25. Novele). Tu nedovoljno jasnu odredbu bilo bi, najprije, moguće protumačiti u smislu da bi sud, koji bi vodio postupak i trebao izvesti neki dokaz saslušanjem neke osobe, mogao zatražiti od zamoljenog suda da to omogući, pri čemu bi zamoljeni sudac, eventualno, obavio radnje utvrđivanja identiteta odnosno osobe, osigurao prostorije i tehnička sredstva za njezino saslušanje, ali i vodio računa o tome da se to saslušanje provede po pravilima o izvođenju odgovarajućeg dokaza, npr. kontroliranjem načina provedbe toga saslušanja, uz ostalo, prisutnosti određenih osoba njegovom izvođenju, npr. neraslušanih svjedoka saslušanju drugih svjedoka, itd. Nju bi, međutim, bilo moguće protumačiti i u smislu da bi zamoljeni sudac sam mogao izvesti odgovarajući dokaz “na daljinu”, na način predviđen navedenom novom odredom čl. 115. st. 3. ZPP 18.

8. Zapisnici i tonsko snimanje ročišta

(članci 9. i 10. Novele)

8.1. Nadomještanje zapisnika tonskom snimkom (članak 9. Novele)

Prema Noveli, odredbe o vođenju zapisnika bile bi dopunjene odredbom prema kojoj se, ako bi se ročište pred sudom tonski snimalo, ne bi sastavljao zapisnik, nego bi se samo mogla staviti službena bilješka u spis (novi st. 3. čl. 123. ZPP 18).

U vezi s tom bi se izmjenom moglo primijetiti da nije rečeno na što bi se odnosila bilješka u spisu – na to da je ročište snimljeno ili na nešto drugo.

Novu odredbu o tonskom snimanju trebalo bi povezati s noveliranom odredbom čl. 126.c st. 1. ZPP 18 o prenošenju tonske snimke u pisani oblik (v. *infra ad* 8.2.).

8.2. Prenošnje tonske snimke u pisani oblik (članak 10. Novele)

Prema novome, tonska se snimka ne bi uvijek, po službenoj dužnosti, prenosila u pisani oblik u roku od osam dana od dana snimanja, kako je to prema važećem uređenju, već bi se tonska snimka prenosila i u pisani oblik za stranku koja bi to zatražila u roku od osam dana od dana kad bi podnijela zahtjev za prijenos

snimke, uz plaćanje naknade koju propiše ministar nadležan za poslove pravosuđa (nov. st. 1. čl. 126. c. ZPP 18).

Ostale bi odredbe prema kojima se tonska snimka u pisanom obliku sačinjava u skladu s odredbama o sačinjavanju zapisnika, koji mora sadržavati sve što je snimljeno u tonskoj snimci (st. 2. čl. 126.c ZPP 13), ali i odredba prema kojoj stranke mogu tražiti prijepis tonske snimke u skladu s odredbama ZPP-a (st. 3. čl. 126. c. ZPP 13).

Novim uređenjem prijenosa tonske snimke u pisani oblik bitno bi se destimulirale stranke – zbog dodatnih troškova koje bi zbog toga trebale snositi – da traže taj prijenos, čime bi se ograničilo njihovo pravo da s većom razinom pouzdanosti budu upoznate sa sadržajem snimke.

Ozbiljan problem bit će, svakako, osiguranje potrebne razine tehničke pouzdanosti opstojnosti snimke, njezine kvalitete (nejasnoće, šumova itd.) te sprečavanja eventualnih manipulacija s njezinim sadržajem.

Nije riješeno ni pitanje bi li stranka imala pravo tražiti da joj se odmah preda kopija tonske snimke, odnosno bi li stranke imale pravo same tonski snimati ročište.

S tim bi izmjenama trebalo, uz ostalo, uskladičiti i odredbe o načinu odvijanja sjednica vijeća (čl. 362., 363.) pred drugostupanjskim sudom, odnosno rasprave pred tim sudom (čl. 373.a, 373. b.). To bi vrijedilo i za sjednice vijeća revizijskog suda (nov. 399. ZPP 18).

Novine o kojima je riječ ne vode posebno računa o mogućim nepodudarnostima između snimke i njezinog prenošenja u pisani oblik i o proceduri njihova uklanjanja. Ne vode računa ni o mogućim tehničkim greškama koje bi za posljedicu mogle imati “propast” ili neupotrebljivost tonske snimke u cijelosti ili djelomično.

Čini se da je, općenito uzevši, uvođenje novine o kojoj je riječ nedovoljno domišljeno.

9. Izdvojeno mišljenje člana vijeća

(članak 11. Novele)

Novelom bi odredbe o vijećanju i glasovanju u slučajevima u kojima bi odluke donosilo vijeće (čl. 131. st. 1. do 4. ZPP-a) bile dopunjene odredbom prema kojoj bi član vijeća mogao

zatražiti da se njegovo obrazloženje izdvojenog glasa priloži pisanoj odluci. To bi se mišljenje objavljivalo na isti način kao i odluka. (Nov. st. 5. čl. 131. ZPP 18)

Riječ je, zapravo, o pravu člana vijeća koji nije glasovao kao većina u vijeću da se obrazloženje njegovog izdvojenog glasa također objavi i priloži pisanoj odluci. On ne bi bio dužan obrazložiti svoj izdvojeni glas; njegovo pravo na izdvojeni glas ne bi bilo uvjetovano pisanjem posebnog obrazloženja.

Otvaranjem mogućnosti da se daju i obrazložena izdvojena mišljenja, znatno bi se pridonijelo povećanju kvalitete suđenja. Strankama bi se znatno olakšala priprema njihovih pravnih lijekova, a povećala bi se i razina kvalitete kontrole nižestupanjskog suđenja. Ne bi trebalo isključiti ni mogućnost da vijeće, nakon što se upozna s obrazloženim mišljenjem člana koji je izdvojio svoj glas, izmijeni svoju odluku (*arg. ex* čl. 334. st. 1. ZPP-a).

Nije, međutim, riješeno do kojeg bi momenta član vijeća koji je izdvojio svoj glas trebao najaviti svoje posebno obrazloženje te do kojeg bi ga momenta bio dužan predati.

Treba primijetiti da je izmjenom o kojoj je riječ obuhvaćen samo slučaj u kojemu bi neki član vijeća imao izdvojeni glas, samo slučaj u kojemu neki član vijeća ne bi glasao kao većina, da njome nije obuhvaćen i slučaj u kojemu bi član vijeća glasao kao i drugi članovi vijeća koji su formirali većinu, ali iz potpuno ili djelomično drukčijih razloga. Takvom bi članu vijeća trebalo omogućiti da inzistira na objavi svojeg konkurirajućeg mišljenja (*concurring opinion*), kako je to moguće u nekim drugim pravnim sustavima. To bi osobito bilo važno kad je riječ o drugostupanjskim ili trećestupanjskim odlukama, koje se i onako gotovo jedine donose u vijeću. Otvaranjem takve mogućnosti, s jedne bi se strane povećali izgledi za održavanje na snazi donesene odluke, jer bi se u povodu pravnih lijekova njezina pravilnost i/ili zakonitost opravdavala s dva konkurirajuća obrazloženja. S druge strane, time bi se moglo utjecati na razvitak sudske prakse i time prava, pridonijeti boljem razumijevanju pravnih instituta primjenom kojih bi se sudilo u pojedinim slučajevima.

10. Obvezatnost elektroničke komunikacije; napuštanje pečata

(članak 12. Novele)

Prema važećem uređenju, ako se stranke s time suglase tijekom postupka, sud će odlučiti da one izravno upućuju jedna drugoj podneske i druga pismena, i to preporučeno preko pošte uz povratnicu (čl. 133.c. st. 1. ZPP-a). Ako je koja od stranaka pravna osoba ili fizička osoba s registriranom djelatnošću, ta joj se pismena mogu predati izravno u njezinom sjedištu uz potvrdu o preuzimanju pošiljke ovjerovljenu njenim pečatom (čl. 133.c. st. 2. ZPP-a) U parnici u kojoj obje stranke zastupaju odvjetnici ili državni odvjetnici, sud može odrediti da zastupnici stranaka izravno upućuju podneske jedni drugima – poštom uz povratnicu, ili da ih izravno predaju uredu, odnosno pisarnici (čl. 133.c. st. 3. ZPP-a).

Novelom bi navedene odredbe bile radikalno izmijenjene.

Navedena odredba stavka 1. članka 133.c ZPP-a bila bi zamijenjena odredbom prema kojoj bi sud mogao **općenito naložiti** strankama da jedna drugoj izravno upućuju pismena **elektroničkim putem**, preporučenom poštom s povratnicom ili na drugi način koji omogućava dokaz o obavljenoj predaji (nov. st. 1. čl. 133.c ZPP 18), dakle, i kad se one ne bi s time suglase.

Uvođenjem mogućnosti da sud naloži strankama, neovisno o tome o kakvim bi strankama bila riječ i o kakvim sporovima te tko ih zastupa, da jedna drugoj izravno upućuju pismena elektroničkim putem, moglo bi biti ozbiljno dovedeno u pitanje ostvarivanje prava stranaka da (pisano) komuniciraju u postupku pred sudom. U situaciji u kojoj se manje od polovine stanovništva koristi internetom i općenito elektroničkim sredstvima komuniciranja, u kojoj si ozbiljan dio njih ne može priuštiti nabavku odgovarajućih tehničkih uređaja i alimentirati njihovo korištenje, propisano rješenje bilo bi, blago rečeno, **socijalno neosjetljivo**. Ono bi imalo nekog smisla ako bi se uvelo obvezatno odvjetničko zastupanje, odnosno ako bi se osigurale druge “ozbiljne” službe pravne pomoći statusno i egzistencijalno ugroženim strankama. O **diskreciji** suda, zapravo, ovisilo bi hoće li ili neće strankama izdati odgovarajući nalog

(rješenje o upravljanju postupkom). Premda bi valjalo očekivati da bi se suci redovito obzirno i primjereno konkretnim mogućnostima stranaka koristili navedenim ovlaštenjem, ipak su moguće ekscesne situacije koje bi dopunski "opteretile" u negativnom smislu opći dojam o sudstvu. Zato se čini da bi bilo bitno primjerenije kad bi se primjena novelirane odredbe st. 3. čl. 133.c ZPP 16 ograničila samo na parnice u kojima bi obje stranke bile pravne osobe ili u kojima bi obje stranke zastupali odvjetnici ili državni odvjetnici, odnosno da se zadrži postojeće rješenje prema kojemu bi se odgovarajuće rješenje primjenjivalo samo u postupku pred trgovačkim sudovima (čl. 399. ZPP-a).

U stavku 2. važećeg članka 133.c (v. *supra*) brisale bi se riječi: "uz potvrdu o preuzimanju pošiljke ovjerovljenu njenim pečatom", što bi bilo u skladu s općim nastojanjem da se napusti korištenje pečata u službenom prometu.

Stavak 3. važećeg članka 133.c ZPP 13 (v. *supra*) brisao bi se – on bi postao suvišan s obzirom na novu – gore navedenu – odredbu stavka 1. članka 133.c ZPP 18.

Zato što bi korištenje opisane elektroničke komunikacije postalo opće pravilo, bila bi brisana posebna odredba koja to predviđa za postupak pred trgovačkim sudovima (čl. 499. ZPP-a, čl. 92. Novele).

11. Dostava elektroničkim putem, uspostava informacijskog sustava (članci 13., 17. i 88. Novele)

11.1. Dostava elektroničkim putem (članak 13. Novele)

Novelom bi se iza članka 133.c dodao članak 133.d koji bi se ticao dostave elektroničkim putem.

Prema novome, dostava bi se mogla obaviti (i) elektroničkim putem (čl. 133.d st. 1. ZPP 18). Naime, ako bi stranka izjavila da je suglasna da joj se dostava obavlja elektroničkim putem, sud bi bio dužan ("sud će") toj stranci dostavu obavljati elektroničkim putem preko jedinstvenog informacijskog sustava (čl. 133.d st. 2. ZPP 18). Stranka bi mogla zatražiti da joj se pismena elektroničkim putem dostavljaju u siguran elektronički poštanski pretinac, čiju bi adresu navela u svom zahtjevu, koji može

postaviti običnim podneskom ili podneskom u elektroničkom obliku (čl. 133.d st. 3. ZPP 18). Navedena adresa sigurnog elektroničkog poštanskog pretinca bila bi jednakovrijedna adresi prebivališta odnosno sjedišta stranke. Ako bi stranka pismeno uputila sudu sigurnim elektroničkim putem, smatralo bi se, dok ne bi priopćila drugačije, da je suglasna da joj se dostava obavlja sigurnim elektroničkim putem. (čl. 133.d st. 4. ZPP 18). Ako bi se utvrdilo da dostava u siguran elektronički poštanski pretinac nije moguća, pismeno bi joj se dostavljalo na drugi način uz navođenje razloga za takvu dostavu (čl. 133.d st. 5. ZPP 18).

Ministar nadležan za poslove pravosuđa bio bi ovlašten posebnim pravilikom (čl. 106.a st. 5. ZPP 18, v. *supra ad 6.*) propisati što je siguran elektronički put i koji se podnesci šalju i dostavljaju sigurnim elektroničkim putem (čl. 133.d st. 6. ZPP 18).

Iznimno, dostava državnim tijelima, odvjetniku, javnom bilježniku, sudskom vještaku, sudskom procjenitelju, sudskom tumaču, stečajnom upravitelju i drugim osobama odnosno tijelima za koje se zbog prirode njihova posla može očekivati viši stupanj pouzdanosti (obveznim sudionicima elektroničkog pravnog prometa) uvijek bi se obavljala elektroničkim putem u siguran elektronički poštanski pretinac (čl. 133.d st. 7. ZPP 18), dakle, i kad to ne bi zatražile (v. čl. 133.d st. 3. ZPP 18).

Popis osoba i tijela kojima bi se dostava uvijek obavljala u siguran elektronički pretinac određivalo bi i objavljivalo Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa na svojoj internetskoj stranici (popis obveznih sudionika elektroničkog pravnog prometa). Obvezni sudionici elektroničkog pravnog prometa morali bi otvoriti siguran poštanski pretinac i Ministarstvu priopćiti svaku promjenu adrese sigurnog poštanskog pretinca u skladu s pravilnikom koji bi o tome donio ministar nadležan za poslove pravosuđa. Službenom adresom sigurnog elektroničkog poštanskog pretinca smatrala bi se adresa koja je objavljena na popisu. (čl. 133.d st. 8. ZPP 18).

Bila bi, svakako, riječ o inovaciji u dostavi pismena u parničnom postupku koja bi bila u skladu s trendom postupne opće elektronifikacije pisane komunikacije.

Budući da bi dopunom Zakona odredbom članka 134.d ZPP 18 zapravo bile generalizirane odredbe članka 492.b ZPP-a o dostavi elektroničkim putem u postupku pred trgovačkim sudovima, bilo je moguće predvidjeti zamjenu važećeg članka 492.b novim člankom 492.b ZPP 18 bitno drukčijeg sadržaja, člankom koji bi se ticao pisanih stručnih mišljenja (čl. 88. Novele).

11.2. Uspostava i funkcioniranje informacijskog sustava

(članak 17. Novele)

Novela predviđa i uspostavu posebnog informacijskog sustava te postavlja osnove za njegovo funkcioniranje.

Dostava pismena sigurnim elektroničkim putem obavljala bi se putem informacijskog sustava posredovanjem organizacije koja obavlja djelatnost elektroničke dostave (čl. 143.c st. 1. ZPP 18). Informacijski sustav bi automatski slao adresatu u njegov siguran elektronički poštanski pretinac pismeno, koje adresat mora preuzeti u roku od petnaest dana, inače nastupaju posljedice propisane posljedice (v. *infra* st. 5. čl. 143.c ZPP 18) (čl. 143.c st. 2. ZPP 18). Informacijski sustav bi istodobno s uručjenjem pismena prema prethodnom stavku, adresatu koji bi sudu priopćio elektroničku adresu, na elektroničku adresu slao automatski i informativnu poruku u kojoj bi ga obavjestio da je pismeno u informacijskom sustavu te da ga adresat mora preuzeti u roku od petnaest dana od dana od kojeg bi mu bilo poslano u njegov sigurni elektronički poštanski pretinac. U poruci bi se adresata izričito upozoravalo na pravne posljedice iz stavka 5. članka 143.c stavka 5. ZPP 19. (Čl. 143.c st. 3. ZPP 18).

Adresat bi pismeno preuzimao iz informacijskog sustava tako da bi upotrebom kvalificiranog certifikata za napredni elektronički potpis dokazao svoju istovjetnost, obavio uvid u sigurni elektronički poštanski pretinac i (naprednim) elektroničkim potpisom potpisao dostavnicu (čl. 143.c st. 4. ZPP 18).

Smatralo bi se da je dostava (st. 3. čl. 143. c ZPP 18) obavljena danom kojega bi adresat preuzeo pismeno. Ako se pismeno ne bi preuzelo u roku od 15 dana, smatralo bi se da je dostava obavljena istekom roka od 15 dana od

dana kada je pismeno pristiglo u siguran elektronički poštanski pretinac. (čl. 143.c st. 5. ZPP 18)

Informacijski sustav bi o dostavi obavještavao sud koji bi dostavu odredio s dostavnicom u elektroničkom obliku (čl. 143.c st. 6. ZPP 18). Na *supra* određen način sigurnim elektroničkim putem mogla bi se dostavljati i ona pismena koja bi imala izvornike u fizičkom obliku, ako bi elektronički (skenirani) prijepis koji je izrađen na temelju izvornika u fizičkom obliku bio potpisan naprednim elektroničkim potpisom suda potvrđen kvalificiranim certifikatom (čl. 143.c st. 7. ZPP 18).

Budući da bi se navedenim odredbama članka 143.c ZPP 18 generalizirale odredbe važećeg članka 492.c ZPP-a, koje *de lege lata* vrijede za postupak pred trgovačkim sudovima, bilo je moguće predvidjeti izmjenu važećeg članka 492.c ZPP-a novim člankom potpuno drukčijeg sadržaja, člankom koji bi uređivao korištenje pisanih iskaza u postupku pred trgovačkim sudovima (čl. 492.c ZPP 18; v. čl. 88. Novele).

Osobnom dostavom smatrala bi se i dostava obavljena u skladu s navedenim odredbama članka 143.c ZPP 18 (čl. 143.d ZPP 18). Zato što bi odredba po kojoj bi se navedeni oblik dostave smatrao osobnom dostavom postala opća odredba, bila bi brisana kao suvišna odredba važećeg članka 492.d ZPP-a koja je takvu dostavu predviđala samo za postupak pred trgovačkim sudovima (čl. 89. Novele).

12. Dostava preko pretinaca u sudu

(članak 14. Novele)

Prema Noveli, odredbe čl. 134.b ZPP, koje uređuju pretpostavke i način dostave pismena preko posebnih pretinaca u sudu, bile bi dopunjene odredbom prema kojoj bi predsjednik Vrhovnoga suda Republike Hrvatske mogao za obavljanje takve dostave ovlastiti samo jedan od više sudova **različitog stupnja i vrste** sa sjedištem na području nadležnosti županijskog suda (novi st. 8. čl. 134.b ZPP 16).

U vezi s tom novinom moglo bi se, najprije, primijetiti da ona ne rješava sasvim jasno pitanje bi li svi sudovi sa sjedištem na području nadležnosti županijskog suda, ako bi predsjednik Vrhovnoga suda to odredio, bili dužni i ovlašteni dostavu svojih pismena obavljati

preko pretinaca u za to određenom sudu s tog područja, a zatim koji bi to bili sudovi – samo općinski sudovi te županijski sud na čijem se području ti sudovi nalaze, ili i trgovački sudovi koji bi imali sjedište na području odnosno županijskog suda, odnosno čak i Visoki trgovački sud pa i Vrhovni sud Republike Hrvatske čija su sjedišta u Zagrebu.⁶

Treba uzeti da bi navedena odredba ovlašćivala predsjednika Vrhovnoga suda da odredi da se dostava obavlja preko pretinaca u određenom sudu samo za sudove koji bi imali svoje sjedište na području za koje bi bio osnovan određeni županijski sud (čl. 2. ZPSS-a), dakle ne uzimajući u obzir mogućnost da određeni županijski sudovi mogu imati specijaliziranu žalbenu nadležnost (čl. 3. i 4. ZPSS-a).

Za mnoge će stranke, ali i odvjetnike kao zastupnike stranaka, kojima bi se dostava obavljala preko njihovih pretinaca u sudovima, neka od rješenja koja bi omogućavala novina o kojoj je riječ, mogla izazvati ozbiljne probleme u urednom preuzimanju pošte i s time povezanе troškove. Tako bi odvjetnici iz Krapine, ako bi se prihvatilo rješenje prema kojemu bi svoju poštu trebali preuzimati preko pretinaca koji bi se nalazili u sudskoj zgradi Općinskog suda u Zlataru, morali redovito putovati u Zlatar radi provjere je li im stigla neka pošta iz bilo kojeg suda s područja Županijskoga suda u Zagrebu. Itd. U svakom slučaju, predsjednik Vrhovnoga suda morao bi se vrlo odmjereno koristiti predloženim novim ovlaštenjem, ako bi ono bilo prihvaćeno. Valjalo bi, svakako, razmisliti i o primjerenosti predloženog rješenja.

13. Isključenje mogućnosti dostave pismena preko kućepazitelja i susjeda (članak 15. Novele)

Prema novom uređenju, bila bi brisana odredba članka 141. stavka 2. ZPP-a, prema kojoj se pismeno može predati kućepazitelju ili susjedu, ako oni na to pristanu, na koji način je dostava

⁶ U mjeri u kojoj bi se odredbe ZPP-a o dostavi na odgovarajući način mogle, prema važećem ili budućem uređenju, primjenjivati i u postupku pred upravnim sudovima, ali i u postupku pred kaznenim sudovima, navedena bi ovlaštenja predsjednika Vrhovnoga suda mogla biti mjerodavna i za dostave u tim drugim postupcima. One bi, svakako, bile relevantne za dostavu u raznim izvanparničnim postupcima, ovršnim postupcima i postupcima osiguranja, stečajnom postupku.

obavljena – ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu i ako se ono ne može predati nekome od njezinih poslovno sposobnih članova kućanstva (čl. 15. Novele). Predloženom bi se izmjenom svakako povećala opća razina sigurnosti dostave, osobito u sredinama u kojima se susjedi gotovo i ne poznaju niti međusobno komuniciraju. Pored toga, institucija kućepazitelja gotovo da i ne postoji.

14. Dostava preko e-oglasne ploče sudova

(članak 16. Novele)

Novelom bi bile znatno **postrožene** posljedice nemogućnosti dostave pismena fizičkim osobama koje ne obavljaju registriranu djelatnost te onima koje obavljaju tu djelatnost u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti.

Prema novome, ako bi dostava, nakon ponovljene neuspješne dostave na adresi prebivališta pribavljene preko MUP-a, bila obavljena stavljanjem pismena na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova odnosno oglasnu ploču sudova, **sve daljnje dostave** u postupku obavljale bi se stavljanjem pismena na mrežnu stranicu e-oglasna ploča sudova odnosno oglasnu ploču sudova, dok stranka ne bi obavijestila sud o adresi svoga prebivališta ili boravišta. Pritom bi se smatralo da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na mrežnu stranicu e-oglasna ploča sudova odnosno oglasnu ploču suda (novi st. 5. čl. 143. ZPP 18). Prema **alternativi** predviđenoj uz navedenu odredbu novog stavka 5. članka 142. ZPP 18, ako bi dostava, nakon ponovljene neuspješne dostave na adresi prebivališta pribavljene preko MUP-a, bila obavljena stavljanjem pismena na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova, **sve daljnje dostave** u postupku obavljale bi se stavljanjem pismena na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova, uz (istodobni) pokušaj dostave na adresu prebivališta, dok stranka ne bi obavijestila sud o adresi svog prebivališta ili boravišta. Pritom bi se smatralo da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova, neovisno o tome je li i kada je uspjela dostava na adresu prebivališta. Rješenje iz alternativnog prijedloga odredbe

o kojoj je riječ bilo bi daleko obzirnije prema strankama kojima se dostava ne bi uspjela obaviti na adresi prebivališta registriranoj u MUP-u, barem u smislu da bi im se pokušala paralelno obaviti i na standardni način. Osnovno predviđeno rješenje čini se mnogo rigidnijim. Međutim, neovisno o tome, predloženim bi se izmjenama **stranke**, zapravo, **kažnjavale** u smislu da bi im se dostava svih budućih pismena obavljala preko mrežene stranice e-oglasne ploče sudova samo zato što im dostava jednog od pismena ne bi uspjela na adresi prebivališta iz evidencije MUP-a. Penalizirajući karakter tog rješenja dolazio bi osobito do izražaja u usporedbi sa standardnim režimom dostave: stranci kojoj je dostava uredno obavljena na adresi prebivališta iz evidencije MUP-a dostava bi se svih sljedećih pismena koje treba dostaviti obavljala na tu adresu prema općim pravilima.

Upuštanje u analizu psihologije koja stoji iza predloženog rješenja, ako je ono pravilno shvaćeno, nadilazilo bi ambicije ovog osvrta. Predložena izmjena svakako ne vodi računa o općoj razini elektroničke pismenosti pučanstva u Hrvatskoj i njegove opskrbljenosti tehničkim sredstvima koja bi omogućavala pretraživanje mrežne stranice e-oglasne ploče sudova. Ona bi svim strankama nametala i teret redovite kontrole e-oglasne ploče sudova, što je na granici apsurdna.

Insistiranje na maksimalnoj funkcionalizaciji mehanizama dostave moglo bi biti shvaćeno i kao svojevrсни izraz birokratskog cinizma i bezosjećajnosti. Ono bi omogućavalo i mnoge zloupotrebe u praksi.⁷

Optiranje za naznačeno rješenje, koje bi polazilo od pravno-političkog stajališta da je svatko dužan organizirati svoj život na način da mu se dostava pismena koja mu upućuju državna tijela može uredno obavljati na redovnoj adresi, pretpostavljalo bi bitno drukčiju kulturu

organizacije pravnog života pravnih subjekata, prije svega znanje o postojanju te odredbe, ali i o mogućnosti postavljanja punomoćnika za primanje pismena čija bi adresa bila registrirana u MUP-u, punomoćnika koji bi uvijek mogao stupiti u kontakt sa strankom i tako joj omogućio da zaštiti svoje interese (čl. 143.a ZPP-a). Riječ je o rješenju koje si mnoge stranke u Hrvatskoj jednostavno ne bi mogle priuštiti čak i kad bi to htjele. Naime, angažman javnog bilježnika ili odvjetnika kao osoba u čiji bi se ured pošta mogla dostavljati pretpostavljao bi i odgovarajuću naknadu koja bi morala biti primjerena troškovima za taj angažman i nagradi za trud koji bi u vezi s time bio uložen. U perspektivi ne bi trebalo isključiti ni postojanje posebnih tvrtki koje bi se time bavile. Jedan od izlaza bi, također u perspektivi, mogao biti i opća dostupnost svih pravnih subjekata adresantima oficijelnih pismena preko njihovih sigurnih elektroničkih adresa, izlaz koji, nažalost, još uvijek nije primjeren općoj civilizacijsko-ekonomsko-kulturnoj razini hrvatskih pravnih subjekata. S nekim "inovativnim" rješenjima ne bi trebalo nepotrebno žuriti, nametati ih prije nego što su za to sazreli opći civilizacijski uvjeti.

15. Dužnost obavješćavanja o promjeni adrese nakon pravomoćnosti odluke

(članak 18. Novele)

Prema važećem uređenju, stranka ili njezin zastupnik dužni su tijekom postupka do isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnosti prvostupanjske odluke protiv koje žalba nije izjavljena, odnosno nakon dostave drugostupanjske odluke kojom se postupak pravomoćno završava, odmah obavijestiti sud o svakoj promjeni svoje adrese (čl. 145. st. 1. ZPP-a). Pritom, ako protiv pravomoćne odluke unutar navedenog roka bude izjavljena revizija, taj se rok produžava sve dok ne istekne šest mjeseci od dostave stranci odluke kojom se revizija odbacuje ili odbija ili pobijana odluka preinačuje (čl. 145. st. 2. ZPP-a).

Novelom bi bila izmijenjena odredba važećeg st. 2. čl. 145. u smislu da bi se, ako bi protiv pravomoćne odluke unutar roka navedenog u stavku 1. članka 145. ZPP-a bio podnesen prijedlog za dopuštenje revizije ili revizija,

⁷ Zamisliv je, naime, slučaj u kojemu bi netko mogao saznati da će vlasnik neke nekretnine duže vrijeme boraviti izvan Hrvatske i pripremiti tužbu protiv njega radi utvrđenja prava vlasništva, za koju bi se moralo uzeti da je «uredno» dostavljena tuženiku ako bi mu je se pokušalo dostaviti na adresi iz MUP-a, a zatim preko e-oglasne ploče sudova, što bi impliciralo i stvaranje pretpostavaka za donošenje presude zbog ogluhe (331.b ZPP-a) i za nastupanje njezine pravomoćnosti pa i nepobojnosti.

taj rok produžavao sve dok ne bi isteklo šest mjeseci od dostave stranci odluke kojom bi se prijedlog za dopuštenje revizije odbacio ili odbio, odnosno kojom bi se revizija odbacila ili odbila, ili pobijana odluka preinačila (novi st. 2. čl. 145. ZPP 18). Izmjena bi bila posljedica prihvatanja nove koncepcije organizacije revizijskog postupka.

16. Potvrda o obavljanoj dostavi (dostavnica)

(članak 19. Novele)

Prema novome, potvrdu o obavljanoj dostavi (dostavnicu) potpisivao bi primatelj, koji bi bio dužan na njoj napisati datum primitka, a ako bi se dostava obavljala državnome tijelu, primatelj bi bio dužan uz potpis otisnuti i pečat tog tijela, odnosno, ako pečat ne bi bio otisnut, dostavljač bi bio dužan naznačiti na dostavnici razloge neotiskivanja (novi 149. st. 1. ZPP 18, kojim bi bio zamijenjen st. 1. čl. 149. ZPP-a). Izmjenama bi se pravne osobe i fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost oslobodile dužnosti da na dostavnici otiskuju svoj pečat ili štambilj, što bi bila posljedica novog načelnog stava da pravne i fizičke ne moraju imati pečate i štambilje. Za državne bi organe bilo dovoljno da otiskuju pečat – ni oni, kako se čini, ne bi više morali imati štambilje.

U vezi s navedenom izmjenom moglo bi se primijetiti da je ona previdjela da će **javni bilježnici** i u budućnosti biti dužni na svoje isprave stavljati pečate i da bi ih zato trebalo tretirati kao državna tijela, što bi bilo u skladu s njihovom funkcijom obnašatelja javne službe. Budući da i neke pravne osobe mogu imati određena javna ovlaštenja, i one bi trebale imati pečate i stavljati ih na dostavnice kao i državna tijela.

17. Troškovi postupka

(članci 20. do 24. Novele)

17.1. Općenito

Novelom bi se višestruko, ali, ipak ne i sustavno, zahvatilo u uređenje troškova parničnog postupka. Ključne izmjene ticale bi se naknade troškova po načelu *causae*, prema uspjehu u sporu. Za neke bi se od tih izmjena moglo reći da su važne, dok bi se za neke moglo reći da

nisu dovoljno domišljene i određeno artikulirane. Značajno bi bila reformirana i odgovornost umješaka za naknadu troškova postupka.

17.2. Osnovna pravila o dužnosti stranke da naknadi troškove postupka po načelu *causae* (čl. 20. Novele)

16.2.1. Naknada troškova u slučaju u kojemu bi koja od stranaka uspjela u cijelosti

Osnovno pravilo po kojemu je stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protivnoj stranci i njezinu umješaku naknaditi troškove (čl. 154. st. 1. ZPP-a) bilo bi dopunjeno dodatkom “izazvane vođenjem postupka” (čl. 154. st. 1. reč. 1. ZPP 18), čime se zapravo, u bitnome ne bi izmijenio sadržaj tog pravila.

I prema Noveli ostalo bi na snazi pravilo po kojem sud može odlučiti da jedna stranka nadoknadi sve troškove koje su protivna stranka i njezin umješak imali, ako protivna stranka ne bi uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog tog dijela nisu nastali posebni troškovi (st. 3. čl. 154. ZPP-a; st. 5. čl. 154. ZPP 18).

17.2.2. Naknada troškova u slučaju u kojemu bi stranke djelomično ali nejednako uspjele u parnici

Prema Noveli bilo bi bitno izmijenjeno pravilo o naknadi troškova u slučaju djelomičnog uspjeha u parnici. Naime, pravilo prema kojemu sud može u slučaju u kojemu je stranka djelomično uspjela u parnici, s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj i umješaku razmjernan dio troškova (čl. 154. st. 2. ZPP-a), bilo bi zamijenjeno dvama pravilima – jednim koje bi se primjenjivalo kad stranke ne bi jednako uspjele u parnici (v. *infra*) i drugim koje bi vrijedilo kad bi stranke uspjele u parnici u približno jednakim dijelovima (v. *infra ad* 16.2.3.).

Prema prvom od tih pravila, relativno složenom, **sud bi u slučaju u kojemu bi stranke djelomično uspjele u parnici bio dužan najprije utvrditi postotak u kojemu bi svaka od njih uspjela, a zatim od postotka one stranke koja je u većoj mjeri uspjela oduzeti postotak one stranke koja je u manjoj mje-**

ri uspjela, nakon čega bi bio dužan utvrditi iznos pojedinih i iznos ukupnih troškova stranke koja je u većoj mjeri uspjela u parnici, koji su bili potrebni za svrhovito vođenje postupka, te toj stranci odmjeriti naknadu dijela takvih ukupnih troškova koji odgovara postotku koji je preostao nakon navedenog obračuna postotaka u kojima su stranke uspjele u parnici (čl. 154. st. 2. reč. 1. ZPP 18). Pritom bi se omjer uspjeha u parnici ocjenjivao prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva (čl. 154. st. 2. reč. 2. ZPP 18). Naknada troškova koji bi nastali u povodu prethodno postavljenih zahtjeva određivala bi se, treba uzeti, odgovarajućom primjenom pravila o povlačenju tužbe – preinaka tužbe preinakom tužbenog zahtjeva ostvarivala bi se, zapravo, povlačenjem prethodno istaknute tužbe i njezinom zamjenom novom, dok bi smanjenje tužbenog zahtjeva imalo značenje djelomičnog povlačenja tužbe. Naknada troškova u slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva trebala bi se za troškove nastale do povećanja obračunavati prema tužbenim zahtjevima koji su bili mjerodavni prije povećanja. Treba, međutim, očekivati određena nesnalaženja u praksi u slučajevima preinake tužbe promjenama tužbenog zahtjeva. Treba upozoriti da naznačenim promjenama ne bi bio pokriven slučaj preinake tužbe promjenom njezine činjenične osnove, slučaj u kojemu bi prvotno istaknuti tužbeni zahtjev ostao nominalno neizmijenjen, ali bi bila izmijenjena njegova činjenična osnova, a time i pravni odnos, s obzirom na koju bi bio istaknut.⁸ Dakle, prema novome, ako bi tužitelj uspio sa 60 posto, a tuženik s 40 posto, razlika između tih postotaka u korist tužitelja iznosila bi 20 posto. Ako bi ukupni iznos potrebnih troškova tužitelja iznosio 100, tuženik bi mu bio dužan naknaditi 20.

Izmjena prema važećoj praksi bila bi u načinu obračuna. Prema važećoj se praksi najprije utvrđuju ukupni potrebni troškovi svake

stranke, zatim se utvrđuje koliko je svaka od njih uspjela u parnici, nakon čega se za svaku stranku utvrđuje koliko iznose njezini ukupni troškovi prema postotku u kojemu je uspjela, da bi se na koncu ti iznosi prebili. To bi, primjerice, značilo da bi u slučaju u kojemu bi ukupni troškovi tužitelja iznosili 100, a tuženika 80, i u kojemu bi tužitelj uspio sa 60 posto, a tuženik s 40 posto, tužitelj imao pravo na naknadu 60 posto svojih ukupnih troškova, dakle 60, a tuženik pravo na naknadu 40 posto svojih ukupnih troškova, dakle 32, što bi u konačnici dovelo do toga da bi tuženik bio dužan tužitelju naknaditi 28.

Navedena bi izmjena značila da bi se pri obračunu troškova u slučaju djelomičnog uspjeha u parnici primjenjivala metoda koju su u interpretaciji odredbe koja sadržajno odgovara važećoj odredbi čl. 154. st. 2. ZPP-a razvili austrijski sudovi, a koja se izvorno primjenjivala i na našim prostorima, da bi postupno, najprije u praksi privrednih sudova, bila nadomještена sada općeprihvaćenom metodom.

Navedena se izmjena čini prihvatljivom zato što je u biti poštenija. Ona bi onemogućavala da stranka koja je razmjerno više uspjela u sporu, a koju ne bi zastupao odvjetnik ili državni odvjetnik, bude osuđena da naknadi troškove protivnoj stranci samo zato što ju je zastupao neki od tih kvalificiranih punomoćnika koji za to ima i pravo na nagradu.

17.2.3. Naknada troškova u slučaju približno jednakog uspjeha stranaka u parnici

Novelom bi bila unijeta i odredba prema kojoj bi u slučaju u kojemu bi stranke djelomično uspjele u parnici u približno jednakim dijelovima, sud mogao odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj stranci samo pojedine troškove primjenom članka 156. stavka 1. ZPP-a (naknada troškova prema načelu krivnje i slučaja koji se dogodio stranci) ili članka 159. stavka 3. ZPP 18 (naknada prema iskazanoj spremnosti sporazumnog prevladavanja spora – v. *infra*) (novi st. 4. čl. 154. ZPP 18). To je pravilo, zapravo, razrađeno i eksplicitnije izraženo, a djelomično i dopunjeno pravilo sadržano u već navedenoj važećoj odredbi čl. 154. st. 2. ZPP-a (v. *supra ad* 16.2.2.).

⁸ Do toga bi, npr., moglo doći kad bi tužitelj tijekom postupka preinačio tužbu tako što bi svoj istaknuti zahtjev za isplatu određenog iznosa novca najprije temeljio na tražbini iz odnosa kupoprodaje, a zatim na tražbini za naknadu štete za uništenu stvar iz odnosa posudbe. Itd.

17.2.4. Korekcija pravila o naknadi troškova prema načelu *causae* pravilima o naknadi troškova prema načelu krivnje ili slučaja koji se stranci dogodio, odnosno prema načelu pokazivanja spremnosti za sporazumno prevladavanje spora

Prema novoj odredbi st. 3. čl. 154. ZPP 18, sud bi mogao, neovisno o pravilima iz stavaka 1. i 2. noveliranog čl. 154. (v. *supra ad* 16.2.1. i 16.2.2.), odrediti da jedna stranka naknadi drugoj stranci pojedine troškove primjenom čl. 156. st. 1. ili čl. 159. st. 3. ZPP 18. Riječ je o pravilima o naknadi troškova prema načelu krivnje ili slučaja koji se stranci dogodio (čl. 156. ZPP-a), odnosno **prema načelu iskazane spremnosti na mirno rješenje spora** (novi st. 3. čl. 159. ZPP 18). Primjena navedenih odredaba bila bi predviđena i u slučaju u kojemu bi stranke uspjele djelomično u približno jednakim dijelovima u parnici (st. 4. čl. 154. ZPP 18, v. *supra ad* 16.2.3.).

17.2.5. Naknada troškova kad je izvođenje dokazivanja sud odredio po službenoj dužnosti

I nakon Novele bila bi zadržana odredba dosadašnjeg st. 4. čl. 154. ZPP-a, prema kojoj je sud dužan – prema rezultatu dokazivanja – odlučiti hoće li troškove iz članka 153. stavka 5. ZPP-a (troškove izazvane dokazivanjem određenim po službenoj dužnosti radi provjere idu li stranke za time da raspoložu pravima kojima ne mogu raspolagati) podmirivati jedna ili obje stranke ili će ti troškovi pasti na teret sredstava suda (novi st. 5. čl. 154. ZPP 18).

17.2.6. Umješač

Novelom bi bio bitno izmijenjen položaj umješača u pogledu njegove odgovornosti za naknadu troškova postupka.

Prema važećem uređenju, stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna je protivnoj stranci i njezinu umješaču nadoknaditi troškove (čl. 154. st. 1. ZPP-a). Prema novome, ta bi odredba bila dopunjena odredbom prema kojoj bi umješač na strani stranke koja bi izgubila parnicu bio **dužan naknaditi troškove koje je uzrokovao svojim radnjama** (čl. 154. st. 1. reč. 2. ZPP 18). Novost bi, dakle, bila u tome što bi umješač bio dužan naknaditi troškove postup-

ka protivnoj stranci koje je uzrokovao svojim radnjama, radnjama koje bi poduzeo radi toga da bi stranka kojoj se pridružio uspjela u parnici. Prema važećem uređenju, te je troškove protivnoj stranci dužna naknaditi stranka kojoj se umješač pridružio. Umješač bi, svakako, neovisno o navedenoj odredbi bio dužan i *de lege lata* naknaditi troškove objema strankama koje bi prouzročio krivnjom ili slučajem koji mu se dogodio.

Da bi umješač, prema novom, bio osuđen na naknadu određenih troškova prema načelu *causae*, ako je autor ovog osvrta uopće razumio što se navedenom odredbom htjelo reći, bilo bi nužno da glede tih troškova nastane obveza stranke kojoj se pridružio da naknadi troškove protivnoj stranci, da ona, dakle, u cijelosti izgubi parnicu (odredba st. 1. čl. 154. ZPP 16 odnosi se na slučaj u kojemu je stranka u cijelosti izgubila parnicu), a zatim da povod za nastanak tih troškova da umješač svojim radnjama.

Nepotpunost uređenja navedenog uvođenja odgovornosti umješača za troškove koji bi bili izazvani njegovim radnjama očitovala bi se u tome što nije određeno rečeno odgovara li i stranka za te troškove (budući da bi radnje umješača, da bi bile djelotvorne, trebale biti učinjene zato da bi stranka kojoj se pridružio uspjela u parnici), eventualno solidarno s umješačem, ili samo umješač. Nije riješeno ni pitanje kako bi stranka i umješač odgovarali za naknadu troškova u slučaju u kojemu bi i stranka i umješač poduzeli istovrsne radnje, npr. kad bi svaki od tih sudionika u postupku podnio isti pravni lijek itd. – bi li oni u tom slučaju odgovarali solidarno ili s obzirom na svoj udio u prouzrokovanju odgovarajućih troškova protivnoj stranci i njezinu umješaču. Nije riješeno ni pitanje odgovornosti umješača u slučaju u kojemu bi njegove radnje, kojima bi izazvao određene troškove protivniku, stranka kojoj se pridružio naknadno obezvrijedila svojim drukčijim radnjama. Nije riješeno ni pitanje odgovornosti umješača u slučaju djelomičnog uspjeha u parnici. Nije jasno rečeno odgovara li umješač i stranci kojoj se pridružio za troškove koje joj je prouzrokovao poduzimanjem radnji koje su pravno valjane samo ako idu načelno u njezinu korist. Odredba dru-

ge rečenice stavka 1. izmijenjenog članka 154. ZPP 18 govori općenito o dužnosti umješača da naknadi troškove postupka koje je prouzrokovao svojim radnjama, ne precizirajući kome sve – samo protivnoj stranci i njezinom umješaču, na što upućuje odredba prve rečenice novog stavka 1. članka 154. ZPP 18, ili svakome kome bi mogli biti izazvani troškovi u povodu radnji koje bi umješač poduzeo.

Navedenom novinom svakako bi se alterirao položaj običnog umješača – on više ne bi bio sudionik u postupku koji se pridružio stranci zato da bi joj pomogao da u njemu uspije i čije bi se radnje tretirale kao radnje same stranke, zbog čega bi troškove koje bi protivniku bili izazvani tim radnjama protivniku trebala naknaditi stranka kojoj bi se umješač pridružio, već sudionik s određenom samostalnom odgovornošću za radnje koje bi poduzimao. To bi, međutim, zahtijevalo i rekoncipiranje ukupnog statusa običnog umješača.

Čini se opravdanim preporučiti da se naznačene “inovacije” u promjeni statusa umješača i njihove posljedice pažljivije razmotre te da se, eventualno, od njih odustane dok se ne bi valjano prethodno proučile – u sklopu sustavne (promišljene) reforme instituta.

Bilo bi zadržano, kako je već rečeno (v. *supra ad* 16.2.1.), pravilo po kojemu bi sud mogao odlučiti da jedna stranka nadoknadi sve troškove koje su protivna stranka i njezin umješač imali, ako protivna stranka ne bi uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog tog dijela nisu nastali posebni troškovi (čl. 154. st. 3. ZPP-a; 154., st. 4. ZPP 18).

17.3. Naknada troškova u slučaju povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva, odnosno odustanka od pravnog lijeka

(članak 21. Novele)

Odredbe važećeg čl. 158. ZPP-a o naknadi troškova u slučaju povlačenja tužbe, bile bi dopunjene proširenjem njihova domašaja i na slučaj u kojemu bi se **tužitelj odrekao tužbenog zahtjeva**. Prema novome, tužitelj koji bi povukao tužbu ili bi se odrekao tužbenog zahtjeva bio bi dužan tuženiku naknaditi troškove postupka (novi st. 1. čl. 158. ZPP 18). Iznimno, ako bi tužitelj povukao tužbu ili bi se odrekao tužbenog zahtjeva odmah nakon što bi tuženik udovo-

ljio zahtjevu tužitelja, ili iz drugih razloga koji se mogu pripisati tuženiku, troškove postupka bio bi dužan tužitelju naknaditi tuženik (novi st. 2. čl. 158. ZPP 18).

Riječ je o novinama kojima bi se ozakonila stajališta koja su se, glede određivanja naknade troškova u slučaju povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva, odnosno iz drugih razloga koji se mogu pripisati tuženiku, već stabilizirala u praksi (i doktrini).

Odredba sada važećeg st. 2. čl. 158. ZPP-a, prema kojoj je stranka koja odustane od pravnog lijeka dužna naknaditi protivnoj stranci troškove nastale u povodu pravnog lijeka, ostala bi na snazi kao odredba st. 3. čl. 158. ZPP 18.

17.4. Naknada troškova u slučaju pokušaja sporazumog rješenja spora

(članak 22. Novele)

Jedna vrlo ozbiljna i, zapravo, “izvanredno opasna” inovacija predviđena je novom odredbom st. 3. čl. 159. ZPP 18. Prema toj odredbi, sud bi mogao, cijeneći postupanje jedne ili druge stranke u korist ili protiv pokušaja mirnog rješenja spora u parnici, u cijelosti ili djelomično umanjiti ili uvećati dio troškova koje bi trebalo naknaditi drugoj stranci uz primjenu ostalih odredbi “ove Glave Zakona”, a mogao bi odrediti i da svaka stranka snosi svoje troškove.

Opasnosti koje se kriju u toj odredbi bile bi u tome što bi se sudu davale vrlo široke diskrecijske ovlasti, ovlasti da “prema slobodnoj ocjeni” odmjerava troškove postupka, rukovodeći se primarno stavom pojedinih od stranaka prema pokušaju mirnog prevladavanja spora u parnici, prema sklapanju nagodbe. Takvim bi se rješenjem otvarala mogućnost penaliziranja stranke koja bi otklonila pokušaj mirnog rješenja spora sklapanjem nagodbe (ili izvanparničnog mirenja?), kojim bi se od nje očekivalo da odstupi od svoje startne pozicije, odnosno da uopće oko toga gubi vrijeme, zato što bi smatrala da je njezin zahtjev izvan dvojbe osnovan ili da zahtjev protivnika uopće nije osnovan, a koja bi u cijelosti uspjela u sporu, odnosno koja bi uspjela znatno preko onoga što bi joj poraženi protivnik nudio u pokušaju mirnog rješenja spora.

Riječ je o odredbi čije bi značenje i moguće razumijevanje i primjenu u praksi trebalo oz-

biljno razmotriti te njezinu primjenu uvjetovati uspjehom u parnici. Trebalo bi, eventualno, "penalizirati stranku" koja bi u parnici dobila ono što bi mogla dobiti prema ponuđenoj nagodbi i koja bi nepotrebno insistirala na drukčijem ishodu parnice. Trebalo bi uzeti u obzir i okolnost da stranka nije svojim dispozicijama, npr. priznanjem tužbenog zahtjeva, makar i djelomičnim, ili odricanjem od zahtjeva, pridonijela barem djelomičnom okončanju spora, već je insistirala na nagodbi, itd.

U svakom slučaju, čini se preuranjenim bez prethodnih analiza otvoriti mogućnost vrlo širokom eksperimentiranju s primjenom jedne vrlo uopćene odredbe da bi se kroz praksu "otkrili" svi mogući problemi koje bi trebalo riješiti da bi se odredila prava dimenzija njezinog značenja. Predloženu odredbu treba promatrati i kroz prizmu nastojanja da se Vrhovni sud uopće oslobodi dužnosti odlučivanja o troškovima postupka (čl. 73. Novele). Prijeti, naime, opasnost da se na području države uopće ne bi mogla ujednačiti sudska praksa u primjeni ne samo odredbe o kojoj je riječ, već i u primjeni odredaba o troškovima općenito.

17.5. Izlučna parnica

(članak 23. Novele)

Predloženom novom odredbom čl. 160. ZPP-a ta bi se odredba uskladila s uređenjem instituta izlučnog zahtjeva prema Ovršnom zakonu i s novom ovršnopравnom terminologijom. Prema novome, ako bi u izlučnoj parnici bio prihvaćen **tužbeni zahtjev za proglašenje ovrhe nedopuštenom na određenom predmetu ovrhe** (prema važećem rješenju: zahtjev za izlučenje stvari), a sud bi utvrdio da je tuženik kao ovrhovoditelj u ovršnom postupku imao opravdanih razloga smatrati da ne postoje prava trećih osoba na tom predmetu (prema važećem uređenju: stvarima), odredio bi da svaka stranka snosi svoje troškove.

17.6. Ovlaštenje sudskog savjetnika da odlučuje o troškovima postupka

(članak 24. Novele)

Prema Noveli, u članku 164. iza stavka 8. ZPP-a dodao bi se novi stavak 9. prema kojemu bi o zahtjevu za naknadu troškova iz st. 8. toga članka, dakle, u slučajevima povlačenja tužbe

i odricanja od tužbenog zahtjeva te odricanja od pravnog lijeka ili njegova povlačenja, kao i u slučaju presude na temelju priznanja i presude na temelju odricanja, ako povlačenje tužbe, odricanje ili odustanak od pravnog lijeka, priznanje ili odricanje nisu obavljani na raspravi, u kojima bi se zahtjev za naknadu troškova mogao staviti u roku od 15 dana nakon dostave obavijesti ili odluke, **bio ovlašten odlučivati sudski savjetnik (čl. 24. Novele).**

O ustavnosti te odredbe trebalo bi zauzeti stav u skladu s općim stavom o mogućnosti da se ovlaštenja na presuđivanje u parničnom postupku povjere sudskim savjetnicima. Naime, prema Ustavu, sudačka dužnost **povjerava se osobno sucima**, dok sudski savjetnici mogu sudjelovati u suđenju u skladu sa zakonom (*arg. ex* čl. 121. st. 1. i 3. Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine, proć. 85/10; URH). Sudski savjetnici bi, dakle, mogli sudjelovati u suđenju shvaćenom u smislu postupka koji se provodi, ali ne i suditi, odlučivati u tom postupku – suditi bi imali pravo samo suci. Bila bi riječ o inovaciji kojom bi se htjelo, makar djelomično, suće rastereti odlučivanja o troškovima postupka. Iako to nije popularno reći, odlučivanje o troškovima postupka često je složenije i zahtjevnije od odlučivanja o glavnoj stvari, zbog čega bi, čini se, i trebalo inzistirati na tome da o zahtjevu za njihovu naknadu odlučuju suci, a ne savjetnici. Savjetnici bi, eventualno, mogli pripremiti odluke o troškovima postupka (čl. 13. ZPP-a).

Redaktori odredbe o kojoj je riječ možda nisu do kraja uzeli u obzir okolnost da se pri odlučivanju o naknadi troškova u slučajevima povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva često mora provesti vrlo složen incidentalni postupak radi utvrđivanja razloga zbog kojih su te radnje poduzete, radi provjere nije li tuženik eventualno nekim svojim izvanpostupovnim radnjama dao povoda za njihovo poduzimanje (*v. supra ad* 16.3.)

Ne bi trebalo smetnuti s uma ni to da je zahtjev za naknadu troškova postupka meritorni, iako sporedni zahtjev, često važniji za stranku od glavnog zahtjeva.

Treba uzeti da je ova novina jednim dijelom dimenzionirana prema potrebama sudaca Vrhovnoga suda da se što više rasterete odlučivati

vanja u revizijskom postupku u širem smislu, uz ostalo i o troškovima postupka koji bi bili izazvani u tom postupku (v. čl. 73. Novele).

16.7. Revizibilnost troškova postupka i troškovi ogledne parnice

O revizibilnosti troškova postupka i o troškovima ogledne parnice neće biti riječi u ovom osvrtu na nacrt Novele ZPP-a 2018.

18. Postupci mirnog rješenja sporova

(članci od 27. do 31. Novele)

Prema članku 27. Novele, u članku 186.a stavku 4. ZPP 18, nagodba postignuta između podnositelja zahtjeva za mirno rješenje spora s Republikom Hrvatskom i Državnog odvjetništva, ne bi više imala "svojstvo ovršnosti" kako je to prema važećem uređenju, već "svojstvo ovršne isprave". Bila bi riječ o jednom redakcijskom poboljšanju.

Novelom bi, međutim, bilo značajno izmijenjeno i iznova uređeno iniciranje i provedba možebitnih postupaka mirenja u povodu već pokrenutih parničnih postupaka (čl. 28. do 31. Novele).

Prema novome (čl. 28. Novele), sud bi, uvažavajući sve okolnosti, posebno interes stranaka i trećih osoba vezanih uz stranke te trajnost njihovih odnosa i upućenost jednih na druge, na ročištu bio ovlašten uputiti stranke da u roku od osam dana pokrenu postupak mirenja pri sudu (čl. 186.d st. 1. ZPP 18). Rješenje kojim bi sud uputio stranke na rješavanje spora u postupku mirenja smatralo bi se rješenjem o upravljanju postupkom (čl. 186.d st. 2. ZPP 18). Sud bi mogao tijekom cijelog parničnog postupka strankama predložiti rješavanje spora u postupku mirenja pri sudu ili izvan suda (čl. 186.d st. 3. ZPP 18). Ako bi stranke suglasno predložile ili prihvatile rješavanje spora u postupku mirenja pred sudom, bez odgode bi se odredio sastanak radi pokušaja mirenja na koji bi se pozvale stranke, njihovi **zastupnici** i **punomoćnici**⁹ ako ih imaju (čl. 186.d st. 4. ZPP 18). Postupak mirenja pred sudom vodio bi izmiritelj određen s liste izmiritelja koju bi utvrđivao predsjednik suda (čl. 186.d st. 5. ZPP

18). Izmiritelj ne bi mogao sudjelovati u postupku mirenja u parničnom predmetu koji bi mu bio dodijeljen (čl. 186.d st. 6. ZPP 18). Ako bi se postupak mirenja dovršio bez sklapanja nagodbe, izmiritelj ne bi smio sudjelovati u tom sporu u bilo kojem svojstvu (čl. 186.d st. 7. ZPP 18). Prema alternativnom prijedlogu, nagodba sklopljena u postupku mirenja provedenom u sudu pred sucem izmiriteljem smatrala bi se sudskom nagodbom, dok bi se nagodba sklopljena u postupku mirenja provedenom u sudu pred izmiriteljem koji nije sudac smatrala sudskom nagodbom, ako bi je potpisao sudac. Stranke bi bile ovlaštene nakon podnošenja redovnog pravnog lijeka suglasno podnijeti prijedlog za rješavanje spora u postupku mirenja pred sucem izmiriteljem suda nadležnog za odlučivanje o pravnom lijeku (čl. 186.e st. 1. ZPP 18). Izmiritelj ne bi mogao sudjelovati u postupku mirenja u parničnom predmetu koji mu je dodijeljen radi odlučivanja o pravnom lijeku (čl. 186.e st. 2. ZPP 18). Ako bi se postupak mirenja dovršio bez sklapanja nagodbe, izmiritelj ne bi smio sudjelovati u tom sporu u bilo kojem svojstvu (čl. 186.e st. 3. ZPP 18). Na postupke mirenja koji bi se provodili u sudovima, na odgovarajući bi se način primjenjivale odredbe zakona koji uređuje postupak mirenja, ako ZPP 18 ne bi drukčije bilo određeno (čl. 186.e st. 4. ZPP 18), dakle Zakona o mirenju (Narodne novine, 18/11). (čl. 29. Novele) Ako bi stranke u parničnom postupku suglasno predložile rješavanje spora u postupku mirenja u nekom od centara za mirenje izvan suda, sud bi bio dužan zastati s postupkom, uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 186.g ZPP 18 (v. *infra*) (čl. 186.f st. 1. ZPP 18). Ako bi se postupak mirenja pred izabranim centrom za mirenje izvan suda dovršio sklapanjem nagodbe, stranke bi na temelju te nagodbe mogle pred sudom koji je zastao s postupkom sklopiti sudsku nagodbu (čl. 186.f st. 2. ZPP 18). (čl. 30. Novele)

Stranke bi mogle tijekom parničnog postupka suglasno zatražiti od suda zastoj postupka radi pokušaja mirnog rješenja spora, bez obzira na način i forum rješavanja (čl. 186.g st. 1. ZPP 18). Taj bi zastoj mogo trajati najduže 60 dana, s tim da bi na suglasni obrazloženi prijedlog stranaka, podnesen prije proteka roka čije bi

9 Moglo bi se primijetiti da redaktori te odredbe nisu vodili računa o tome da pojam zastupnika pokriva i pojam punomoćnika. Dio odredbe u kojemu se spominju zastupnici i punomoćnici trebao bi, zapravo, glasiti "punomoćnika i drugih zastupnika".

se produljenje tražilo, sud mogao jednom taj rok produžiti za određeno vrijeme, najviše za daljnjih 60 dana (čl. 186.g st. 2. ZPP 18). Ako nakon proteka navedenih rokova nijedna stranka ne bi na poziv suda predložila nastavak postupka u roku od 15 dana, smatralo bi se da je tužba povučena (čl. 186.g st. 3. ZPP 18). (čl. 31. Novele)

19. Objektivna preinaka tužbe

(članak 32. Novele)

Restriktivna odredba važećeg čl. 190. st. 1. ZPP 13, prema kojoj tužitelj može (samo) do zaključenja **prethodnog postupka** preinačiti tužbu, bila bi prema novome ublažena unošenjem novog st. 2. u taj članak, prema kojemu bi, iznimno od navedenog ograničenja, tužitelj mogao preinačiti tužbu do zaključenja glavne rasprave, ako je bez svoje krivnje ne bi mogao preinačiti do zaključenja prethodnog postupka. Ta se novina – premda bi mogla biti određeni je jasnije artikulirana – čini opravdanom, uz ostalo i zbog toga što omogućava uvažavanje razvitka spornog odnosa i tijekom stadija glavne rasprave.

Navedena bi izmjena bila praćena promjenom redoslijeda drugih stavaka članka 190. ZPP 18. Praksa, naime, pokazuje da se nepotrebnim ograničavanjem mogućnosti preinake tužbe ništa bitnije nije postiglo u općoj organizaciji dinamike i ekspeditivnosti provedbe postupka. Štoviše, ograničavanjem mogućnosti preinake tužbe tužitelj se sili na pokretanje nove parnice u kojoj bi isticao zahtjeve koje nije mogao, koristeći se institutom preinake, istaknuti u već pokrenutoj parnici.

20. Zasnivanje naknadnog suparničarstva

(članak 34. Novele)

Prema Noveli, uz ispunjenje uvjeta za zasnivanje materijalnog i formalnog suparničarstva (čl. 196. st. 1. ZPP 18), uz tužitelja bi mogao pristupiti novi tužitelj ili bi tužba mogla biti proširena na novog tuženika s njegovim pristankom **samo do zaključenja prethodnog postupka** (novelirani čl. 196. st. 2. ZPP 18), a ne više do zaključenja glavne rasprave, kako je to prema važećem uređenju (čl. 196. st. 2. ZPP 13). Bila bi riječ o još jednoj izmjeni koja

bi imala za cilj “funkcionaliziranje” procedure, pa makar to išlo i na uštrb prava stranaka da tijekom postupka u subjektivnom i objektivnom smislu primjeruju parnicu naknadnim izmjenama u njihovim odnosima. Treba primijetiti da bi kod te izmjene došao do izražaja obrnuti proces od onoga do kojega bi došlo kod objektivne preinake tužbe. Naime, dok bi se kod objektivne preinake tužbe već uvedeni stroži režim “omekšao”, kad je riječ o subjektivnoj preinaci on bi se postrožio – izjednačio bi se s onim koji *de lege lata* vrijedi za objektivnu preinaku.

Trebalo bi primijetiti i da nema razloga da se subjektivna preinaka tužbe ne dopusti i tijekom stadija glavne rasprave ako je tužitelj bez svoje krivnje ne bi mogao preinačiti do zaključenja prethodnog postupka – time bi režim predviđen za objektivnu preinaku tužbe bio izjednačen s onim koji bi vrijedio i za subjektivnu preinaku.

I u vezi s ograničavanjem mogućnosti subjektivne preinake tužbe moglo bi se primijetiti da je riječ, u suštini, o nepotrebnoj restrikciji prava stranaka u postupku i da se njome neće ništa bitnije postići u općoj organizaciji dinamike i ekspeditivnosti provedbe postupka. Štoviše, ograničavanjem mogućnosti nameće se potreba pokretanja novih parnica u kojima bi kao stranke nastupale druge osobe, umjesto da se takva subjektivna preinka provede u parnici koja već teče.

21. Prekid postupka u povodu oglednog postupka

(članak 34. Novele)

Odredbe ZPP-a o prekidu postupka konstitutivnom odlukom suda (čl. 213.) bile bi, prema Noveli, dopunjene s tri nova stavka kojima bi se uvažilo uvođenje posebnog postupka tzv. ogledne parnice. Pema novome, sud bi u postupku u kojemu bi odluka ovisila o rješavanju istog pravnog pitanja bio dužan odrediti prekid postupka do zauzimanja pravnog shvaćanja Vrhovnoga suda Republike Hrvatske kad bi se na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova objavilo rješenje kojim bi se dopustio prijedlog za zauzimanje pravnog shvaćanja Vrhovnoga suda Republike Hrvatske u oglednom postupku radi rješenja pitanja važnog za jedinstvenu

primjenu prava (čl. 213. st. 3. ZPP 18). Prije donošenja rješenja o prekidu postupka zbog provedbe oglednog postupka sud bi bio dužan omogućiti strankama i umješničima da se izjasne o prekidu postupka (čl. 213. st. 4. ZPP 18), uz ostalo, treba uzeti, i argumentiranjem stava da nema uvjeta za prekid, da nije riječ o "istom pravnom pitanju". Protiv rješenja o prekidu postupka zbog provedbe oglednog postupka žalba ne bi bila dopuštena (čl. 213. st. 4. ZPP 18). Isključenjem žalbe protiv navedenog rješenja odstupilo bi se od općeg pravila o njegovoj dopuštenosti protiv rješenja o prekidu (*arg. ex čl. 218. ZPP-a*). Upravo bi zato moglo biti dvojbeno prihvaćeno novo rješenje – stranke bi trebale moći isprovocirati kontrolu pravilnosti rješenja o prekidu kojim se zaustavljaju gotovo sve aktivnosti u postupku, jer to rješenje ne bi trebalo izjednačiti s rješenjem o upravljanju postupkom (čl. 278. st. 2. ZPP 13).

22. Nastavak, odnosno nastavak i obustava po službenoj dužnosti prekinutog postupka

(članci 35. i 36. Novele)

22.1. Nastavak po službenoj dužnosti postupka prekinutog u povodu otvaranja stečajnog postupka

(članak 35. Novele)

Prema Noveli, bilo bi moguće, za razliku od važećeg uređenja (čl. 215. st. 1. ZPP-a), nastaviti po službenoj dužnosti postupke prekinute po sili zakona u povodu otvaranja stečajnog postupka ako bi se vodilo o tražbini koja se prijavljuje u stečajnom postupku. Naime, postupak koji bi bio prekinut zbog nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka (čl. 212. t. 5. ZPP-a), a vodio bi se o tražbini koja bi se prijavljivala u stečajnom postupku, sud bi bio dužan nastaviti po službenoj dužnosti i donijeti rješenje kojim bi se smatralo da je tužitelj povukao tužbu – ako tužitelj ne bi podnio prijedlog za nastavak parnice pod pretpostavkama propisanim Stečajnim zakonom, ili ako tužitelj ne bi prijavio tražbinu u stečajnom postupku, ili ako bi tražbina bila priznata u stečajnom postupku. Ako bi, međutim, prekid postupka nastupio nakon donošenja prvostupanijske odluke, tim bi

rješenjem trebao ukinuti i tu odluku (novi st. 2. čl. 215. ZPP 18). S tom bi izmjenom bila usklađena i nova numeracija odredbi čl. 215. ZPP 18. (čl. 35. st. 2. i 3. Novele).

Navedenom izmjenom procesno bi se operacionalizirale odredbe o pravnim posljedicama neprijavlivanja tražbina u stečajnom postupku o kojima inače već teku parnice (čl. 257. SZ-a),¹⁰ odnosno o nepredlaganju nastavka prekinutog postupka (čl. 269. SZ-a). Uvođenjem oficijelnog ovlaštenja i dužnosti parničnog suda da nastavi postupak koji bi bio prekinut u povodu otvaranja stečajnog postupka ubrzala bi se "sumarna likvidacija" parnica u kojima bi tužitelj kao vjerovnik "odustao od prava na vođenje parnice" (čl. 269. st. 3. SZ-a), čime bi se smanjio, statistički gledano, broj parnica u tijeku.

Sud koji bi donio rješenje o nastavku postupka bio bi dužan strankama omogućiti da se izjasne ne samo o postojanju pretpostavaka za nastavak, već i o postojanju pretpostavaka za donošenje deklaratornog rješenja o povlačenju tužbe te o ukidanju prvostupanijske odluke.

22.2. Nastavak i obustava po službenoj dužnosti postupka prekinutog zbog prestanka postojanja pravne osobe odnosno zabrane njezina rada

(članak 34. Novele)

Prema Noveli, odredbe o obustavi postupka bile bi dopunjene odredbom prema kojoj bi sud (*ex officio*) bio dužan nastaviti postupak koji bio bio prekinut zbog prestanka postojanja pravne osobe, odnosno zbog toga što je pravomoćno zabranjen njezin rad (čl. 212. t. 4. ZPP-a) i istodobno ga obustaviti ako pravni sljednik pravne osobe ne bi preuzeo postupak ili protivna strana ne bi predložila da ga sud pozove da to učini u roku od tri mjeseca od pravomoćnosti rješenja o prekidu postupka (novi čl. 215.b st. 2. ZPP 18) (čl. 36. st. 1. Novele).

S tom bi izmjenom bila usklađena numeracija već postojećih odredaba čl. 215. b. ZPP 18 (čl. 36. st. 2. Novele).

I za ovu bi se novinu u osnovi moglo reći ono što je rečeno za izmjenu o nastavku postupka koji je prekinut u povodu otvaranja stečajnog postupka (v. *supra ad* 21.1.).

¹⁰ SZ: Stečajni zakon, NN 71/15., 204/17.

23. Podnošenje isprava kao dokaznih sredstava

(članak 37. Novele)

Prema važećem uređenju, stranka je dužna sama podnijeti ispravu na koju se poziva za dokaz svojih navoda (čl. 232. st. 1. ZPP 13). Novelom bi ta odredba bila dopunjena odredbom prema kojoj bi stranka to bila dužna učiniti u trenutku predlaganja tog dokaza, osim ako sud (ne) bi odredio drugačije (nova 2. reč. st. 1. čl. 232. ZPP 18). Treba uzeti da bi se dužnost podnošenja isprave na navedeni način ticala isprava s kojima bi stranka u trenutku njihova predlaganja raspolagala – ona se ne bi ticala isprava koje bi se nalazile kod druge stranke ili tijela odnosno osobe od kojih je stranka ne bi mogla sama pribaviti.

Budući da nisu predviđene posebne sankcije zbog propuštanja da se isprava podnese u vrijeme kad se predlaže kao dokaz, nova bi odredba imala zapravo instruktivni karakter. Nepodnošenje isprave bilo bi eventualno posredno sankcionirano primjenom pravila o prekluzijama prava na predlaganje i podnošenje dokaza te o teretu dokazivanja (čl. 221.a ZPP 13).

Novom odredbom 2. reč. st. 1. čl. 232. ZPP 18 ne bi se diralo u ostale odredbe o pribavljanju isprava kao dokaznih sredstava u parničnom postupku (čl. 232. st. 2. i 3., čl. 233. i čl. 234. ZPP-a).

24. Napuštanje supsidijarnosti dokaza saslušanjem stranaka

(članak 38. Novele)

Važeća odredba članka 264. ZPP-a, prema kojoj sud može odlučiti da se izvede dokaz saslušanjem stranaka i kad nema drugih dokaza, ili kad unatoč izvedenim drugim dokazima ustanovi da je to potrebno za utvrđivanje važnih činjenica, bi se brisala (čl. 38. Novele).

Navedena intervencija u Zakon čini se opravdanom i korak je naprijed u redefiniranju uloge stranka kao specifičnog dokaznog sredstva. Treba očekivati da će se u tom smjeru nastaviti pri nekoj od sljedećih novela Zakona, pri čemu bi bilo potrebno iznova u osnovi “prekrojiti” ulogu pojedinih dokaznih sredstava u parničnom postupku i način njihova izvođenja. Bila bi riječ o jednom složenijem i sustavnijem zahvatu koji bi nadilazio “zacrtane ciljeve i ambicije” Novele ZPP 2018.

25. Odlučivanje o prijedlogu za osiguranje dokaza

(članak 39. Novele)

Novelom bi odredba st. 3. čl. 273. ZPP 13, prema kojoj o prijedlogu za osiguranje dokaza odlučuju osobe sa svojstvom suca, bila izmijenjena u smislu da bi, prema novome, o prijedlogu za osiguranje dokaza stavljenom u tijeku parničnog postupka (čl. 273. st. 1. ZPP-a) odlučivao predsjednik vijeća ili sudac pojedinac koji bi vodio postupak ili sudski savjetnik nadležnog suda, a u slučajevima u kojima bi taj prijedlog bio stavljen izvan postupka u tijeku (čl. 273. st. 2. ZPP-a) – sudac pojedinac ili sudski savjetnik nadležnog suda. Novina bi bila u uvođenju mogućnosti da o prijedlogu za osiguranje dokaza odlučuju i **sudski savjetnici**.

I u vezi s tim novim ovlaštenjem sudskih savjetnika moglo bi se postaviti pitanje njegove ustavnosti (čl. 121. URH-a), kao što se općenito može postaviti pitanje ustavnosti davanja ovlaštenja sudskim savjetnicima da samostalno vode parnični postupak i u njemu donose odluke, osim konačnih odluka koje pripremaju, a potpisuje ih i time donosi sudac (čl. 13. ZPP-a, 110. ZS-a). Ipak, budući da se u postupku osiguranja dokaza, zapravo, ne donose nikakve meritorne odluke, već se samo oficijelno konstatira određeno stanje stvari, ne bi bilo razloga zbog kojih se osiguranje dokaza ne bi moglo povjeriti i sudskim savjetnicima, kao, uostalom, i javnim bilježnicima.

26. Rješenje o odbacivanju tužbe

(članak 40. Novele)

Prema novome, sud bi nakon prethodnog ispitivanja tužbe donosio rješenje kojim bi se tužba odbacila ne samo ako bi utvrdio da rješavanje o tužbenom zahtjevu ne ide u sudsku nadležnost (čl. 26. ZPP-a) ili da je tužba podnesena nepravovremeno, ako je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe, ili ako prije podnošenja tužbe ne bi bio proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drukčijeg ostvarivanja prava, a zakonom bi bilo propisano da će se u tom slučaju tužba odbaciti (čl. 282. st. 1. ZPP-a), već i **ako se – zato što prije podnošenja tužbe ne bi bio proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drukčijeg ostvarivanja prava – ne bi mogla**

zahtijevati zaštita povrijeđenog prava pred nadležnim sudom (nov. čl. 282. st. 1. ZPP 18). Tom bi dopunom eksplicitno bila proširena lista razloga zbog kojih bi se tužba trebala odbaciti nakon prethodnog ispitivanja tužbe, premda to i neovisno o ovoj intervenciji nije trebalo biti sporno.

27. Podnošenje odgovora na tužbu

(članak 41. Novele)

Prema Noveli, odredbe o odgovoru na tužbu bile bi u izvjesnom smislu funkcionalizirane. Naime, prema novome, sud koji bi našao da se na temelju tužbe može dalje postupati bio bi dužan narediti “najkasnije u roku od 60 dana” da se primjerak tužbe dostavi tuženiku radi podnošenja odgovora na tužbu (nov. reč. 1. st. 1. čl. 284. ZPP 18). Bila bi svakako riječ o jednom instruktivnom roku. “Dvosjeklost” te inovacije bila bi u tome što bi ona, s jedne strane, trebala natjerati suce da prethodno ispitaju tužbu u navedenom roku i da odrede njezinu dostavu tuženiku, dok bi, s druge strane, davala *alibi* sucima da odgode poduzimanje tih radnji u tom roku.

Druga bi izmjena bila u tome što, prema novome, sud u pozivu tuženiku da podnese pisani odgovor na tužbu ne bi više (kao prema važećem uređenju – čl. 284. st. 4. ZPP-a) bio **dužan uvijek** odrediti i pripremno ročište, uz upozorenje strankama da će se na tom ročištu, ako za to budu ispunjeni uvjeti, zaključiti prethodni postupak i provesti glavna rasprava. Prema novome, naime, sud bi bio dužan, tek nakon primitka odgovora na tužbu ili isteka roka za odgovor na tužbu, odrediti pripremno ročište, te upozoriti stranke da će se na tom ročištu, ako za to budu ispunjeni uvjeti, zaključiti prethodni postupak i provesti glavna rasprava (čl. 284. st. 4. ZPP 18). Prema novome, sud bi, dakle, mogao, ali ne bi bio dužan u pozivu tuženiku za podnošenje pisanog odgovora na tužbu odrediti i pripremno ročište.

Prema Noveli, u slučajevima u kojima bi bilo udovoljeno uvjetima za donošenje presude bez održavanja rasprave iz članka 332.a ZPP-a, ili presude zbog ogluhe iz članka 331.b ZPP-a, sud ne bi bio ovlašten **održati** održati pripremno ročište – on to ročište ne bi bio ovlašten **odrediti** (izmijenjeni čl. 284. st. 5. ZPP 18). Bila bi riječ o jednoj redkacijskoj intervenciji.

28. Odbacivanje tužbe zbog nepostojanja pravnog interesa

(članak 42. Novele)

Prema noveliranoj odredbi čl. 288. st. 2. ZPP 16, sud ne bi na pripremnom ročištu, uz ostalo, donosio rješenje o odbacivanju tužbe samo ako bi utvrdio da ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za utvrđenje, već bi to bio ovlašten učiniti i kad bi utvrdio da tužitelj nema pravnog interesa za podnošenje bilo kakve tužbe. Taj bi se rezultat postigao brisanjem riječi: “za utvrđenje” u čl. 288. st. 2. ZPP-a (čl. 41. Novele). Ta bi inovacija bila u skladu s općim stavom judikature i doktrine prema mogućnosti odbacivanje tužbe općenito zbog nedostatka pravnog interesa.

29. Upoznavanje stranaka s mogućnošću mirnog rješenja spora

(članak 43. Novele)

Insistiranje na postizavanju sudske nagodbe, odnosno na mirnom rješenju spora (v. *supra ad 17.*), našlo je svog odraza i u odredbama kojima se utvrđuje i razrađuje načelo tzv. otvorenog pravosuđenja.

U tom smislu, prema novome, najprije, odredba prema kojoj je sud dužan tijekom pripremnog ročišta strankama predložiti da spor riješe u postupku mirenja, odnosno upozoriti ih na mogućnost sudske nagodbe (st. 1. čl. 288.a ZPP-a) bila bi zamijenjena odredbom prema kojoj bi sud tijekom pripremnog ročišta bio dužan upoznati stranke s mogućnostima da spor riješe sudskom nagodbom ili u postupku mirenja, te im obrazložiti te mogućnosti (novi st. 1. čl. 288.a ZPP 18). Bila bi riječ o “zaoštavanju” iluminacijskih dužnosti suda o mogućnostima mirnog (nagodbenog) rješenja spora. O značenju koje bi se pridalo sintagmi “te im obrazložiti te mogućnosti” ovisio bi stav bi li se ona trebala shvatiti samo u smislu da bi sud bio dužan strankama objasniti “tehničke mogućnosti” pokušaja sklapanja nagodbe odnosno provedbe postupka mirnog rješenja spora, ili (i) shvatiti u smislu da bi sudac trebao otići i korak dalje pa im objasniti, eventualno iznošenjem i meritornih argumenata, zašto bi trebali pokušati na nespornan način riješiti svoj spor (proširenje načela otvorenog pravosuđenja).

Zatim, prema novome, sud ne bi bio dužan da samo postavljanjem pitanja i na drugi svrsis-

hoda način uzastoj da se tijekom pripremnog ročišta iznesu sve odlučne činjenice, da se dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka i, uopće, da se daju sva razjašnjenja potrebna za utvrđenje činjeničnog stanja važnog za odluku, već bi bio dužan to sve učiniti i **radi postizanja mirnog rješenja spora** (nov. čl. 288.a st. 2. reč. 1. ZPP 18). I prema novome, sud bi bio dužan – u mjeri u kojoj bi to bilo potrebno radi ostvarivanja toga cilja – razmotriti sa strankama i pravna pitanja spora (reč. 2. st. 2. čl. 288.a ZPP 18).

30. Predmnjeva o povlačenju tužbe

(članak 44. Novele)

Odredbe o postupanju suda na pripremnom ročištu u slučaju izostanka jedne od stranaka (čl. 291. ZPP-a) bile bi dopunjene odredbom kojom bi bile riješene situacije u kojima bi s pripremnog ročišta neopravdano izostale obje stranke ili se ne bi htjele upustiti u raspravljanje ako bi i došle, ili bi se udaljile s ročišta. Prema novome, ako bi stranke tako postupile, smatralo bi se da je tužitelj povukao tužbu (novi st. 4. čl. 291. ZPP 18).

U vezi s tom odredbom trebalo bi upozoriti na to da bi navedenu predmnjevu trebalo nedvojbeno vezati uz neopravdano ponašanje stranaka u sva tri slučaja koja bi tvorila njenu presumptivnu bazu. Uz to, trebalo bi određenije naznačiti u čemu bi se sastojala presumpcija koja bi se *in concreto* formirala – bi li se smatralo da je tužba povučena (da je nastupila pravna posljedica povlačenja tužbe) ili samo da je tužitelj izjavio da povlači tužbu, u kojem bi slučaju za nastupanje pravne posljedice povlačenja tužbe bilo potrebno da se s time suglasi i tuženik ako se već upustio u raspravljanje (čl. 193. st. 2. ZPP-a).

Zato što bi Novelom iza postojećeg st. 3. čl. 291. ZPP-a bio dodan navedeni novi st. 4., bilo je potrebno “dosadašnji” st. 4. prenumerirati u st. 5. (čl. 44. st. 2. Novele).

31. Očitovanja o navodima protivne stranke

(članak 45. Novele)

Novelom bi trebao biti uređen (discipliniran)

i način (procedura) očitovanja stranaka o navodima protivne stranke. To se namjerava postići dodavanjem iza članka 299. novog članka 299.a.

Prema novome, sud bi mogao pozvati stranke da se u **roku koji u pravilu ne bi bio duži od 30 dana** pisano očituju o navodima (“na navode”) protivne stranke (čl. 299.a st. 1. ZPP 18). Stranka bi i bez poziva suda bila ovlaštena pisano se očitovati o navodima protivne stranke, pri čemu bi se ona (u tom slučaju) trebala očitovati pravodobno, tako da njezin podnesak bude dostavljen sudu i protivnoj strani **najkasnije osam dana** prije sljedećeg pripremnog ročišta ili ročišta za glavnu raspravu (čl. 299.a st. 2. ZPP 18). Podneske koji bi bili predani nakon proteka navedenog roka ili kasnije od osam dana prije sljedećeg ročišta, sud ne bi uzimao u obzir, ali bi, iznimno, stranka mogla tražiti da ih sud uzme u obzir ako ih bez svoje krivnje nije mogla podnijeti pravodobno ili ako njihovo uzimanje u obzir ne bi dovelo do odugovlačenja postupka (čl. 299.a st. 3. ZPP 18). Sud bi bio dužan upozoriti stranke u pozivu da se očituju o navodima protivne stranke na posljedice zakašnjenja (čl. 299.a st. 4. ZPP 18).

Navedene nove odredbe izraz su općeg nastojanja da se nametanjem strankama sve kraćih i strožijih, redovito prekluzivnih rokova, ubrzaju sudski postupci, pri čemu se ponekad previđa da se takvim “birokratskim rigidiziranjem” procedure materijalno oštećuju prava stranaka na pravično suđenje. Naime, čemu siliti stranke da reagiraju u relativno kratkim rokovima s mogućim prekluzivnim posljedicama, kad će nakon toga dugo čekati da sud poduzme odgovarajuću radnju u povodu njihovih radnji. Pored toga, ne bi trebalo na Prokrustovu postelju zakonski unaprijed utvrđenih kratkih rokova rastezati sve slučajeve – u nekim bi slučajevima strankama za pripremu očitovanja na navode protivne stranke bilo potrebno odrediti bitno duže rokove, osobito u slučajevima u kojima bi neke informacije i dokaze trebale tek pribaviti, npr. od (privremeno) odsutnih osoba ili iz inozemstva. Nije sasvim jasno riješeno ni što se sve smatra navodima protivne stranke – samo navodi o činjenicama ili i dokazni prijedlozi.

32. Problem nekonkluzivne tužbe; presuda bez održavanja rasprave

(članci 46. i 47. Novele)

Novelom se nastojalo “kratkim putem” riješiti i pitanje tzv. **nekonkluzivne tužbe – tužbe iz čijih navoda o bitnim činjenicama, čak i kad bi bili istiniti, ne bi, uz primjenu mjerodavne materijalnopravne norme, proizlazio zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva.**

Prema važećem uređenju, ako iz činjenica navedenih u tužbi ne proizlazi osnovanost tužbenog zahtjeva, sud će (unatoč tome što su ispunjene druge pretpostavke za donošenje presude zbog ogluhe) odrediti pripremno ročište i, ako na tom ročištu tužitelj ne preinači tužbu, donijeti presudu kojom se tužbeni zahtjev odbija (čl. 321.b st. 4. ZPP-a). Prema novome, navedena bi se odredba brisala i bila bi zamijenjena novom odredbom st. 1. čl. 332.a. ZPP 18 o **presudi bez održavanja rasprave**, prema kojoj u slučaju u kojemu tuženik ne bi podnio odgovor na tužbu u određenom roku, a bilo bi udovoljeno uvjetima iz članka 331.b točaka 1), 3) i 4) ZPP 18 za donošenje presude zbog ogluhe, te ako iz činjenica navedenih u tužbi ne bi proizlazila osnovanost tužbenoga zahtjeva, sud bi bio dužan donijeti presudu kojom bi se tužbeni zahtjev odbio. Dosadašnja odredba čl. 332.a ZPP 13 o presudi bez održavanja rasprave postala bi novim st. 2. čl. 332.a ZPP 18.

Moglo bi se primijetiti da bi se navedenim izmjenama teško sankcionirao tužitelj u smislu da bi samo zato što bi pogrešno koncipirao tužbu i toj koncepciji prilagodio činjenične navode u tužbi – gubio parnicu, bez prava da prethodno sazna zašto sud smatra da je pogrešno koncipirao i konstruirao tužbu, zašto iz činjenica navedenih u tužbi ne proizlazi osnovanost tužbenog zahtjeva. Time bi se ozbiljno dovelo u pitanje pravo tužitelja na pravično suđenje koje bi se ovdje očitovalo kao aspekt povrede načela otvorenog pravosuđenja. Naime, važeća odredba st. 4. čl. 331.a ZPP-a, koja je, *mutatis mutandis*, preuzeta iz austrijskog ZPO-a iz 1895. i starojugoslavenskog ZSPGP-a iz 1929., i koja je izvorno postojala u odredbama o presudi zbog izostanka u ZPP 56 i ZPP 76, svjedočila je o tome da su tadašnji zakonopisci razumjeli bit načela otvorenog pravosu-

đenja, prava na zakonsko saslušanje, prava da se sazna što sud misli o sporu kako bi stranke mogle tome sadržajno prilagoditi svoje radnje. Upravo se stoga može reći da bi predloženo rješenje bilo protivno načelu otvorenog pravosuđenja, zapravo, pravu na pravično suđenje, i da bi zato u biti bilo **protuustavno**; da bi bila riječ o slučaju nepotrebne “birokratizacije” parničnog postupka.

33. Objava i preuzimanje prijepisa presude

(članak 48. Novele)

Novelom bi se trebao olakšati položaj suda pri donošenju presude, njezinoj objavi, izradi i uručanju odnosno otpremi. To bi se postiglo na dva načina. Najprije bi rok od 45 dana u kojemu je *de lege lata* sud dužan donijeti, objaviti, izraditi i uručiti ili otpremiti presudu (st. 4. čl. 335. ZPP-a) bio zamijenjen rokom od **60** dana (st. 4. čl. 335. ZPP 18), a zatim bi važeća odredba prema kojoj je sud dužan stranci koja je pristupila na ročište na kojem se presuda objavljuje uručiti ovjereni prijepis presude (st. 8. čl. 335. ZPP-a) bila zamijenjena novom, prema kojoj bi sud stranku koja bi pristupila na ročište na kojemu bi se presuda objavila uputio da ovjereni prijepis presude može preuzeti u sudskoj pisarnici (st. 8. čl. 335. ZPP 18). Pritom nije sasvim jasno rečeno bi li se ta uputa odnosila na već pripremljeni ovjereni prijepis presude koji samo treba preuzeti u pisarnici (na što bi upućivale odredbe čl. 335. st. 4. i st. 9. ZPP 18), što bi značilo, ako je tome tako, da bi sud bio dužan do dana objave presude i izraditi ovjereni prijepis presude te omogućiti njegovo preuzimanje, ili i na određivanje datuma nakon kojega bi se taj prijepis mogao podići u pisarnici. Ako se prihvati prva moguća interpretacija, ostaje nejasno zašto sud ne bi prisutnim strankama već izrađenu presudu, koju im je dužan objaviti, odmah i uručio (dostavio) i to zapisnički konstatirao, već bi ih umjesto toga morao uputiti (i to zapisnički konstatirati) da je mogu preuzeti u pisarnici i za to nepotrebno izgubiti određeno vrijeme, a ponekad i cijeli dan ili više dana ako bi objava presude uslijedila nakon prestanka rada pisarnice za stranke, iako bi se rok za žalbu računao od dana objave (*arg. ex čl. 335. st. 9. ZPP-a*).

34. Mjesto pisanja osobnog identifikacijskog broja u presudi

(članak 49. Novele)

Novelom bi u članku 338. stavku 2. ZPP-a bila izvršena redakcijska intervencija kojom bi se riječi “osobni identifikacijski broj”, koje su *per nefas* umetnute u Zakon Novelom 2013 ispred riječi “suda”, zbog čega bi proizlazilo da bi u uvodu presude trebalo naznačiti osobni identifikacijski broj toga tijela, prebacile tamo gdje pripadaju – iza riječi “ime i prezime ili naziv” stranaka.

35. Redefiniranje pojma nedostataka presude zbog kojih se ona ne može ispitati

(članak 50. Novele)

Novelom bi se redefinirala apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka koja postoji kad presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati (čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a). Prema novome, ta bi povreda postojala ako bi presuda imala nedostataka zbog kojih se ne bi mogla ispitati, a osobito ako bi izreka presude bila nerazumljiva, ako bi proturječila sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda ne bi imala razloga o odlučnim činjenicama, ili ako bi o odlučnim činjenicama postojala proturječnost između onoga što bi se u razlozima presude navodilo o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika (nova t. 11. st. 2. čl. 354. ZPP 16). Razlika bi, prema važećem određenju te apsolutno bitne povrede, bila u tome što bi iz primjerice navedenih slučajeva u kojima bi se (uvijek) smatralo da presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, najprije bio izostavljen slučaj u kojemu presuda ne bi uopće imala razloga. Pored toga formula “ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni i proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika”, bila bi zamijenjena frazom “ili ako presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava

ili zapisnika”. To znači da bi, prema novome, iz primjerice navedenih slučajeva u kojima bi ova apsolutno bitna povreda uvijek postojala bio izostavljen i slučaj u kojemu bi razlozi navedeni o odlučnim bili sami po sebi nejasni i proturječni.

Teško je razumjeti razloge zbog kojih je došlo do redefiniranja te apsolutno bitne povrede, osobito zato što izostavljanjem nekih od primjerice navedenih slučajeva u kojima bi se uvijek uzimalo da ta povreda postoji, oni sami po sebi ne bi gubili značenje potencijalnih razloga zbog kojih se presuda ne bi mogla ispitati – oni bi izostavljanjem s liste slučajeva u kojima bi ta povreda uvijek postojala (nepotrebno) gubili samo značenje **apsolutiziranih** razloga njezina postojanja.

Moglo bi se primijetiti da se prigodom redefiniranja apsolutno bitne povrede o kojoj je riječ, nije vodilo računa ni o uvođenju nove mogućnosti (samo) tonskog snimanja ročišta (v. *supra ad 7.*) te moguće nepodudarnosti između navoda u presudi o sadržaju takvih snimaka i samih tih snimaka.

36. Redefiniranje (ograničenje) oficijelnih ovlaštenja žalbenog suda

(članak 51. Novele)

Novelom bi oficijelna ovlaštenja drugostupanjskog suda pri ispitivanju pobijane presude u povodu žalbe bila izmijenjena. Prema novome, drugostupanjski bi sud ispitivao prvostupanjsku presudu u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točaka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, osim u odnosu na primjenu materijalnog prava u odluci o troškovima postupka (nov. st. 2. čl. 365. ZPP 18). Razlika bi, prema važećem uređenju, najprije, bila u tome što drugostupanjski sud u povodu žalbe ne bi više po službenoj dužnosti ispitivao **ima li pobijana presuda nedostataka zbog kojih se ne može ispitati (čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a)**. To znači da bi drugostupanjski sud trebao potvrditi i takvu presudu ako se stranka u žalbi ne bi pozvala na tu povredu, iako bi bilo očito da je ona opterećena navedenim nedostacima, da zbog toga ne služi na čast ugledu pravosuđa, svakako ako

ne bi bilo drugih razloga za njezino ukidanje ili preinaku. Teško je razumjeti razloge za navedenu izmjenu. Nju ne bi opravdavala pojava u praksi da se povreda o kojoj je riječ ponekad olako koristi kao razlog za (nepotrebno) ukidanje pobijanih presuda. U svakom slučaju, bila bi riječ o jednom indikativnom pravno-političkom stavu – ograničavanje oficijelnih ovlaštenja suda indiciralo bi smanjivanje javnog interesa za pravilnost i zakonitost suđenja, a ograničavala bi se i oficijelna pravozaštitna funkcija suda.

Drugo ograničenje oficijelnih ovlaštenja suda da ispituje pobijanu presudu u povodu žalbe ticalo bi se **primjene materijalnog prava** u odnosu na **troškove postupka**. Sud bi, prema novome, na primjenu tog prava, kad je riječ o troškovima postupka, pazio samo ako bi se stranke na to pozvale. Ta bi izmjena bila u skladu s općim stavom izraženim u Noveli da sudovima treba što više olakšati rješavanje pitanja vezanih uz naknadu troškova postupka, stavom koji bi bilo teško prihvatiti i opravdati.

37. Uvođenje iznimaka od općeg pravila o zabrani višestrukog ukidanja prvostupanje presude u povodu žalbe (članak 52. Novele; prijedlog Vrhovnoga suda Republike Hrvatske)

Novelom bi se uvele iznimke od ograničenja u pogledu mogućnosti ukidanja prvostupanje presude u povodu žalbe, zapravo od zabrane ukidanja presude ako je ona već jednom u istom predmetu bila ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje prvostupanje sudu, odnosno od dužnosti drugostupanje suda da u takvim slučajevima sam provede postupak umjesto prvostupanje suda (čl. 366.a ZPP-a).

Prema novome, odredbe važećeg članka 366.a ne bi se odnosile na presude zbog ogluhe i presude zbog izostanka, te na prvostupanje presude kojima je odlučeno u sporovima o stjecanju, promjeni, pravnim učincima i prestanku stvarnih prava na nekretnini kao objektu stvarnopravnih odnosa (čl. 366. st. 4. ZPP 18).

Dok se otvaranje mogućnosti još jednog ukidanja presude, kad su u prvom suđenju pred prvostupanje sudom bile donesene presude zbog ogluhe i izostanka koje su u povodu

žalbe bile ukinute, čini opravdanim, jer pri njihovu donošenju, zapravo se nije raspravljalo, nije se kontradiktorno utvrđivalo **činjenično stanje izvođenjem dokazivanja, autoru ovog osvrta ostaje nejasno zašto bi se takva iznimka trebala odnositi i na prvostupanje presude donesene u navedenim sporovima koji bi se ticali nekretnina.**

Treba primijetiti da su iznimke od primjene odredaba članka 366.a stavaka 1. do 3. ZPP-a tako stipulirane da, zapravo, ostavljaju otvorenim mogućnost višestrukog ukidanja u povodu žalbe. Trebalo bi, čini se, najprije razjasniti ideje da bi se znalo što se zapravo hoće, a tek nakon toga formulirati odredbe kojima bi se to postiglo.

38. Ponovno uvođenje dužnosti potpunog obrazlaganja drugostupanje presude

(članak 53. Novele)

Prema Noveli, brisala bi se odredba st. 5. čl. 375. ZPP-a, koja je u taj zakon unijeta ZID ZPP 13, a prema kojoj drugostupanje sud u slučaju u kojemu presudom odbija žalbu nije je dužan posebno obrazlagati ako prihvaća činjenično stanje utvrđeno prvostupanje presudom kao i primjenu materijalnog prava. Posljedica te novine bila bi da bi drugostupanje sudovi ponovno bili dužni obrazlagati svoje presude kojima bi odbijali žalbe i u navedenim slučajevima, dakle beziznimno, što bi, svakako, trebalo pozdraviti.

39. Ograničavanje prava stranaka u postupku nakon vraćanja predmeta na ponovno suđenje

(članak 54. Novele)

Prema važećoj odredbi čl. 377. st. 1. ZPP-a, prvostupanje sud je dužan provesti novi prethodni postupak i, ako za to budu ispunjeni uvjeti, glavnu raspravu. Novelom bi ta odredba bila zamijenjena odredbom prema kojoj bi prvostupanje sud (nakon što bi mu predmet bio vraćen na ponovno suđenje) bio dužan provesti **novu glavnu raspravu** (novi st. 1. čl. 377. ZPP 18).

Posljedice te izmjene mogle bi biti vrlo ozbiljne. Naime, budući da bi, prema novome, nakon vraćanja predmeta na ponovno suđe-

nje prvostupanjski sud, umjesto da najprije provede prethodni postupak i zatim, ako bi za to bilo uvjeta, glavnu raspravu, bio dužan provesti samo novu glavnu raspravu, sve pravne posljedice (prekluzije) koje bi nastupile zato što stranke tijekom prethodnog postupka provedenog u prijašnjem prvostupanjskom postupku nisu bile poduzele određene radnje, uz ostalo i iznijele nove činjenice i predložile nove dokaze (*arg. ex 299. ZPP-a*), vrijedile bi i u novom postupku pred prvostupanjskim sudom, sudom koji bi bio dužan (i ovlašten) provesti samo novu glavnu raspravu. Tom bi se izmjenom znatno otežao položaj stranaka u usporedbi s važećim uređenjem čije bi mogućnosti da u ponovljenom prvostupanjskom postupku poduzmu sve one radnje koje bi mogle poduzeti kad bi se ponovno proveo prethodni postupak, bile bitno ograničene, ako ne i isključene, iako bi razlozi zbog kojih bi predmet bio vraćen na ponovno suđenje na to upućivali. Bila bi riječ o još jednoj “funkcionalizaciji”, zapravo, nepotrebnoj formalizaciji prvostupanjskog postupka na štetu stranaka, o izmjeni koja bi bila unijeta u Zakon u vrijeme kad opterećenost prvostupanjskih sudova općenito opada i kad se značajno skraćuje vrijeme trajanja prvostupanjskih postupaka, u vrijeme kad se naslućuje da mnogi sudovi neće biti dostatno opterećeni, npr. zbog povećanja broja sudaca općinskih sudova nakon što im se pripoje prekršajni sudovi.

Na neprimjerenost novog rješenja upućivala bi i odredba (koja bi ostala na snazi i nakon Novele) prema kojoj bi prvostupanjski sud bio dužan izvesti sve parnične radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja bi upozorio drugostupanjski sud u svom (ukidnom) rješenju (čl. 377. st. 2. ZPP 16). Te bi radnje, naime, često mogle biti upravo radnje koje bi trebalo poduzeti u prethodnom postupku.

Ako se predloženom izmjenom htjelo postići samo to da prvostupanjski sud ne bi uvijek morao održati prethodni postupak, već odmah provesti novu glavnu raspravu, tada bi to trebalo sasvim određeno reći.

40. Zaključne napomene

Na temelju prethodne analize, svakako uz uvjet da se može smatrati akuratom, moglo bi se

različito ocijeniti pojedine od predloženih intervencija u Zakon. Za neke bi se moglo reći da su potrebne, odnosno da su primjerene i prihvatljive, za neke da nisu dovoljno domišljene, da nisu adekvatno redigirane i da zbog toga nisu dovoljno “zrele” da bi bile ugrađene u Zakon. Za neke bi se, međutim, moglo ustvrditi da su izraz neshvatljivog “birokratskog formalizma” kojim se nepotrebno ograničavaju prava stranaka i koje bi se zato mogle ocijeniti kao inovacije kojima se ugrožava njihovo temeljno pravo na pravično suđenje. Neke od predloženih intervencija mogu se okvalificirati i kao nedovoljno socijalno osjetljive, kao intervencije koje ponesene izazovima modernističkog (elektroničkog) elitizma previđaju opću razinu komunikacijske kulture, tehničko-tehnološke opremljenosti i financijskog potencijala značajnog dijela stanovništva Hrvatske.

Možda bi u vezi s predloženim novinama trebalo upozoriti da sudski postupci trebaju biti dimenzionirani prema općim mogućnostima njihovih korisnika, građana i drugih pravnih subjekata, da ono što se treba postići nije samo statističko smanjenje broja zaostataka i brzina rješavanja pojedinih predmeta, već i da taj rezultat treba biti legitimiran putem kojim se do toga treba doći – postupkom u kojemu će svakoj od stranaka biti zajamčeno pravo na pravično suđenje i kvalitetnu pravnu zaštitu. Stranke ne bi smjele biti kolateralne žrtve nedovoljne pripremljenosti države i pravosudnog sustava za ispunjavanje njihovih temeljnih zadaća. Insistiranje na daljnjem ograničavanju prava stranaka u parničnom postupku, uz istodobno “omekšavanje” zahtjeva koji se postavljaju pred suce, sve to u uvjetima općeg smanjenja broja sporova i skraćivanja trajanja sudskih postupaka, ne čini se tendencijom koja bi trebala odgovarati temeljnim vrijednostima društva utemeljenog na principima vladavine prava i demokracije. Probleme treba, uz ostalo, rješavati povećanjem opće razine osposobljenosti onih koji sudjeluju u sustavu pružanja pravne zaštite (organizirano, kvalitetno permanentno obrazovanje), njihovim odgovarajućim motiviranjem, što bi trebalo biti praćeno i stvaranjem odgovarajućih prostorno-tehničkih uvjeta. Rješenju postojećih problema ne može pridonijeti samo proceduralna “alkemija”.

Kolokacije u jeziku prava

Oprez je majka mudrosti. Je li joj sporost otac?

Sada kada je ratificirana, kada su ideološko-politička prepucavanja iza nas, možemo hladne glave u tzv. Istanbulskoj konvenciji potražiti definiciju roda (*gender*) i odgovor na pitanje koju ideologiju Konvencija promiče.

Konvencija definira rod kao „društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce“ („*gender*” shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men). Drugim riječima, rod je društveno oblikovana odrednica osobnog identiteta. Društveno oblikovana znači da nije zadana rođenjem, tj. spolom. Prevedeno na konkretan primjer, to znači da iz okolnosti da je neka osoba ženskog spola ne proizlazi nužno da ona nema pravo glasa na izborima (a proizlazilo je, i to takoreći do jučer – u civiliziranoj Švicarskoj još do 1971. godine). Sve ovisi o tome što društvo u svojim propisima kaže. Ako kaže da žena smije glasovati, onda smije. Isto tako, iz okolnosti da je osoba žena ne proizlazi da ne može biti zastupnica u Europarlamentu, ministrica ili predsjednica države. Po istom načelu – načelu društveno oblikovane uloge – ako je društvo odlučilo da je profesionalna briga o djeci prikladna uloga za muškarca, onda muškarac smije odabrati da bude striček u vrtiću, a da mu se pritom nitko ne podsmjehuje. Toliko o rodu. A što je s ideologijom?

Ideologija koju Konvencija promiče je vjera u ljudska prava i ravnopravnost. Stoga i ovaj međunarodni instrument zabranjuje diskriminaciju po bilo kojoj osnovi i promiče zaštitu žrtava nasilja. Istina, Konvencija posebno ističe potrebu zaštite žena i djevojčica od nasilja, što je vidljivo već iz njezinog imena, a naglašeno je i u preambuli (*Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-*

based violence than men...). Ako je priznavanje okolnosti da su žene i djevojčice izložene većem riziku rodno utemeljenog nasilja nego muškarci i da zbog toga zaslužuju posebnu zaštitu sadržaj pojma „rodna ideologija“, onda će se, sigurna sam, mnogi među nama svjesno i namjerno – *knowingly and willfully* – deklarirati kao rodni ideolozi.

Look before you leap, tako kaže engleska uzrečica. Dobro razmisli prije nego kreneš (doslovno: pogledaj prije nego skočiš, a naše krojačice kažu: dvaput mjeri, jedanput reži). Ni s propisima ne valja hitati, pa tako ni s potvrđivanjem međunarodnih ugovora i konvencija. Oprez je majka mudrosti, ali u Hrvatskoj, čini se, vrijedi predmnijevati da joj je sporost otac – barem kad su međunarodni propisi u pitanju (s domaćim je propisima, znamo, upravo obrnut slučaj). Zaključujem to iz podatka da Istanbulska konvencija nije jedini važan međunarodni propis s čijim se potvrđivanjem odugovlačilo ili se odugovlači. Na primjer, Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih osoba od prisilnih nestanaka (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance*) iz 2007. godine ratificirale su nama susjedne Italija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija – neke od njih još 2011. odnosno 2012. godine. Hrvatska još nije. Hoće li ta konvencija biti sljedeći kamen spoticanja, sljedeća prilika za oštrenje ideološko-političkih kopalja i hrana za medije? Veselim se svakom propisu koji osjetljivim društvenim grupama obećava veću zaštitu, pa tako i hrvatskoj ratifikaciji Konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. U Konvenciji nisam prepoznala nikakvu ideologiju koja bi bila protivna onoj po kojoj hrvatsko društvo već sada – i već dugo – funkcionira. Nasilje u obitelji je odavno kriminalizirano, kao i seksualno uznemiravanje, silovanje, prisilni brak... Čak

Piše:

Ivana Bendow
prof.

O autorici:

Ivana Bendow, profesorica engleskog jezika, autorica je dvaju rječnika u nakladi Školske knjige. Pisanje (novinarstvo i esejistiku) studirala je na University of Massachusetts u Sjedinjenim Američkim Državama. Podučava pravnički engleski jezik, prevodi stručne tekstove i sastavlja hrvatsko-engleski pravni rječnik.

i sakaćenje ženskih spolnih organa već imamo na popisu kaznenih djela, iako mi nije poznato da bi u nas bilo takvih slučajeva. Prema svemu sudeći, trebat će samo u svjetlu Konvencije preispitati postojeće domaće propise i njihovu primjenu, pa eventualno pojačati zaštitu žrtve u slučajevima u kojima je ona nedostatna. A pojačana zaštita traži pojačana financijska sredstva („Stranke će osigurati odgovarajuće financijske i ljudske resurse...“). U tom grmu

leži zec – praktičnom, ne ideološkom. Zato se pitam jesmo li na pojedine odredbe Konvencije stavili rezervaciju dok se ne osiguraju sredstva potrebna za eventualno pojačanje zaštite. Slovenija i Srbija jesu. U svakom slučaju, s potvrđivanjem konvencija koje smo potpisali ne bi trebalo odugovlačiti, ako ništa drugo onda radi toga da ne budemo baš zadnji, baš na repu ratifikacijskog događaja. Oprez je majka mudrosti, ali joj sporost nije otac.

oprez je majka mudrosti caution is the mother of wisdom

kamen spoticanja a stumbling block, a sticking point

ideološko-politička prepucavanja ideological and political bickering

odugovlačiti čime to delay something, to drag one's feet on something (učestala metafora, doslovno: vući noge)

Hrvatska je odugovlačila s ratifikacijom

Croatia dragged its feet on ratification

osjetljive društvene grupe vulnerable social groups

društveno oblikovane uloge socially constructed roles

ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men

nasilje u obitelji domestic violence

rodno utemeljeno nasilje gender-based violence

nasilje nad ženama violence against women

oblik diskriminacije žena a form of discrimination against women

djela tjelesnog, spolnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja acts of physical, sexual, psychological or economic violence

prisilni brak a forced marriage

zločini počinjeni u ime takozvane „časti“ crimes committed in the name of so-called „honour“

sakaćenje ženskih spolnih organa female

genital mutilation

bračni drugovi spouses

bivši ili sadašnji bračni drugovi ili partneri former or current spouses or partners

imati za posljedicu, dovesti do to result in, to lead to

imati za posljedicu štetu ili patnju

žena to result in harm or suffering to women

potvrditi, ratificirati konvenciju to ratify a convention

biti vezan Konvencijom to be bound by the Convention

staviti rezervaciju na pojedine odredbe to make a reservation in respect of certain provisions

poduzeti potrebne zakonodavne i druge mjere to take the necessary legislative and other measures

osigurati odgovarajuće financijske i ljudske resurse to allocate appropriate financial and human resources

aktivno pridonijeti sprečavanju svih oblika nasilja to contribute actively to preventing all forms of violence

provoditi kampanje podizanja razine svijesti to conduct awareness-raising campaigns

dovoljan broj odgovarajućih, lako dostupnih skloništa a sufficient number of appropriate, easily accessible shelters

stalno otvorene telefonske linije za pomoć round-the-clock telephone helplines

Jezik pravne struke (dostupnost, pristup, neponištavanje ...)

Komunikacija ili sporazumijevanje jest prijenos poruke od pošiljatelja primatelju. Da bi taj prijenos bio uspješan, primatelj mora moći razumjeti poruku, vjerovati sadržaju poruke i moći pravilno procijeniti važnost primljene poruke za sebe i za druge. Uspješan prijenos poruke, naravno, ne ovisi samo o osposobljenosti (kompetenciji) osobe koja poruku prima (primatelja poruke) nego i o osposobljenosti osobe koja poruku oblikuje (autora, pošiljatelja poruke).

Kao autori velikog broja govorenih i pisanih poruka koje svakodnevno prenosimo, moramo osvijestiti potrebu za trajnim napredovanjem u nastojanju da poruke koje oblikujemo i šaljemo primateljima budu razumljive (da primatelji u poruci mogu razumjeti značenje svake izgovorene i/ili napisane riječi), pravilne (usklađene s normom hrvatskoga standardnog jezika) i jasne (da ih svi primatelji tumače na isti način, da se u vezi sa sadržajem poruke ne kolebaju, da ne traže objašnjenje i sl.). Da bismo u vještinama govorenja i pisanja napredovali, vrlo je korisno povremeno provjeravati kako su primatelji razumjeli poruku ili im na početku govora naglasiti da nas prekinu ako za vrijeme govora upotrijebimo neku riječ koju oni ne razumiju. Također ih možemo potaknuti da nas prekinu ako žele da im manji ili veći dio teksta objasnimo drugim riječima, na drugi način i sl.

dostupnost / pristup

Imenica *dostupnost* i pridjev *dostupan* nastali su od glagola *dostupiti*, tj. *pristupiti*, a njihovo je značenje 'približiti se, prići, pridružiti se'. Imenica *dostupnost* označava 'osobinu onoga

koji je dostupan ili svojstvo onoga što je dostupno'. Imenica *pristup* označava 'prilaz, dolazak'. U *Zakonu o medijima* iz 2004. imenica *dostupnost* upotrijebljena je u skladu s navedenim značenjem. Ono što je, međutim, nepravilno jest to što ta imenice u tekstu Zakona nije upotrijebljene u skladu s gramatičkom normom, odnosno u odgovarajućem padežu. U tekstu prije članka 6. javlja se, naime, naslov *Dostupnost javnim informacijama* umjesto pravilnog *Dostupnost javnih informacija*. Umjesto imenice *dostupnost* također je pravilno mogla biti upotrijebljena imenica *pristup*. Tada bi naslov pravilno glasio *Pristup javnim informacijama*. Premda je sadržajno, značenjski, riječ o gotovo istoznačnom, sinonimnom izrazu, jedno je zakonom osigurati 'dostupnost javnih informacija', a drugo zakonom omogućiti 'pristup javnim informacijama'. Imenica *dostupnost* uza se traži genitiv, npr. 'dostupnost javnih informacija', 'dostupnost provjere brzine interneta', a ne instrumental (nepravilno je 'dostupnost javnim informacijama', 'dostupnost provjerom brzine interneta').

I u članku 6., stavku 3., nepravilno je navedeno da je Čelnik tijela ili pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka dužan (je) sukladno zakonu urediti način davanja informacija za javnost te odrediti osobu **koja osigurava dostupnost javnim informacijama** sukladno ovom i posebnom zakonu. Pravilno je trebalo navesti da je trebalo 'odrediti osobu koja osigurava dostupnost javnih informacija' ili da je trebalo 'odrediti osobu koja osigurava pristup javnim informacijama'. Umjesto izraza *sukladno* pravilno je trebalo upotrijebiti izraz *u skladu s*.

Piše:

.....
izv. prof. dr. sc.
Marko Alerić

O autoru:

Izv. prof. dr. sc. Marko Alerić diplomirao je na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a zatim magistrirao i doktorirao. Na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu zaposlen je kao profesor. Stalni je stručni suradnik Radio Sljemena u emisiji "Hrvatski naš svagdašnji". Suautor je knjige "Hrvatski u upotrebi".

Ispravljavanje odstupanja (pogrešaka)

... u cijelosti su **sukladne** odredbama članka 69. Zakona o općem upravnom postupku koje propisuju sadržaj izreke rješenja, a **niti postoji nesklad** između izreke i obrazloženja tog rješenja. ... u cijelosti su **u skladu s** odredbama članka 69. (...)

... a **ne postoji ni nesklad** između izreke (...) ili ... a postoji sklad između izreke (...)

***

Isto je tako dokazano da se – **ne poništavanjem** i **ne proglašavanjem** djelomičnog rješenja Ureda klasa (...) te **ne poništavanjem** svih pravnih posljedica koje je takvo rješenje proizvelo – osporenom presudom Upravnog suda podnositelju ustavne tužbe (...) **povrjeđuje** i ustavno pravo iz stavka 1. članka 48. Ustava.

... **neponištanjem** i **neproglašavanjem** djelomičnog rješenja (...) te **neponištanjem** svih pravnih posljedica (...)

... **povređuje** i ustavno pravo (...)

***

Ništavim se proglašava rješenje koje je donio organ bez prethodnog **zahtijeva** stranke (članak 126), a na koje rješenje stranka nije naknadno, izrično ili prešutno pristala...

... **ništavnim** se proglašava rješenje...

... bez prethodnog **zahtijeva** (ovdje se radi o imenici zahtjev, a ne o glagolu zahtijevati)

... članak 126. (ovdje se radi o rednom broju, a iza njega obavezno dolazi točka)

... iz članka 190. **stavka** 1. i 2., **u svezi** članka 52. Kaznenog zakona...

... iz članka 190. **stavaka** 1. i 2. ...

... **u vezi s člankom** 52. Kaznenog zakona...

***

Također, po **ocijeni** ovog tijela ne postoje ni povrede odredbi članaka 9. i 75. ...

Također, po **ocjeni** ovog tijela ne postoje ni povrede odredbe (pravilno je i **odredaba**)...

***

Podnositelj prvi **puta** u istom kaznenom predmetu nakon podizanja optužnice podnosi ustavnu tužbu...

Podnositelj prvi **put** u istom kaznenom predmetu nakon podizanja optužnice podnosi ustavnu tužbu...

***

...temelji se na **zasadima**...

... temelji se na **zasadama**... (imenica **zasada** jest ženskog roda, a ne muškog roda)

***

Trebalo se **skoncentrirati** na navedeni problem. Trebalo se **koncentrirati** na navedeni problem (glagol **koncentrirati** znači **usredotočiti**; umjesto **koncentrirati** nepravilan je glagol **skoncentrirati** jer latinski prijedlog **con** već znači **s, sa**)

***

... **dubiozna** situacija...

... dvojbena situacija (**nedoumica, dilema**)

***

Cilj je postići **konzensus** u ključnim, strateškim pitanjima.

Cilj je postići **konsenzus** u ključnim, strateškim pitanjima.

***

... sustav **dvaju** stranaka / sustav **dvije** stranke

... sustav **dviju** stranaka

***

... **pravorjek** ima snagu pravomoćne sudske presude...

... **pravorijek** ima snagu pravomoćne sudske presude... (imenica **pravorijek** nastala je od riječi **pravo** i **riječ** i pravilno se piše **pravorijek**)

***

... **postepeno** će biti poduzete sve potrebne mjere...

... **postupno** će biti poduzete sve potrebne mjere... (prilog **postupno** znači 'pomalo, u fazama, od točke do točke')

***

... ispunjenje tog uvjeta donosi brojne **benefite**...

... ispunjenje tog uvjeta donosi brojne **povlastice** (prednosti, olakšice, mogućnosti)...

***

Često se raspravlja o tome koji su uzroci **delinkventnog** ponašanja.

Često se raspravlja o tome koji su uzroci **delinkventnog** ponašanja. (Pravilno se piše: **delinkvent, delinkvencija, delinkventnost, delinkventica** i sl.)

***

Priznanje u tom slučaju nije **olaka** okolnost.

Priznanje u tom slučaju nije **olakotna** okolnost. (Pravilno je **olakotna** i **olakšavajuća**. Pridjev **olakotan** tvoren je od prijedlog **o** i pridjeva **lak** i znači 'koji ublažava odgovornost, olakšavajući')

Dana 18. travnja 2018. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

MARIJA BAJAMIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u MAKARSKOJ.

MATIJA GRABAR
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

FILIP GRADIŠEK
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

IVAN IVANDIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

TINA JOKIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

JOSIPA JURČIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SANDRA KOZIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DANKO KRZNDAR
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MATIJA MAGERL
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

PETRA MEDVED
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. travnja 2018.
godine, sa
sjedištem ureda
u VARAŽDINU.

MARKO MILOŠEVIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**ZRINKA MUSTAFA
PRELIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. travnja 2018.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**IVA PALAKOVIĆ
JERKOVIĆ**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u KARLOVCU.

**TAJANA POTOČKI
SIGMUND**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

TONI PRIMORAC
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u RIJECI.

TEA RADMILO
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. travnja 2018.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

ANA ŠKEVIN
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ŠIBENIKU.

**DINO ŠPANJOL
VARENINA**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u RABU.

ANDREJ ŽMIKIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9. travnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

*Dopredsjednik
HOK-a Mladen
Klasić s novim
članovima*

Dana 16. svibnja 2018. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

**ALEKSANDAR
ALEKSOVSKI**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u KRIŽEVcima.

MARIN BUVINIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u UMAGU.

MARTA DONKOV
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

LIDIJA GEPERT
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**DOMAGOJ
GREGURIĆ**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

IVAN GRŽIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**MAJA
HARAMUSTEK**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MLADEN JANIČIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**MARTINA KRAŠ
CESAREC**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u VARAŽDINU.

FILIP KUFRIN
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
7. svibnja 2018.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

VIKTOR MAKOVAC
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 7. svibnja
2018. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**ANDRIJA
MILOŠEVIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
7. svibnja 2018.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZADRU.

LEA MUŽIĆ
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

**SAMIR
 NESLANOVIĆ**
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u PULI.

ANA NOVAKOVIĆ
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

VIKTOR PEZELJ
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u RIJECI.

BRANIMIR ROZIĆ
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u DUBROVNIKU.

MARINA STANIĆ
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZADRU.

VALENTINA ŠOKEC
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

KRISTINA TIBAUT
 Odboren upis na
 sjednici Izvršnog
 odbora 7. svibnja
 2018. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

*Predsjednik
 HOK-a Robert
 Travaš s novim
 članovima*

Zapisnik s izvanredne sjednice Skupštine Hrvatske odvjetničke komore, održane 3. veljače 2018. godine s početkom u 11 sati u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore, Koturaška 53/II., Zagreb

Robert Travaš:

Dame i gospodo, kolegice i kolege, otvaram izvanrednu sjednicu Skupštine Hrvatske odvjetničke komore.

Sve vas pozdravljam i zahvaljujem na dolasku.

Prije početka Skupštine i radnog dijela imamo uvijek dužnost i želju sjetiti se kolega koji od zadnje Skupštine, održane 7. srpnja 2017. godine, pa do danas više nisu s nama.

To su: Dragan Zorić iz Biograda na Moru, Damir Mijatović iz Zagreba, Milenko Umićević iz Zagreba, Stjepan Kuzman iz Dubrovnika, Dario Prpić iz Zagreba, Zoran Parfenjuk iz Zagreba, Ivica Mišura iz Splita, Slavko Bagić iz Zagreba, Ivan Dijanošić iz Ludbrega, Boško Bebić iz Splita, Ante Ban iz Splita, Nikola Dropuljić iz Imotskog, Boris Relić iz Siska, Željko Vidović iz Dubrovnika, Vladimir Puljić iz Dubrovnika, Marijan Hanžeković iz Zagreba.

Molim vas da im minutom šutnje odamo počast. Slava im!

U skladu s člankom 2. Poslovnika o radu Skupštine HOK-a, u svojstvu predsjednika Radnog predsjedništva rukovodi predsjednik Komore.

Utvrđuje se broj nazočnih članova Skupštine, ukupan broj članova je 125 delegata. Skupština se može održati i donositi pravovaljane odluke, ako joj prisustvuje većina članova, a donosi odluke većinom glasova prisutnih članova.

U slučaju da neki delegat ima zabranu ili obustavu obavljanja odvjetništva, nema pravo sudjelovati u radu Skupštine, pa se odredbe Statuta o broju članova Skupštine i o kvorumu prilagođuju smanjenom broju članova.

Danas ćemo imati 38 članova bivšeg i sadašnjeg Upravnog odbora koji neće imati pravo glasa, zato jer su sudjelovali u radu prvostupanjskog tijela koje je donijelo odluke o njegovim žalbama.

Skupštinu ove godine čini 125 predstavnika, i to 24 po položaju i 101 predstavnik izabran od odvjetničkih zborova.

Kvorum imamo ako je na Skupštini nazočno 63 delegata.

Na temelju službene evidencije koja mi je sada donesena, konstatiram da je ovogodišnjoj Skupštini u ovom trenutku nazočan 91 predstavnik, što znači da imamo kvorum iz članka 11. Statuta Hrvatske odvjetničke komore i da možemo raditi na ovoj Skupštini.

Utvrđujem da se Skupština može održati i donositi pravovaljane odluke.

Prelazimo na točku 1.

Moramo pristupiti izboru četiri člana Radnog predsjedništva, zapisničara i dva ovjervitelja zapisnika.

U skladu s člankom 3. Poslovnika, prijedlog za članove Radnog predsjedništva, zapisničara i dva ovjervitelja zapisnika dao je sazivatelj Skupštine – Upravni odbor HOK-a na sjednici održanoj 2. veljače 2018. godine.

Prijedlog za članove tih radnih tijela može dati i svaki član Skupštine na samoj Skupštini, pa ako to želite izvolite se javiti za riječ kada iznesem prijedlog Upravnog odbora.

Ako postoji samo jedan prijedlog, izbori se mogu provesti aklamacijom ili javnim glasovanjem većinom glasova prisutnih članova Skupštine. Ako

postoji više prijedloga – a prijedlog može dati svaki član Skupštine na samoj skupštini – javno glasanje, za svakog predloženog kandidata održava se zasebno, a izabrani su oni članovi koji su dobili najveći broj glasova.

Radno predsjedništvo: za predsjednika u Radnom predsjedništvu, u skladu s člankom 2. stavkom 1. Poslovnika, predlaže se predsjednik HOK-a Robert Travaš.

Upravni odbor HOK-a na jučerašnjoj je sjednici za članove Radnog predsjedništva predložio: mr. sc. Andreju Fileš Ružić, odvjetnicu u Varaždinu, Veru Vlahović, odvjetnicu u Bjelovaru, Radivoja Mačešića Biscuolija, odvjetnika u Puli i Marijana Bruketu, odvjetnika u Požegi.

Želi li netko na ovoj Skupštini predložiti nekoga drugog?

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s ovim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Ako nema, konstatiram da smo izabrali članove Radnog predsjedništva i molim ih da zauzmu mjesta za ovim stolom.

Za zapisničara je Upravni odbor na svojoj jučerašnjoj sjednici predložio kolegicu Irenu Tušak Miletić, odvjetnicu iz Zagreba.

Želi li netko na ovoj Skupštini predložiti nekoga drugog?

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s ovim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Ako nema, konstatiram da smo za zapisničara izabrali Irenu Tušak Miletić, odvjetnicu u Zagrebu.

Za dva ovjerovitelja zapisnika Upravni odbor predložio je Marija Jankovića, odvjetnika u Zagrebu i Berislava Živkovića, odvjetnika u Zagrebu:

Želi li netko na ovoj Skupštini predložiti nekoga drugog?

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s ovim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Ako nema, konstatiram da smo izabrali dva ovjerovitelja zapisnika, kolege Jankovića i Živkovića.

U skladu s člankom 12. Poslovnika, predlažem da se vrijeme izlaganja pojedinog člana Skupštine koji sudjeluje u raspravi o pojedinim pitanjima ograniči na pet minuta, a riječ će se, u skladu s člankom 8.

Poslovnika, dati isključivo nazočnim članovima Skupštine, po redu kojim su se prijavili za raspravu, pri čemu se o svakoj točki dnevnog reda može raspravljati samo jedanput.

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s ovim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Konstatiram da smo usvojili ovaj način izlaganja na Skupštini od strane pojedinih delegata.

U skladu s člankom 6. Poslovnika, Radno predsjedništvo predlaže Skupštini usvajanje prijedloga dnevnog reda koji je objavljen u pozivu za Skupštinu u glasilima i koji ste dobili poštom.

Na temelju članka 6. stavka 3. Poslovnika o radu Skupštine Hrvatske odvjetničke komore, Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore, na sjednici održanoj 2. veljače 2018., predložio je dopunu dnevnog reda. Prijedlog dopune dnevnog reda dobili ste prije sjednice, sa sljedećim točkama:

22. Žalba Damira Jelušića, izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9852/14-5 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti socijalnog prava.

23. Rasprava o točki 22.

24. Donošenje odluke o točki 22.

25. Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 5609/15-5 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti ustavnog prava.

26. Rasprava o točki 25.

27. Donošenje odluke o točki 25.

28. Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9853/14-4 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti sportskog prava.

29. Rasprava o točki 28.

30. Donošenje odluke o točki 28.

31. Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 10228/13-4 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti medijskog prava

32. Rasprava o točki 31.

33. Donošenje odluke o točki 31.

Uz ovaj prijedlog dopune dnevnog reda izvješćujem vas da je Upravni odbor jučer donio odluku o obustavi postupaka *ex lege* a riječ je o točkama 7., 10., 13. i 16. dnevnog reda iz razloga članka 46. st. 5. ZUP-a koji kaže: "Kad se tijekom postupka utvrdi da više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje

postupka, rješenjem će se obustaviti postupak.” Konkretni postupci vodili su se zbog nedonošenja rješenja, odnosno zbog šutnje administracije, pa je nalog suda bio da Komora na Skupštini odluči o žalbama kolege. Kako su u međuvremenu donesena rješenja kojima je zahtjev kolege odbijen, i kako je predložena dopuna dnevnog reda sa žalbama kolege na ta rješenja, Upravni odbor jučer je odlučio o točkama kako sam rekao i *ex lege* obustavio te postupke. Zbog toga dopunski predlažem da ova Skupština usvoji prijedlog Upravnog odbora da se s današnjeg dnevnog reda skinu točke 7., 10., 13. i 16., odnosno od točke 7. do točke 18., jer e tu riječ i o raspravama i o odlukama o tim žalbama.

Dakle, stavljam na glasovanje usvajanje dnevnog reda s dopunom koju ste dobili i sa skidanjem točaka od 7. do 18. dnevnog reda ove Skupštine iz razloga koje sam vam upravo rekao.

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s tim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Usvaja se jednoglasno prijedlog dnevnog reda s dopunom dnevnog reda.

Točka 3. je ovjera zapisnika Skupštine Hrvatske odvjetničke komore održane 8. srpnja 2017. godine. Taj je zapisnik u cijelosti objavljen u glasilu i časopisu *Odvjetnik* br. 9-10/17.

Ima li netko primjedbe na zapisnik?

Traži li netko kakav ispravak zapisnika?

Ako nema, konstatiram da je Skupština ovjerila zapisnik s prošlogodišnje Skupštine.

U skladu s odlukom Upravnog odbora od 28. listopada 2017., izvjestitelj po točkama 4. te u skladu s odlukom Upravnog odbora od 2. veljače 2018. izvjestitelj po točkama 22., 25., 28. i 31. je kolega Mladen Klasić.

Prije prelaska na točku 4., svi članovi Upravnog odbora u sadašnjem sazivu i bivšem sazivu, dakle svi članovi u razdoblju od 2012. do 2018. godine, na ovoj Skupštini nemaju pravo glasa o odlukama po žalbama kolege Damira Jelušića, jer su sudjelovali u prvostupanjskom radu i u odlukama Upravnog odbora.

Pročitat ću imena tih kolega: Leo Andreis, Nada Badurina, Emir Bahtijarević, Branko Baica, Krešimir Bogdan, Ive Brkić, Želimir Brozović, Marijan Bruketa, Dragan Crnković, Anton Etinger, Andreja Fileš Ružić, Jadran Franceschi, Igor Hrabar, Srećko Ilić, Alen Jakobović, Mario Janković, Ljiljana Jedvaj

Peterlin, Mladen Klasić, Ivan Kobaš, Mićo Ljubenko, Radivoj Mačević Biscuoli, Nenad Mamula, Du-bravko Marjanović, Darko Milić, koji je zamjena za Zorana Vukića, ali je jučer sudjelovao u radu Upravnog odbora pa je i on izuzet od glasovanja, Ingrid Mohorovićić Gjanković, Zdenka Monterisi, Marin Mrklić, Bruno Pelicarić, Ranko Pelicarić, Matija Potočnjak, Mladen Sučević, Josip Šurjak, Robert Travaš, Irena Tušak Miletić, Vera Vlahović, Toni Vukičević, Berislav Živković i Ante Župić.

Kod pojedinih odluka još će biti izuzeti članovi povjerenstva koji su sudjelovali u radu.

Molim navedene kolege da ne glasuju po točkama koje se tiču žalbi kolege Jelušića.

Vi znate naš Pravilnik o specijalizaciji. U donošenju odluke sudjeluje Povjerenstvo u kojem su eminentni stručnjaci, profesori na pravnim fakultetima itd. Ti su postupci provedeni u skladu s Pravilnikom, stručno se raspravljalo o njima. Kako bismo ispunili ono što nam je Sud naložio, mi smo morali održati danas ovu Skupštinu da Komora ne bi kršila zakone i da joj ne bi prijetila kazna.

Prelazimo na točku 4. Žalba Damira Jelušića, izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 10227/13-2 od 13. prosinca 2014. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti građanskog prava.

Mladen Klasić:

Riječ je o predmetu u kojem je Skupština već jednom odlučivala i donijela je odluku kojom je odbila žalbu kolege Jelušića koji je nakon toga pokrenuo upravni spor u kojem je Upravni sud u Rijeci, zbog jedne procesne pogreške prema ocjeni Suda, ukinuo tu odluku i vratio predmet na ponovni postupak. Sud je zauzeo stanovište da je pravo kolege Jelušića bilo u dijelu, jer mu nije bio stavljen na raspolaganje čitav spis predmeta nego samo parcijalni dio spisa. Kako je istovremeno s podnošenjem tada žalbe odnosno tužbe Upravnom sudu pokrenuo i postupak za ocjenu ustavnosti tog istog Pravilnika prema kojem je tražio da mu se prizna specijalnost, morali smo čitav spis dostaviti Ustavnome sudu. Mi smo ga dostavili i nismo imali mogućnost omogućiti uvid sve dok Ustavni sud nije riješio i vratio nam taj spis. U međuvremenu je došlo do takve odluke, nakon toga mi smo kolegi omogućili uvid, on je po punomoćniku izvršio uvid u spis i sada ponovno rješavam tu žalbu koja je bila predmetom već ranijeg rješavanja. Ova žalba, koja je podnesena u

odnosu na ovu materiju, izjavljena je i od ovlaštene osobe u roku i sadrži sve što treba sadržavati. Upravni odbor kao prvostupanjsko tijelo ispitao je žalbu i sa stanovišta svrsishodnosti odnosno svrhovitosti navoda žalbe, jer prema ZUP-u ima pravo sam otkloniti određene nedostatke ako smatra da su počinjeni i na taj način ubrzati postupak. Mi smo analizom tog predmeta utvrdili da nisu počinjeni nikakvi propusti i da nema osnove da Upravni odbor mijenja svoju odluku, te je iz tog razloga žalba prosljeđena na rješavanje Skupštini.

Robert Travaš:

Prelazimo na točku 5., što je rasprava o točki 4., te na točku 6., što je donošenje odluke o točki 4.

Stavljam na glasanje, uz izuzeće kolega koji ne mogu glasati.

Stavljam na glasanje:

Tko je za to da se žalba usvoji?

Tko je za to da se žalba odbije?

Ima li netko suzdržan?

Tri suzdržana.

Konstatiram da je 50 glasova bilo za to da se žalba odbije i tri glasa suzdržana.

Donesena je odluka da se odbija žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 10227/13-2 od 13. prosinca 2014. iz toč. 4. Kako smo s dnevnog reda skinuli točke od 7. do 18., prelazimo na točku 19.

Ovdje glasuju svi, nije riječ o žalbi kolege Jelušića, iskoristili smo ovu Skupštinu, pa ona glasi:” Prijedlog odluke o ustanovljenju Godišnje nagrade Mario Kos za najbolji stručni članak objavljen u časopisu Odvjetnik”.

Objašnjenje ste dobili u materijalima, time se želi i odati počast našem kolegi Mariju Kosu koji je puno napravio za hrvatsko odvjetništvo i HOK, a i motivirati kolege da pišu stručne članke u našem listu Odvjetnik.

Otvaram raspravu po točki 19.

Želi li netko raspravljati? Ako ne, idemo dalje.

Donošenje odluke o točki 19.

Služu li se predstavnici na ovoj Skupštini s ovim prijedlogom?

Ima li netko protiv?

Ima li netko suzdržan?

Donosimo odluku: Skupština Hrvatske odvjetničke komore, na temelju ovlaštenja iz članka 7. st. 1. toč. 13. Statuta Hrvatske odvjetničke komore (NN 115/13), na sjednici održanoj dana 3. veljače 2018.

godine, donijela je sljedeću:

ODLUKU

O USTANOVLJENJU NAGRADE MARIO KOS ZA NAJBOLJI ČLANAK OBJAVLJEN U ČASOPISU “ODVJETNIK”.

Članak 1.

Ustanovljuje se Nagrada Mario Kos za najbolji stručni članak objavljen u časopisu “Odvjetnik”.

Članak 2.

Za provođenje ove Odluke Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore donosi Pravilnik.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom prihvaćanja od strane Skupštine Hrvatske odvjetničke komore.

Jednoglasno! Hvala!

Prelazimo na točku 22., žalba Damira Jelušića, izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9852/14-5 od 2. prosinca 2017., donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti socijalnog prava.

Mladen Klasić:

Upravni odbor, kao prvostupanjsko tijelo, razmotrio je žalbu i u sklopu rada prvostupanjskog tijela po žalbi utvrdio da je ona podnesena od ovlaštene osobe, da sadrži sve što mora sadržavati, da je podnesena u zakonskom roku, ispitujući sadržaj žalbe utvrdio je da ne nalazi niti jednog elementa na temelju kojeg bi mijenjalo svoju odluku, odnosno da bi bilo koji dio svoje odluke doveo pod znak pitanja. Povjerenstvo je dalo određene prijedloge na temelju kojih je doneseno rješenje, i na Skupštini je da odluči hoće li prihvatiti žalbu ili ne.

Robert Travaš:

Prelazimo na točku 23., to je rasprava o točki 22. i na točku 24., to je donošenje odluke o točki 22.

Dodatno uz članove Upravnog odbora za koje sam rekao da ne mogu glasovati, ne može glasovati ni kolegica Maša Gluhinić koja je bila članica Povjerenstva.

Stavljam na glasanje:

Tko je za to da se žalba usvoji?

Nitko.

Tko je za to da se žalba odbije?

Konstatiram da je 49 delegata glasalo za odluku da se odbije žalba, a tri su bila suzdržana.

Konstatiram da je donesena odluka da se odbija žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9852/14-5 od 2.

prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti socijalnog prava pod toč. 22. Prelazimo na točku 25.

Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 5609/15-5 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti ustavnog prava.

Mladen Klasić:

Žalba je izjavljena od ovlaštene osobe u zakonom propisanom roku, u svom sadržaju ima sve što žalba mora sadržavati, njezin sadržaj nije takav da bi doveo u pitanje odluku prvostupanjskog tijela, pa prvostupanjsko tijelo nije našlo da bi moglo bilo što izmijeniti u svojoj odluci.

Robert Travaš:

Prelazimo na točku 26., to je rasprava o točki 25., te na točku 27. a to je donošenje odluke o točki 25. Dakle glasaju svi osim članova Upravnog odbora, oni ne smiju glasovati.

Stavljam na glasanje:

Tko je za to da se žalba usvoji?

Nitko.

Tko je za to da se žalba odbije?

50 glasova da se odbije žalba i tri suzdržana.

Konstatiram da se odbija žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 5609/2015-5 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti ustavnog prava iz toč. 25.

Prelazimo na točku 28.

Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9853/14-4 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti sportskog prava.

Mladen Klasić:

Žalba je izjavljena od ovlaštene osobe u zakonom propisanom roku, u svom sadržaju ima sve što žalba mora sadržavati, njezin sadržaj nije takav da bi doveo u pitanje odluku prvostupanjskog tijela, pa prvostupanjsko tijelo nije našlo da bi moglo bilo što izmijeniti u svojoj odluci.

Robert Travaš:

Prelazimo na točku 29., a to je rasprava o točki 28. i zatim na točku 30., odnosno donošenje odluke o točki 28.

Stavljam na glasanje:

Tko je za to da se žalba usvoji?

Nitko.

Tko je za to da se žalba odbije?

50 kolega glasalo je da se odbije žalba, dva su bila suzdržana.

Konstatiram da smo usvojili odluku da se odbija žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 9853/2014-4 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti sportskog prava i potvrđuje rješenje UO HOK-a broj 9853/2014-4 od 2. prosinca 2017.

Prelazimo na točku 31.

Žalba Damira Jelušića izjavljena protiv rješenja Upravnog odbora HOK-a broj 10228/13-4 od 2. prosinca 2017. donesenog u postupku za priznanje specijalnosti iz oblasti medijskog prava

Mladen Klasić:

Jednako kao i sve do sada razmotrene žalbe i ova je žalba izjavljena od ovlaštene osobe u zakonom propisanom roku, u svom sadržaju ima sve što žalba mora sadržavati, njezin sadržaj nije takav da bi doveo u pitanje odluku prvostupanjskog tijela, pa prvostupanjsko tijelo nije našlo da bi moglo bilo što izmijeniti u svojoj odluci.

Robert Travaš:

Prelazimo na točku 32., a to je rasprava o točki 31., te zatim na točku 33., odnosno donošenje odluke o točki 31.

S time da ovdje dodajem da uz članove Upravnog odbora koje sam već pročitao i koji ne mogu glasovati, ne može glasovati ni kolegica Tamara Sardelić koja je bila član Povjerenstva za donošenje odluke.

Stavljam na glasanje:

Tko je za to da se žalba usvoji?

Nitko.

Tko je za to da se žalba odbije?

50 kolega glasovalo je da se odbije žalba, a dvoje su bili suzdržani.

Konstatiram da smo donijeli odluku da se odbija žalba Damira Jelušića pod točkom 31. dnevnog reda.

Poštovane kolegice i kolege, ovime smo došli do završetka radnog dijela naše Skupštine, zahvaljujem svima što ste došli i vidimo se na izbornoj Skupštini u srpnju. Vidimo se i prije na Danu hrvatskih odvjetnika.

Pozivam vas na zajednički ručak.

(Skupština je završena u 11:36)

Tomislav Milosavljević (1936. – 2018.)

Poštovana gospođo Orfelia, poštovani Nataša i Saša, obitelji i rodbino, kolegice i kolege, dragi prijatelji,

kad smo u ponedjeljak saznali da nas je napustio naš dragi kolega Tomislav, teško smo prihvatili vijest da je izgubio svoju posljednju životnu bitku.

Prije nešto manje od tri godine, u srpnju 2015. godine, u veselom raspoloženju i veselom društvu, na našem tradicionalnom susretu prije godišnjih odmora, obilježili smo i njegov odlazak u mirovinu. Šalili smo se kako je zaista vrijeme za mirovinu, nakon više od šezdeset godina radnog staža.

No i dalje smo ga često viđali. Više ne u sudskih hodnicima, već na onim našim cestama oko Suda, crkve sv. Vida i naravno oko "Premijeru" i u njemu kamo bi često dolazio. Više ne u odijelu i s aktovkom, već vrlo često u trenirci i tenisicama. Rado bi se zaustavio, popričao, izmijenio novosti, nasmiješen i vedar, s nekim novim vicem, dogodovštinom ili nekom šaljivom uspomenom iz doba dugogodišnjeg rada u pravosuđu. Za svih nas koji svakodnevno prolazimo tim putem, ostao je i dalje dio nas, dio naše svakodnevnice.

Zato je vijest o odlasku dočekana s nevjericom i tugom. Nije još trebalo biti vrijeme odlaska.

Na njegov životni put podsjetit ćemo se sutra na komemoraciji u prostorijama Riječkog odvjetničkog zbora.

Njegov životni put nije bio jednostavan. Prerana smrt majke, teške godine Drugoga svjetskog rata, poslijeratna neimaština. Rano se morao boriti i raditi kako bi osigurao osnovnu životnu egzistenciju za sebe i svoje najmilije.

Ipak je uspješno, brzo i relativno rano, diplomirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu te nastavio graditi karijeru kao iznimno stručan i uspješan pravnik. Više od 50 godina proveo je na poslovima u pravosuđu, bilo u doba kada je radio kao sudac na našem Općinskom i Okružnom sudu, bilo u doba kada je bio odvjetnik.

Generacije mlađih kolega pamtit će ga kao svog mentora, kao principala, koji im je pomagao i učio ih prvim, nesigurnim koracima nakon diplome.

Godinama smo se sretali na sudskim hodnicima. Uvijek su to bili srdačni i zabavni pozdravi i razgovori s kolegama, sucima, suradnicima. No, sasvim druga situacija nastala bi u sudnici. Nije bilo nimalo jednostavno imati ga na protivnoj strani. Bio je oštar i težak protivnik. Značilo je to da treba biti maksimalno oprezan, pažljiv, uložiti mnogo truda i pratiti svaki njegov korak. Majstorski, prepredeno, lukavo, znalacki i odlučno bi do krajnjih granica iskoristio sva pravna i druga dozvoljena sredstva, kako bi ostvario interese svoje stranke i svoj cilj.

Opraštamo se danas s tugom i poštovanjem. Naš Zbor i pravosuđe ostali su bez stručnjaka i kolege, osobe koja je posjedovala osobnost, karakteristične osobine po kojima ćemo ga pamtiti. Vjerujemo da će ostati dugo prisutan u našim razgovorima i sjećanjima.

Svaki odlazak stiže prerano, nenadoknadiv je gubitak za njegovu obitelj, rodbinu i prijatelje. Gubitak je to i za nas odvjetnike ovoga kraja, koji su izgubili cijenjenog i poštovanog kolegu.

U ime Hrvatske odvjetničke komore, u ime Riječkog odvjetničkog zbora i u svoje osobno ime, izražavam najdublju sućut obitelji, osobito supruzi Orfeliji, kćeri Nataši i sinu Saši, te unucima Ivoni, Nicoli i Marcu. Svima kojima je bio blizak, koji su ga voljeli, kojima će nedostajati, a vjerujem da je takvih mnogo, izražavam iskrenu sućut.

Dragi kolega Tomice, neka Vam je laka ova naša primorska zemlja.

Počivajte u miru!

(Govor Nade Badurine, predsjednice Riječkog odvjetničkog zbora, održan na posljednjem ispraćaju odvjetnika Tomislava Milosavljevića na riječkom groblju Kozala 26. travnja 2018. godine)

Tomislav Milosavljević

Poštovana gospođo Orfelija, Nataša, Saša, poštovana obitelji Milosavljević, kolegice i kolege, dragi prijatelji,

dozvolite mi da se kao preuzimatelj ureda kolege Milosavljevića pri njegovu odlasku u mirovinu, s kojim sam nastavio surađivati i družiti se posljednjih godina, obratim i upoznam vas s nekoliko osnovnih podataka iz njegove biografije.

Rođen je 3. kolovoza 1936. u Jošju, općina Kruševac. U najranijem djetinjstvu ostaje bez majke, pa brigu o njemu preuzima otac te njegove kasnije supruge. Iz partizanske obitelji, nakon Drugoga svjetskog rata, u teškim materijalnim uvjetima, nakon završetka niže gimnazije, svoje školovanje nastavlja u podoficirskoj školi u Bileći i Sarajevu. Prvo zaposlenje dobiva u Komandi garnizona Pula 1957. U siječnju 1959. premješten je u Komandu garnizona u Rijeci i od tada stalno živi i radi u našem gradu.

Završava gimnaziju Mirko Lenac u Rijeci te se 1961. zapošljava u tadašnjem OSUP-u na poslovima isljednika-istražitelja. Istovremeno upisuje studij na Pravnom fakultetu u Zagrebu koji uz posao uspješno završava i diplomira već u travnju 1965.

Godine 1966. odlazi u Gazu gdje pri stožeru OUN-a radi na pravnim poslovima, izvidima i istragama za pripadnike snaga Ujedinjenih naroda. Nakon povratka u Rijeku, prelazi na rad u tada Okružni sud u Rijeci kao sudački pripravnik, a nakon položenog pravosudnog ispita 1968. izabran je za suca Općinskoga suda, a potom Okružnoga suda u Rijeci.

Karijeru nastavlja kao odvjetnik 1971. Odvjetništvom se bavi sve do početka 1978. kada se ponovno vraća na Okružni sud u Rijeci kao građanski i potom istražni sudac. Dana 16. studenoga 1987. ponovo se upisuje u imenik Hrvatske odvjetničke komore, te od tada kontinuirano obavlja odvjetničku djelatnost sve do 31. svibnja 2015., kada odlazi u mirovinu.

Dragi moj kolega Tomislave, ni danas ne vjerujem da više niste s nama, ni danas ne vjerujem da više nećemo uz kavu razgovarati o odvjetništvu, pravosuđu, sudskoj praksi, zakonima, sportu, općenito o životu. Neću nikada zaboraviti trenutak, kada ste me prije tri godine pozvali i rekli mi: *“Kolega, u Vas imam povjerenje, Vi ćete preuzeti moj ured nakon mojeg odlaska u mirovinu”*. Ostao sam iznenađen, nisam očekivao da ću imati čast nastaviti raditi na predmetima na kojima je kolega radio. Nisam očekivao da ću kao mladi odvjetnik učiti od profesionalca kao što je Tomislav Milosavljević.

Njegova predanost poslu, temeljitost, ažurnost u radu i profesionalni pristup svakoj stranci uistinu su me zadivili. Iskustvo koje je kolega imao u svojoj dugogodišnjoj karijeri uistinu je od neprocjenjive vrijednosti. Često mi je govorio o svojoj karijeri, o sebi kao mladom pravniku, sucu i odvjetniku. Moram priznati da sam uživao slušati ga, jer je kolega Milosavljević posao koji je volio radio predano i odgovorno.

U svom dugogodišnjem radu u odvjetništvu redovito je u svom uredu omogućio obavljanje odvjetničke vježbe mladim pravnicima od kojih su mnogi danas kolege odvjetnici ili priznati stručnjaci u pravosuđu i drugim institucijama.

I nakon odlaska u mirovinu volio je analizirati sve predmete koje sam preuzeo i davati mi svoje mišljenja i prijedloge. Njegovo znanje i iskustvo bilo je uistinu veliko, a učiti od njega bila mi je čast. Prema svojim kolegama i strankama bio je korektan i svatko tko je s njim bio u poslovnom kontaktu pamtit će ga po dobrom. Pomogao mi je kao kolegi i prijatelju, davao mi je podršku i prijedloge u privatnom životu, na čemu sam mu zahvalan.

Kolega Milosavljević nije otišao na onaj svijet samo kao vrhunski pravnik. Kolega Milosavljević ostavio je iza sebe veliku i složnu obitelj. Ostavio je svoju voljenu suprugu koja mu je

bila velika potpora, kako u privatnom tako i u profesionalnom životu. Podigao je i na pravi put izveo svoju djecu koja će nesumnjivo nastaviti trasiranim putevima svoga oca, i koja će se znati i sjećati svog oca i nakon smrti, jer on to nesumnjivo zaslužuje.

Tomislav je volio život, volio je sport, a posebice nogomet koji je igrao do pred nekoliko godina. Volio mi se ponedjeljkom pohvaliti kako je njegova *ubojita* ljevica opet postizala pogotke. Kolega Milosavljević dirnuo je mene, a vjerujem i sve koji su imali čast i zadovoljstvo raditi s njime, bio je vedrog duha i smisla za humor. Njegov životni put, ustrajan rad i skromnost koju je imao, mogu biti primjer kako se samo poštenim radom mogu ostvariti rezultati. Njegov iskreni osmijeh obilježio je našu suradnju. Krenuli smo surađivati prije tri godine u veselom raspoloženju, a naš zadnji susret bio je nedavno u mojem uredu kada je s osmijehom došao na vrata i pitao me: "Kolega, gdje je Vaš vježbenik da nam nešto zapjeva?" Ubrzo je došao kolega i pjesma je krenula. Završilo je onako kako je počelo, onako kako i treba završiti. Kolega Tomislave, hvala na svemu!

(Govor Samira Ilijazija, odvjetnika u Rijeci, održan na komemoraciji odvjetniku Tomislavu Milosavljeviću u Riječkome odvjetničkom zboru 27. travnja 2018. godine)

Upute za autore

Radovi se objavljuju na hrvatskom jeziku.

Ako rukopis zadovoljava kriterije časopisa, upućuje se na recenziju. Časopis/izdavač samostalno odlučuju o objavi rada.

Svaki rukopis ocjenjuju najmanje dva nepristrana recenzenta, pri čemu identitet autora i recenzenta ostaje obostrano nepoznat. Nakon ocjene recenzenata i članova uredništva, rukopis se vraća autoru s obrazloženjem i zahtjevima za doradu i ispravak rada, ako se to smatra potrebnim. Ispravljene rukopise autori trebaju vratiti uredništvu u roku od 8 dana od primitka.

Autori dopuštaju časopisu postavljanje njihovih radova na internetsku stranicu časopisa odnosno HOK-a. Autori su suglasni da prijevod sažetka na engleski jezik izvrši uredništvo.

Objavljeni radovi honoriraju se prema odluci uredništva. Časopis/HOK zadržava i sva ostala prava u odnosu na rad i objavu rada, osim ako s autorom nije drugačije dogovoreno.

Radovi se predaju uredništvu časopisa elektroničkom poštom na adresu: hok-cba@hok-cba.hr. Dokument treba biti načinjen u programu Microsoft Word.

Radovi koji se dostavljaju uredništvu moraju biti lektorirani. Lektori koje odredi uredništvo imaju pravo lektorirati i lektorski korigirati tekst.

U časopisu se objavljuju znanstveni i stručni radovi koji ne prelaze dužinu od 10.000 riječi, uključujući sve dijelove rada. Svaki rad mora sadržavati sažetak od 150 do 250 riječi i izbor ključnih riječi. Ostali radovi ne mogu prelaziti dužinu od 2.000 riječi. Iznimno, Uredništvo može odobriti objavljivanje radova izvan navedenih kategorija i s dužinom koja prelazi navedeni broj riječi, ako je rad značajan za razvoj pravne teorije i prakse.

Svaki rukopis mora biti priložen zajedno s popratnim pismom, u kojem je nužno navesti podatke autora i to – OIB, adresu i e-mail adresu za kontakt, te kontakt telefon, informaciju je li autor obveznik PDV-a ili ne, broj žiro računa (IBAN), informaciju o II. mirovinskom stupu autora.

Svaki autor u popratnom će pismu dostaviti i izjavu da rad nije prethodno objavljan.

Prva stranica rukopisa treba sadržavati:

- naslov
- datum
- broj riječi u članku
- titulu, ime i prezime autora i profesiju
- nazive ustanove/društva u kojima radi
- e-mail adrese
- predloženu kategorizaciju
- sažetak i ključne riječi na izvornom jeziku rada
- naslov, sažetak i ključne riječi i naslov na engleskom jeziku

(*summary, key words*).

Sažetak treba sadržavati opći prikaz teme, metodologiju rada, rezultate i zaključak.

Ključne riječi sadrže pojmove koji se pojavljuju u tekstu, ali ne opće i preširoke pojmove niti preuske pojmove opisane s mnogo riječi.

Napomene u radu navode se u obliku fusnote (*footnote*). U pravilu su objašnjavajućeg karaktera. U fusnoti treba navoditi samo objavljene podatke (ili staviti posebnu bilješku s objašnjenjem). U fusnoti treba ujednačeno navoditi sve izvore. Poželjno je staviti broj stranice.

Molimo autore da se pridržavaju sljedećih naputaka za citiranje djela u fusnotama:

- a) ako je riječ o navođenoj knjizi:
Matić, T.: Pravo virtualnih pravnih odnosa: elektronička trgovina, Narodne novine, Zagreb, 2012.
- b) akoliko je riječ o knjizi s više autora, a ima urednika:
Gorenc, V. et. al.; Gorenc, V. (ur.): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, Zagreb, 2014.
- c) ako je riječ o navođenom članku:
Petrić, A.: Agentski temeljeno elektroničko poslovanje, dostupno na https://bib.irb.hr/datoteka/332127.Petric_Ana_-_Agentski_temeljeno_elektronicko_poslovanje.pdf, str. 1.-10., (datum pristupa)
- d) ako je riječ o navođenom članku u časopisu:
Katulić, T.: Elektronički agenti i sklapanje ugovora putem interneta, Informator, br. 5142/443 od 10.1.2005. str. 12.-19., str. 19.
- e) ako je riječ o navođenom članku u elektroničkom časopisu:
Bayamloglu, E.: Intelligent Agents and Their Legal Status, Ankarabarreview, br. 2008/1, Ankara, 2008. str. 46-54, dostupno na <http://www.ankarabaru.org.tr/site/Ankar-BarReview/tekmakale/2008-1/8.pdf>, (datum pristupa)
- f) ako je riječ o navođenoj internetskoj adresi:
World Bank, 2004. Corruption: how the World Bank Fights Corruption (*online*). Washington: The World Bank. Dostupno na: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0>. (datum pristupa)
- g) ako je riječ o zakonu ili pravnom izvoru (svi izvori u kojima je objavljen s izmjenama i dopunama):
Zakon o elektroničkoj trgovini – Narodne novine (NN) br. 173/03, 67/08, 36/09, 130/11, 30/14.

Rad treba oblikovati prema sljedećim uputama:

- dokument pohraniti u programu MS Word (*.doc ili .docx format)
- stranica standardne veličine (A4)
- prored 1.5 za cijeli rukopis, osim za sažetak i ključne riječi s proredom 1
- font Times New Roman, 12 pt
- sve margine 2,5 cm
- obvezno brojčano označiti stranice.

Uredništvo

(Ove Upute za autore usvojene su na sastanku uredništva časopisa i glasila „Odvjetnik“, održanom 29. svibnja 2018. godine u Zagrebu. Upute za autore za sada služe kao preporuke autorima stručnih tekstova, a od 1. siječnja 2019. godine njihova će primjena biti obavezna)